Suur- ja väikeimetajate elupaikade sidususe parandamine Tallinnas

Rohevõrgustiku fookuskohad ning elupaikade sidususe meetmed

2024-6 | 21.01.2025 | info@rewild.ee | www.rewild.ee

Lugu	2024-6
Kuupäev	21.01.2025
Tellija	Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet; Meelis Uustal
Koostaja	OÜ Rewild
Töörühm	Piret Remm (*PhD*), Jaanus Remm (*PhD*), Kertu Savolainen (*MSc*), Aare Laht (*MSc*)
Kontakt	info@rewild.ee | www.rewild.ee

ÜLEVAADE

Tallinna pindalast moodustavad rohealad üle 40%, arvestades sinna hulka ka siseveekogud ja Aegna saare. Suurulukid elavad peamiselt rohealadel, kuid väikeimetajad kasutavad linnakeskkonnas ka hoonestatud alasid ja hoove. Suurkiskjad on Tallinnas eksikülalised. Põdrad elavad Tallinnas püsivalt Harku metsa ja Astangu ning Kloostrimetsa-Pärnamäe piirkonnas. Metskitsed on levinud peaaegu kõigil Tallinna suurematel rohealadel. Väikeimetajatest on rebase ja jäneste vaatlusi registreeritud peamiselt rohealadel, samas siili ja orava vaatlusi rohkem elamurajoonides.

Käesolevas töös kaardistati olulisemad rohealad ja nende vahelised ühendused – eristati 177 rohevõrgu fookuskohta. Tallinna rohevõrgustiku seisukord ei ole üldiselt kiita. Tallinna linnal puudub seni terviklik rohevõrgustiku planeering. Juba praegu on 18 kohta, kus suuremate rohealade vahel puudub ühendus. Perspektiivis kasvab selliste kohtade arv üle kahe korra, 40-ni, eelkõige just väärtuslikemate fookuskohtade arvelt. Vaid mõnes kohas on lootust, et üldplaneeringu järgses rohekoridoris rakendatakse meetmeid, mis selle kvaliteeti parandavad. On toodud kohapõhised ja üldised meetmed, mida rakendada Tallinna rohevõrgustiku toimimise parandamiseks. Kindlasti tuleb suurulukitunnelid rajada Iru silla kõrvale ja Männikule. Lisaks kaaluda rohesilla rajamise võimalusi Narva mnt mäel Lauluväljaku kõrval ja Veerme tn ristmikul üle Paldiski mnt. Samatasandilised ulukite teeületuskohad tihedama liiklusega teedel tuleb vastavalt märgistada. Eelistatult kasutada piirdeaedade lahendusi, mis võimaldavad väikeulukite liikumist elupaikade vahel. Rohevõrgustiku jaoks on kahtlemata väga oluline, et erineva taseme planeeringuprotsessides pöörataks sellele teemale tähelepanu. On mitu kriitilise tähtsusega kohta, kus tuleks juba kehtestatud planeering tühistada või menetletavat planeeringut muuta, et olulised liikumisteed säiliks. Väo karjäärialale on vajalik koostöös Rae vallaga planeerida terviklik rohevõrgustik ning koostöös Harku vallaga tuleb lahendada Harku järve ümbruse rohevõrgustiku toimimine.

Kaanefoto. Kopli sadama raudtee on üsna tüüpiline näide, kuidas linnakeskkonnas transporditaristu ja väikeulukite liikumistee asuvad samas haljaskoridoris. Foto: P. Remm, 11.03.2024.

SISUKORD

1 Sissejuhatus 5
2 Imetajate elupaigad Tallinnas 7
2.1 Elupaikade ja liikumiskoridoride kaardistamine 7
2.1.1 Kaardianalüüs 7
2.1.2 Andmebaasid ja varasemad uuringud 7
2.1.3 Välivaatlus 8
2.2 Tallinna rohealad 8
2.3 Linnakeskkond kui elupaik 9
2.4 Imetajate elupaigad Tallinnas 10
2.4.1 Põdra, metssea ja suurkiskjate elupaigad 10
2.4.2 Metskitse elupaigad 12
2.4.3 Väikeulukite elupaigad 13
2.4.4 Poolveeliste imetajate elupaigad 18
3 Konfliktid ja meetmed elupaikade sidususe parandamiseks 20
3.1 Konfliktid ja meetmed 20
3.2 Üldised tähelepanekud ja soovitused Tallinna rohealadel 21
4 Fookuskohtade analüüs 26
4.1 Metoodika 26
4.2 Fookuskohtade väärtus elupaigavõrgustikus 27
4.3 Fookuskohtade olukord ja perspektiiv 28
5 Olulisemad rohealad ja ühendused 31
5.1 Tiskre 31
5.2 Kakumäe poolsaar 36
5.3 Rocca al Mare 40
5.4 Pikaliiva ja Harku järv 45
5.5 Veskimetsa 53
5.6 Mustjõe ja Merimetsa 56
5.7 Kopli 60
5.8 Paljassaare 64

5.9 Harku mets ja raba ning selle ühendused ... 67
5.10 Astangu-Mäeküla ... 71
5.11 Trummi ja Tehnikaülikooli piirkond ... 76
5.12 Mustamäe ja Järve ... 81
5.13 Liiva-Raudalu ... 87
5.14 Männiku ... 92
5.15 Hiiu ... 96
5.16 Pääsküla-Veskimöldre ... 98
5.17 Järvevana tee ... 102
5.18 Mõigu ... 104
5.19 Südalinn ... 106
5.20 Kadriorg ja Lauluväljak ... 108
5.21 Lasnamäe ... 114
5.22 Lasnamäe tööstuspiirkond ... 121
5.23 Väo-Nehatu ... 126
5.24 Lasnamäe idaosa ja Pirita jõe vasakkallas Irust Lükatini ... 130
5.25 Kloostrimetsa ja Pärnamäe ühendused ... 138
5.26 Kloostrimetsa ühendused põhja, lääne ja lõuna suunal ... 148
5.27 Pirita-Kose ... 151
6 Lahendusmeetmete kirjeldus ... 157
7 Kokkuvõte ... 162
Lisad ... 164

1 SISSEJUHATUS

Linnakeskkonnas on rohevõrgustik hoopis teistsuguse iseloomu ja funktsioonidega, kui maal. Linnas on palju tiheda liiklusega teid, hooneid, piirdeaedu jm takistusi. Ka väga väikesed metsatukad või kitsad haljaskoridorid võivad olla rohevõrgustiku toimimiseks olulised. Kohati on rohealade ainsaks ühenduseks asfaltkattega tänavad ja tegu on pigem rohesaarestiku kui rohevõrgustikuga.

Uuringu eesmärk on täpsustada imetajate liikumisteid ja fookuskohti Tallinna rohevõrgustikus ning pakkuda välja meetmed elupaikade sidususe parandamiseks ja konfliktide vältimiseks. Tugineti olemasolevatele andmebaasidele, varasematele uuringutele, eelkõige 2022. aastal valminud suur- ja väikeimetajate uuringule [1], ja välitöödele. Liikumisteid ja meetmeid käsitleti kolmel tasandil:

1) põder, metssiga ja suurkiskjad – inimpelglikud suure ruumivajadusega liigid;
2) metskits – inimesi otseselt mitte vältiv suuruluk;
3) väikeimetajad – osa liike on kohastunud eluks linnas.

Väikeimetajaid jaotati veel omakorda ökoloogia alusel: väikekiskjad, jänesed, poolveelised imetajad, orav ja siil. Kaardistati erinevate liigirühmade peamised elupaigad ja liikumisteed. Täpsustati erinevate imetajaliikide levikuandmed Tallinna rohealadel. Käesolev töö ei käsitle nahkhiiri ega mereimetajaid.

Uuringuala hõlmas kogu Tallinna linna rohealasid, lisaks olulisemaid ühenduskoridore linna sees ning piirnevate omavalitsuste rohevõrgustikuga *ca* 1 km ulatuses linna piirist (Joonis 1). Rohealadena ei käsitletud mitte ainult haljasalasid, vaid ka erinevaid muid alasid, mis sobivad imetajate elupaigaks, sh tühermaad, kasutuseta tühjad krundid, kõrgepinge elektriliinide trassid, raudtee servad, jms.

Käesolev aruanne ja sellele lisatud kaardikihid on loodud alusmaterjaliks Tallinna uuele rohealade teemaplaneeringule. Kohapõhiselt on kirjeldatud võimalikke meetmeid, sh planeeringutega seonduvat, läbipääse ja piirdeid, Tallinna rohevõrgustiku toimimise säilitamiseks ja parandamiseks. Funktsionaalse rohevõrgustiku tagamiseks on tingimata vajalik koostöö linnaga piirnevate omavalitsustega.

---

[1] Suur- ja väikeimetajate levik ning elupaikade sidusus Tallinnas. 2022. OÜ Elusloodus.

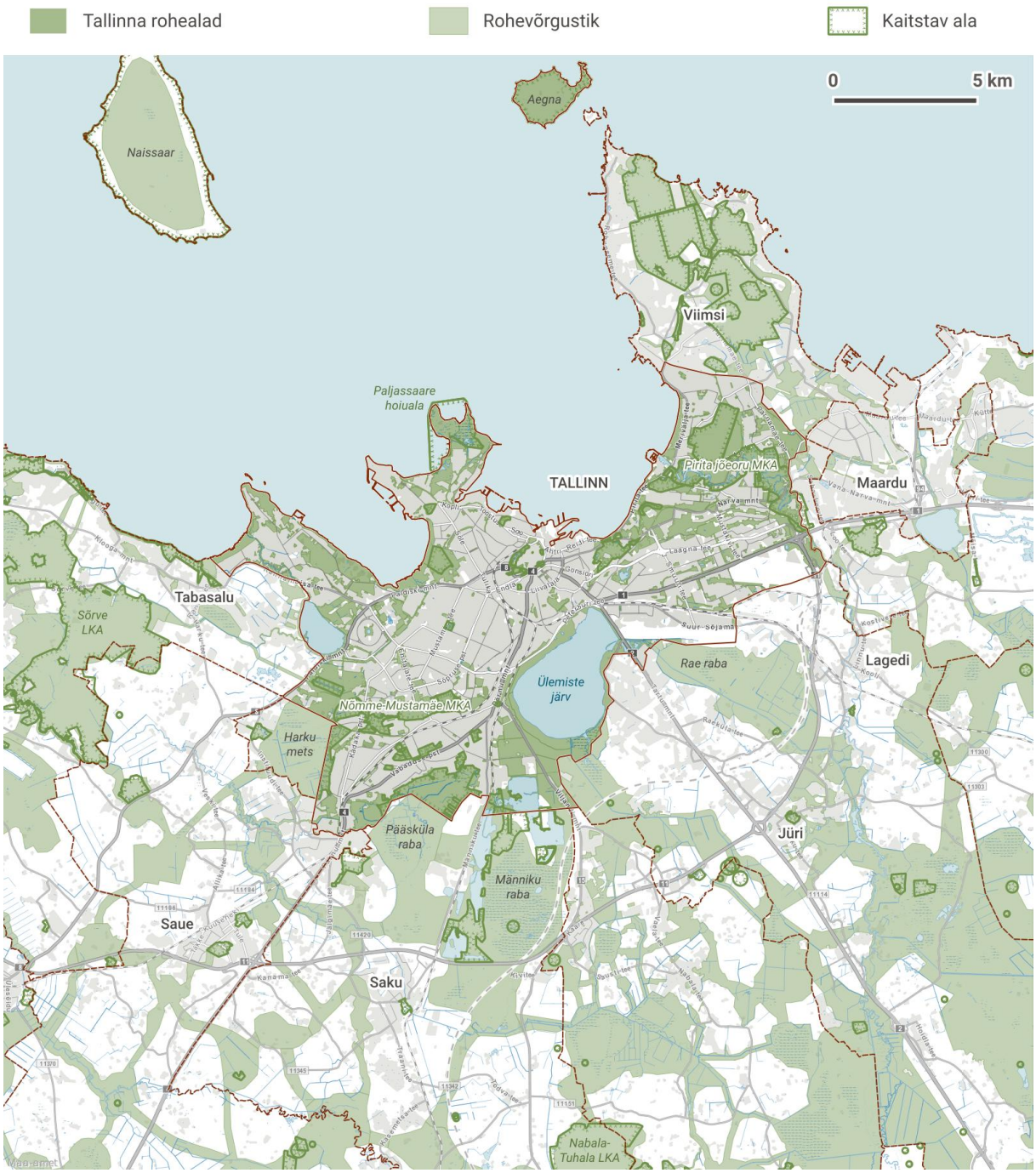

Joonis 1. Tallinna linna rohealad ja ümbritsev rohevõrgustik. Aluskaart: Maa-amet.

2 IMETAJATE ELUPAIGAD TALLINNAS

2.1 Elupaikade ja liikumiskoridoride kaardistamine

2.1.1 Kaardianalüüs

Tallinna rohevõrgustiku analüüsi aluseks oli tellijalt saadud Tallinna haljasalade kaardikiht. Sellele lisati ortofoto, põhikaardi ja välivaatluste põhjal rohealad ja koridorid, mis samuti omavad tähtsust rohevõrgustiku seisukohalt, sh tühermaad, laiemad roheribad raudteede ja tänavate servades, eriotstarbelised rohealad nagu Eesti Vabaõhumuuseum – EVM, Tallinna Loomaaed ja Tallinna Botaanikaaed. Rohealade kihile ei lisatud üldjuhul aedlinnu, elamute vahelisi haljasalasid ja tänavatega piirnevaid kitsamaid roheribasid, kuigi kahtlemata on ka neil oluline roll Tallinna rohevõrgus. Rohealad kaardistati Tallinna piirist umbes 1 km kauguseni (Lisa 1). Tallinna ümbruse rohevõrgustik joonisel 1 on toodud valdade üldplaneeringute põhjal:

- Harku valla kehtiv üldplaneering (ÜP, 17.10.2013, viimane ülevaatus 23.05.2023)
- Saue valla kehtiv ÜP (28.06.2021)
- Saku valla kehtiv ÜP (20.04.2023)
- Kiili valla koostamisel olev ÜP
- Rae valla kehtivad ÜPd (21.05.2013; 15.10.2024)
- Jõelähtme valla koostamisel olev ÜP,
- Maardu linna koostamisel olev ÜP,
- Viimsi valla koostamisel olev ÜP

Kaardistamisel kasutati järgnevaid allikaid:

- Eesti topograafia andmekogu (ETAK; Maa-amet, 12.02.2024)
- Reljeefivarjutusega põhikaart (Maa-amet, 12.02.2024)
- Ajakohane ortofoto (Maa-amet, 12.02.2024)
- Eesti taimkatte kõrgusmudel (CHM; Maa-amet, suvi 2022)
- EELIS (06.07.2024)
- Tallinna planeeringute register (üldplaneeringud ja detailplaneeringud, sügis 2024)

2.1.2 Andmebaasid ja varasemad uuringud

Kaardistati Tallinnas ja selle ümbruses kuni 1 km kaugusel registreeritud imetajate vaatlused. Varasemalt on Tallinnas ja selle lähiümbruses läbi viidud mitmeid imetajatega seotud uuringuid. Käesolev töö on 2022 aastal OÜ Elusloodus poolt teostatud Tallinna suur- ja väikeimetajate elupaikade uuringu järg, mistõttu tugineti peamiselt selle uuringu käigus kogutud andmetele. Lisaks kasutati OÜ Rewild varasemate uuringute andmeid ning andmebaase.

- LVA seisuga 21.10.2024
- PlutoF seisuga 21.10.2024
- 2009-2018 Loomaõnnetuste register Keskkonnainfo telefoni 1313 põhjal,
- 2019-2021 ulukiõnnetused Tallinnas
- 2022-2024 imetajatega sündmused Tallinnas
- Lemmikloomade Register korjuste leiud 22.09.2022 kuni 08.03.2024
- Jäägriabi aktid vahemikust jaanuar 2023 kuni veebruar 2024.
- reWiLD kogutud andmed seisuga 21.10.2024

2.1.3 Välivaatlus

Välivaatlused elupaikade kaardistamiseks toimusid 16.02.–07.10.2024. Teekonnad planeeriti eelnevalt kaardianalüüsi põhjal niiviisi, et kõik Tallinna suuremad rohealad oleks kaetud. Keskenduti eelkõige rohealade vahelistele ühendusteedele. Uurimisalal läbiti transektid jalgsi ning märgiti GPS seadet kasutades kaardile kohatud imetajate isendid ja loomade tegevus-jäljed (jalajäljed, väljaheited, toitumisjäljed jm). Märgiti üles ka olulisemad liikumistakistused ja võimalikud läbipääsukohad (nt aiaaugud).

Imetajate vaatlused erinevatest andmeallikatest on koondatud liigirühmade kaupa kaardikihtidele ja on toodud lisas 2. Lisas 3 on toodud olemasolevad läbipääsud ja takistused. Takistustena käsitleti erinevaid piirdeaedu, hoonestust ja järsakuid. ETAK-i vastavaid kaardikihte on täiendatud välivaatlustel tuvastatud reaalse olukorra põhjal. Nt mitmeid vanu aedu maastikus enam ei ole, samas on rajatud mitmele poole uusi hooneid.

2.2 Tallinna rohealad

Tallinna rohealade kogupindala on 6 742 ha, see on 42% Tallinna pindalast (vt Joonis 1; Lisa 1). Rohealade hulka on arvestatud Aegna saar (301 ha) ja veekogud. Suuremad veekogud on Tallinnas Ülemiste järv (942 ha) ja Harku järv (165 ha). Suuruselt järgmised järved paiknevad Männiku karjäärides ja jäävad vaid osaliselt linna territooriumile: Raku järv, Männiku järv ja Väikejärv. Märkimisväärse suurusega on ka Lasnamäel asuv 9 ha suurune Pae järv. Teised Tallinna seisuveekogud on väiksemad kui 5 ha. Veekogusid võib lisanduda veel Väo karjääri korrastamisel. Vooluveekogudest on suurim Pirita jõgi. Mainitud veekogud on rohealade oluliseks osaks ning oma suuruse tõttu loomade liikumist suunavateks elementideks ja osadele liigirühmadele ka liikumisbarjääriks.

Kaitstavaid alasid on Tallinnas kokku 2 040 ha. Suurimad kaitsealad on Pirita jõeoru MKA (682 ha linna piirides), Aegna MKA (299 ha), Nõmme-Mustamäe MKA (200 ha) ja Paljassaare hoiuala (137 ha maismaal). Teised kaitstavad rohealad on valdavalt pargid ning parkmetsad ja enamasti väiksemad kui 20 ha, erandiks on Kadrioru park (73 ha) ja Lillepi park (36 ha).

Olulisemad kohalikul tasandil kaitstavad alad on Pääsküla raba (274 ha), Harku metsa kaitseala (80 ha Tallinna territooriumil) ja Merimetsa roheala kaitseala (48 ha). Kavandamisel on veel Astangu-Mäeküla ja Kurna oja poldri kaitsealad. Tallinna territooriumile jääb kolm kaitsealuste liikide püsielupaika.

2.3 Linnakeskkond kui elupaik

Linnakeskkonnas kasutavad imetajad lisaks rohealadele ka hoonestatud alasid. Linnas leidub erinevaid hoonestustihedusi ja haljastust. Üldiselt võib linnast leida järgnevaid tüüpe.

Tihehoonestusalad kesklinnas – hooned on kvartalite kaupa kokku ehitatud või väga väikeste vahedega, tänavatel ja õuealadel domineerivad sillutatud pinnad. Üldiselt ei sobi imetajate elupaigaks. Kohati võib esineda imetajaid, kes otsivad prügikastidest toitu (nt rändrott).

Tööstusalad – ulatuslikud alad, kus suured hooned vahelduvad väga suurte kõvakattega platsidega. Territooriumid on valdavalt tihedate piirdeaedadega. Haljastust üldiselt väga vähe, mistõttu tekivad kuumasaared. Imetajatele üldiselt sobimatud. Nt Kadaka tee piirkond, Suur-Sõjamäe, Peterburi tee tööstusalad.

Kortermajade piirkonnad – nt Mustamäe, Pelguranna, Lasnamäe. Elamud on jaotatud kvartalitesse, mida eraldavad tiheda liiklusega magistraalteed. Kvartalisiseselt on kohati haljasalade osakaal märkimisväärne ning need võivad toimida väikeimetajate elupaiga ja liikumisteedena. Suurte paneelmajade vahel elavad tavapäraselt halljänes ja rebane ning sobiva haljastuse olemasolul lisaks siil ja orav. Probleemideks on pidev autostumise kasv ning piirdeaedade ehitamine algselt avatuna kavandatud linnaruumi.

Väikeste kortermajade piirkonnad – nt Kalamaja, Pelgulinn. Majad paiknevad suhteliselt tihedalt ja hoovid on piiratud tüüpiliselt aiaga, sageli tiheda planguga. Hoovides on haljasalad, mis sobivad siilile ja oravale. Imetajate liikumist takistavad piirdeaiad ja tihedama liiklusega tänavad.

Aedlinnad – nt Nõmme, Pirita, Kakumäe. Üksikelamud ja väiksemad kortermajad, mis on valdavalt aiaga piiratud kruntidel (leidub ka piireteta elamukrunte). Piirdeaiad takistavad osaliselt imetajate liikumist. Kruntidel leidub sõltuvalt piirkonnast ja omanikust erinevat haljastust alates looduslähedasest metsast ja lõpetades madalaks pügatud muruga elupuu-hekkide vahel. Asumisisesed tänavad on valdavalt kitsad ja vähese liiklusega. Aias vabalt ringi jooksvad koerad ja kassid võivad väiksemaid imetajaid murda. Aedlinnad on elupaigaks siilile ja oravale. Sageli piirnevad need suuremate linnametsadega ning metsa servas liigub sageli metskitsi, keda inimesed ka toidavad. Eramajade piirkondades on levinud probleemideks (haljastus)jäätmete vedamine üldkasutatavatel rohealadele ning omavoliline ühiskondliku maa piiramine ja kasutamine isiklikuks otstarbeks. Viimase tegevusega kaasneb sageli rohekoridoride täielik blokeerimine.

2.4 Imetajate elupaigad Tallinnas

2.4.1 Põdra, metssea ja suurkiskjate elupaigad

Põder (*Alces alces*) on suhteliselt suure ruumivajadusega metsaliik, kelle kodupiirkond on tüüpiliselt vähemalt 1 000 ha. Tallinna linnas nii suuri terviklikke metsi ei ole, kuid sellest hoolimata on kaks piirkonda, mida põdrad asustavad ja kus on ka nende sigimine tuvastatud (Joonis 2; Lisa 2).

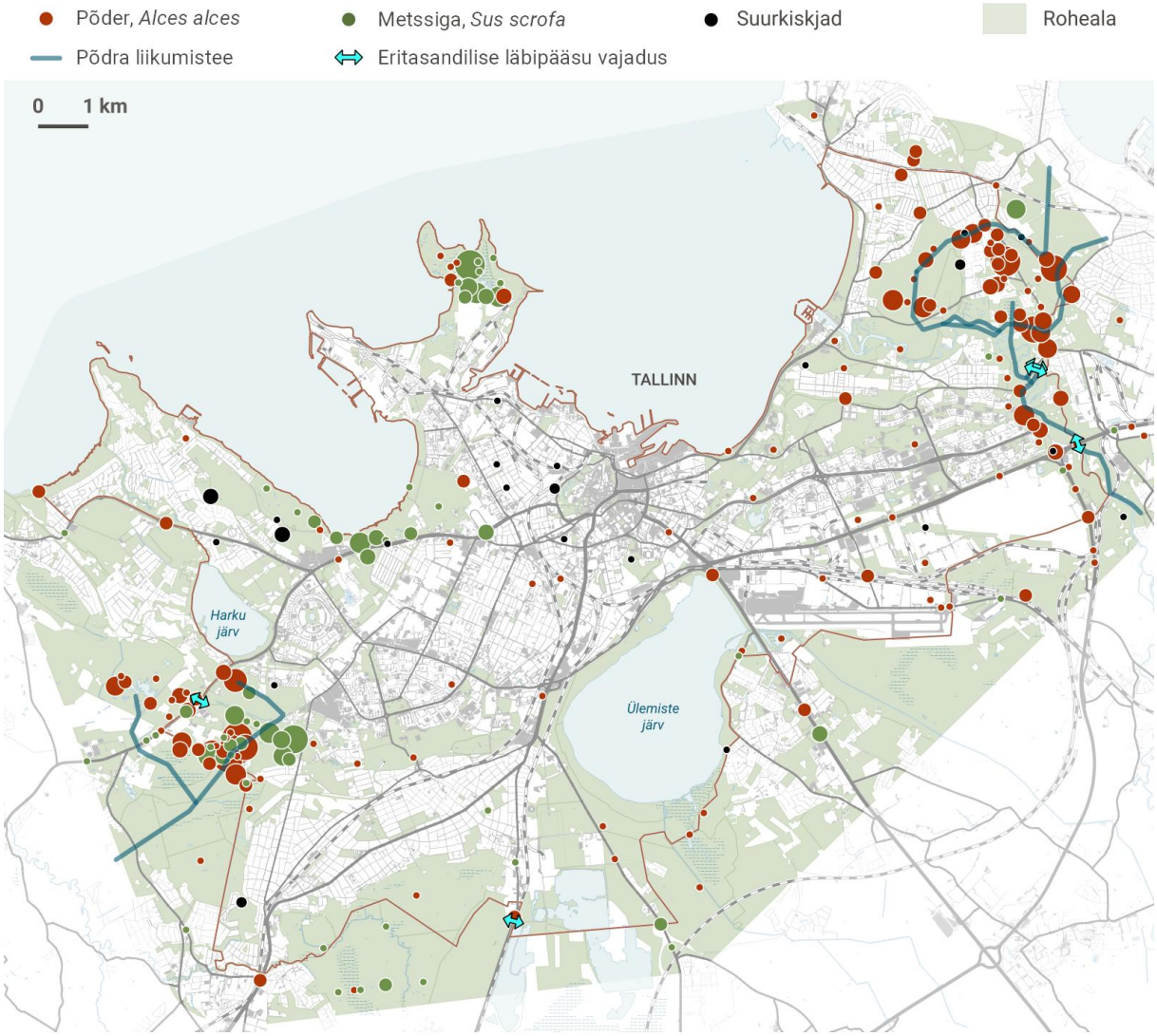

Joonis 2. Põdra, metssea ja suurkiskjate vaatlused ning olulisemad põdra liikumisteed Tallinnas ja lähiümbruses. Märgitud täpi pindala on vastavuses registreeritud loomavaatluste hulgaga. Aluskaart: Maa-amet.

Lääne-Tallinnas liiguvad põdrad Harku metsa ja Astangu-Mäeküla metsa vahel ning sealt üle Paldiski mnt Laabi karjäärialale. Tallinna idaservas elavad põdrad Kloostrimetsas ja Pirita jõeoru rohealadel, kust liiguvad üle Pärnamäe tee Viimsi metsade suunas. Põtru esineb ka Pääsküla raba, Männiku raba, Kurna oja ja Rae raba tuumaladel, kuid seal pigem Tallinna piirist eemal. Põtru on kohatud ka Paljassaare poolsaarel, kuhu nad on ilmselt tulnud üle mere. Vahete-vahel satub põtru ka linnakeskkonda. Seda juhtub eelkõige maikuus, kui noored põdramullikad alustavad iseseisvat elu. Põder toitub peamiselt lehtpuude okstest ja koorest, talvel ka okaspuude võrsetest ja koorest. Seega eelistab ta elupaigana kohti, kus on lehtpuuvõsa. Eelistatud liikideks on paju ja haab, linnakeskkonnas ka erinevad viljapuud.

Metssiga (*Sus scrofa*) eelistab märjemaid metsi ja roostikke, kus ta toitub erinevatest taimejuurtest ja risoomidest ning selgrootutest. Tallinnas leidub metssigu suhteliselt arvukalt Paljassaare poolsaarel ning Kuusiku ja Mäeküla metsades. Metssiga asustab ka Mustjõe roostikku ja EVM territooriumi ning Pääsküla raba. Metssiga on loomult ööloom ja linnas majade vahel väga ringi ei liigu.

Hunt (*Canis lupus*) on Tallinnas eksikülaline ja viimastel aastatel on teda kohatud vaid Rocca al Mare kandis. Hundi tuvastamine jälgede järgi on väga keeruline, sest linnas liigub palju koeri, kelle jäljed võivad olla väga sarnased. Hundile sobivaid inmhäiringuta suuri metsa-massiive Tallinnas ega selle lähiümbruses ei ole.

Karu (*Ursus arctos*) on sarnaselt hundile linnas eksikülaline. Karule loomulik keskkond on suured metsad ja rabad, kus leidub palju marju. 2020 mais nähti emakaru poegadega Rocca al Mare kandis liikumas. 2012 aprilli lõpus kohati karu Maarjamäel. Mõlemal juhul suutsid karud ise linnast välja tagasi saada.

Ilves (*Lynx lynx*) on viimastel aastatel Tallinnas sagedasem külaline, sest siin leidub suhteliselt arvukalt talle sobivaid saakloomi – metskitsi, jäneseid ja erinevaid linde. Tüüpiliselt on ilvese vaatlused seotud Tallinna piirialadel asuvate metskitse elupaikadega. 2023 juuli lõpus ja augusti algul eksles üks ilves päris Tallinna südalinnas.

Rohekoridorid suurulukitele peaks olema vähemalt 100 m laiad. Astangu-Mäeküla metsa ühendused praeguse seisuga veel on sellised, kuid on oht, et ühendus üle Tähetorni tn Harku metsa muutub oluliselt kitsamaks. Ka Laabi suunalised ühendused ahenevad järjest. Paljas-saare poolsaarel sobivaid laiu maismaa ühendusi ei ole, mistõttu saavad suured loomad sinna eelkõige üle mere. Kloostrimetsa ja Pärnamäe vahel läheb ainus piisavalt lai koridor üle Pirita jõe: Kloostrimets > Pirita jõe org > Laiaküla raba > Miku tee koridor > Viimsi. Seda koridori kitsendab Viimsi valla poolne kinnisvaraarendus. Viimsist edasi põdrad sisuliselt ei pääse, sest läbi Maardu linna ei lähe ühtki sobivat liikumisteed ja lõuna poole üle Tallinn-Narva mnt ka ei saa. Pirita jõe Iru ja Nehatu sildade alla tuleb rajada põdrale sobivad läbipääsud ning tagada nendega seotud rohekoridoride pidevus.

2.4.2 Metskitse elupaigad

Metskits (*Capreolus capreolus*) ei väldi otseselt inimest ja on leidnud endale Tallinnas mitmeid sobivaid elupaiku (Joonis 3; Lisa 2). Linnas ei ole suurkiskjaid, tänu millele saavad metskitsed end siin suhteliselt turvaliselt tunda. Peamiseks ohuteguriks on liikluses hukkumine. Metskitsed käituvad sõiduteedel suhteliselt ettearvamatult ja arutult, mistõttu juhtuvad sageli ka kokkupõrked autodega. Metskits toitub puude võrsetest, puhmastest ja rohttaimedest. Linnakeskkonnas on tema toidulaual sageli õunapuud, elupuud jt kultuurtaimed. Kalmistutel söövad metskitsed mh sinna toodud lilli. Seega iluaedades sh Tallinna Botaanikaaias ei ole metskitsed teretulnud külalised. Samas on palju eramuomanikke, kes jätavad metskitsedele aia taha toiduks õunu, aedvilju jm.

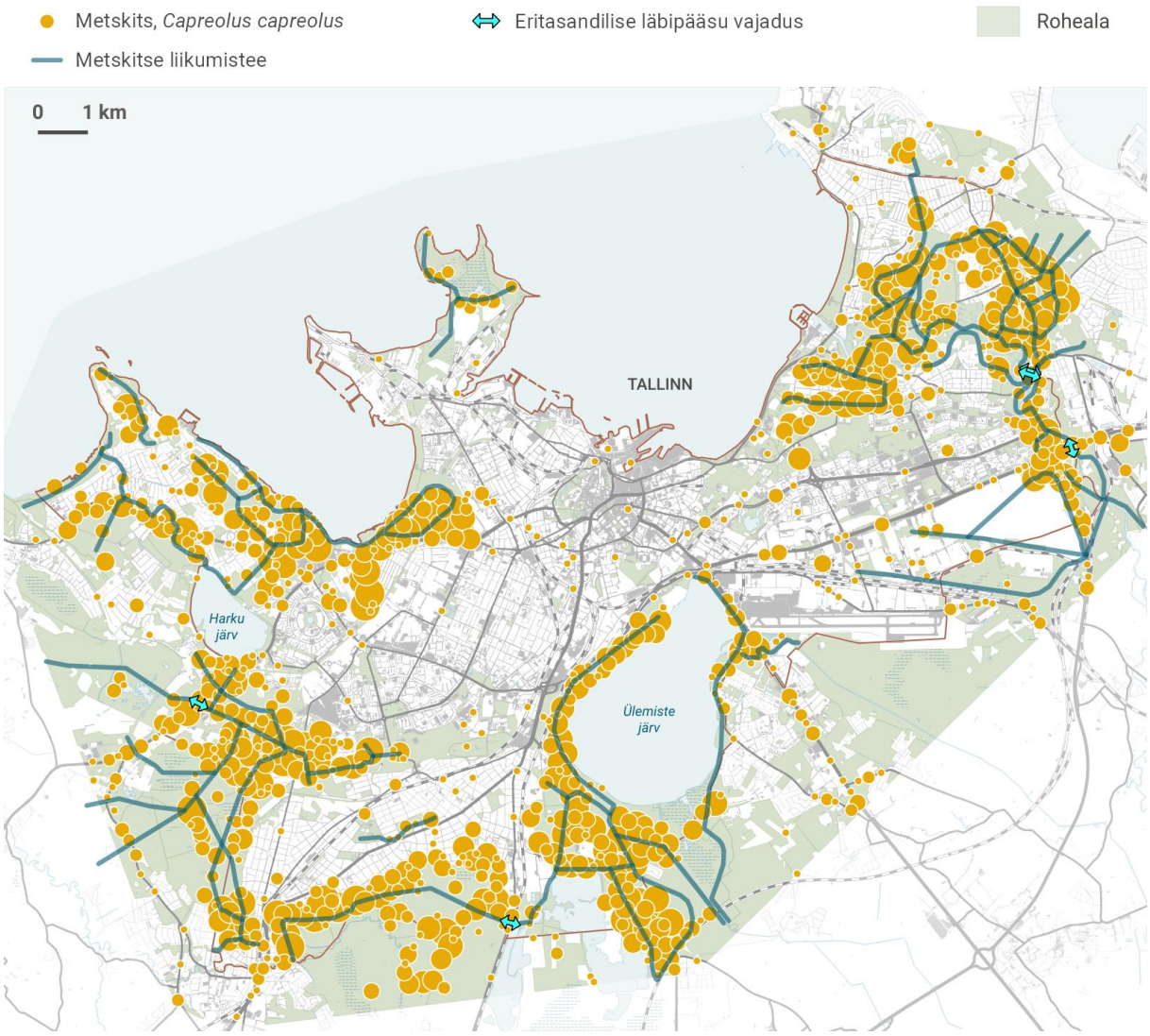

Joonis 3. Metskitse vaatlused ja olulisemad liikumisteed Tallinnas ja lähiümbruses. Märgitud täpi pindala on vastavuses registreeritud metskitsevaatluste hulgaga. Aluskaart: Maa-amet.

Metskitsed on Tallinnas levinud üle kogu linna va tiheasustusalad ja südalinn. 2024 kevadel tehtud vaatluste käigus puudus metskits suurematest rohealadest Sütiste metsas ja Rahumäe kalmistul, Kadriorus ning Lasnamäel Narva mnt ja Peterburi tee vahelisel alal. Metskitsed on oma eksirännakutel sattunud Tallinnas peaaegu igale poole, sh südalinna.

Metskitsele soodsad rohekoridorid on vähemalt 50 m laiad. Reaalsuses kasutavad nad (olude sunnil) oluliselt kitsamaid läbipääse. Nt Mustamäe nõlva alune läbipääs Trepi tn juures on kitsamas kohas vaid 2 m laiune, kui järsku nõlva mitte arvestada; Lõuka tn koridor on 5 m ja Katleri oja koridor 10 m. Väga kitsaste koridoride puhul võib iga väikseimgi takistus (nt pargitud auto või maha langenud puu) läbipääsu ulukite jaoks täielikult sulgeda. Kohati liiguvad metskitsed ka mööda tänavaid, sest muud võimalust Kakumäel, Hiiul ja Pärnamäel pole. Tänavatel liikumisega kaasneb oht kokkupõrgeteks sõidukitega.

2.4.3 Väikeulukite elupaigad

Tallinnas elab erinevaid väikeimetajaid, kellest paljud on linnaeluga väga hästi kohanenud ja on pigem inimkaaslejad. Mõned neist meeldivad inimestele rohkem, teised vähem. Väikeimetajad saavad tänu oma väiksusele liikuda linnas ka seal, kuhu suurulukid ei pääse. Ikka leiab mõne suurema vahe aia all või prao, kust mahub läbi pugema. Orav ja nugis on väga head ronijad, neid ei takista peaaegu ükski aed ega sein. Liikumisteedel on oluline, et oleks mõni põõsas või muu koht, kuhu vajadusel peitu pugeda. Eks väikeulukid liiguvad ka parkivate autode all ja teevad vahel kapoti alla pesagi. Kui veekogud on jääs, siis liiguvad väikeulukid meelsasti mööda jääd, eriti väiksemate veekogude puhul (lodualad, kraavid jms). Samas läbi külma vee enamus imetajaid ilmselt minna ei taha. Seega on aastaajati liikumisteed väga erinevad. Soovituslik rohekoridori laius väikeimetajatele on 25 m, kuid üldiselt saavad nad linnas oluliselt kitsamates oludes hakkama (vt ka Lisa 2).

Rebane (*Vulpes vulpes*) on tuntud linnaloom. Siiski on tema vaatlused Tallinnas seotud peamiselt erinevate rohealadega (Joonis 4). Seda osalt seetõttu, et linnas on rebase jälgi koerte jälgedest keeruline eristada. Rebane liigub sageli sõiduteede või raudteede servades, otsides sealt omale toidupoolist. Rebane kaevab endale uru mõnda liivanõlva, kuid võib varjekohana kasutada ka nt ehitusjäätmete hunnikut tühermaal. Rebasele toiduks sobivaid uruhiirlasi elab Tallinnas peaaegu kõikjal murulappidel. Neile piisab ka väikesest ohutussaarest. Lisaks leiab rebane endale toitu inimeste juurest.

Kährik (*Nyctereutes procyonoides*) on Tallinnas vähearvukam kui rebane. Tema jälgi õnnestus tuvastada eelkõige märjemates elupaikades. Kährik teeb talvel uinakuid ja elupaigana kasutab sageli mägra kaevatud urge. Kõigesööja loomana leiab kährik endale linna rohealadelt ja inimeste juurest erinevat toidupoolist. Sügisel on kähriku üheks lemmiktoiduks õunad, mida leiab nii õunapuude alt, kui ka kompostihunnikutest, mis pahatihti on metsa all.

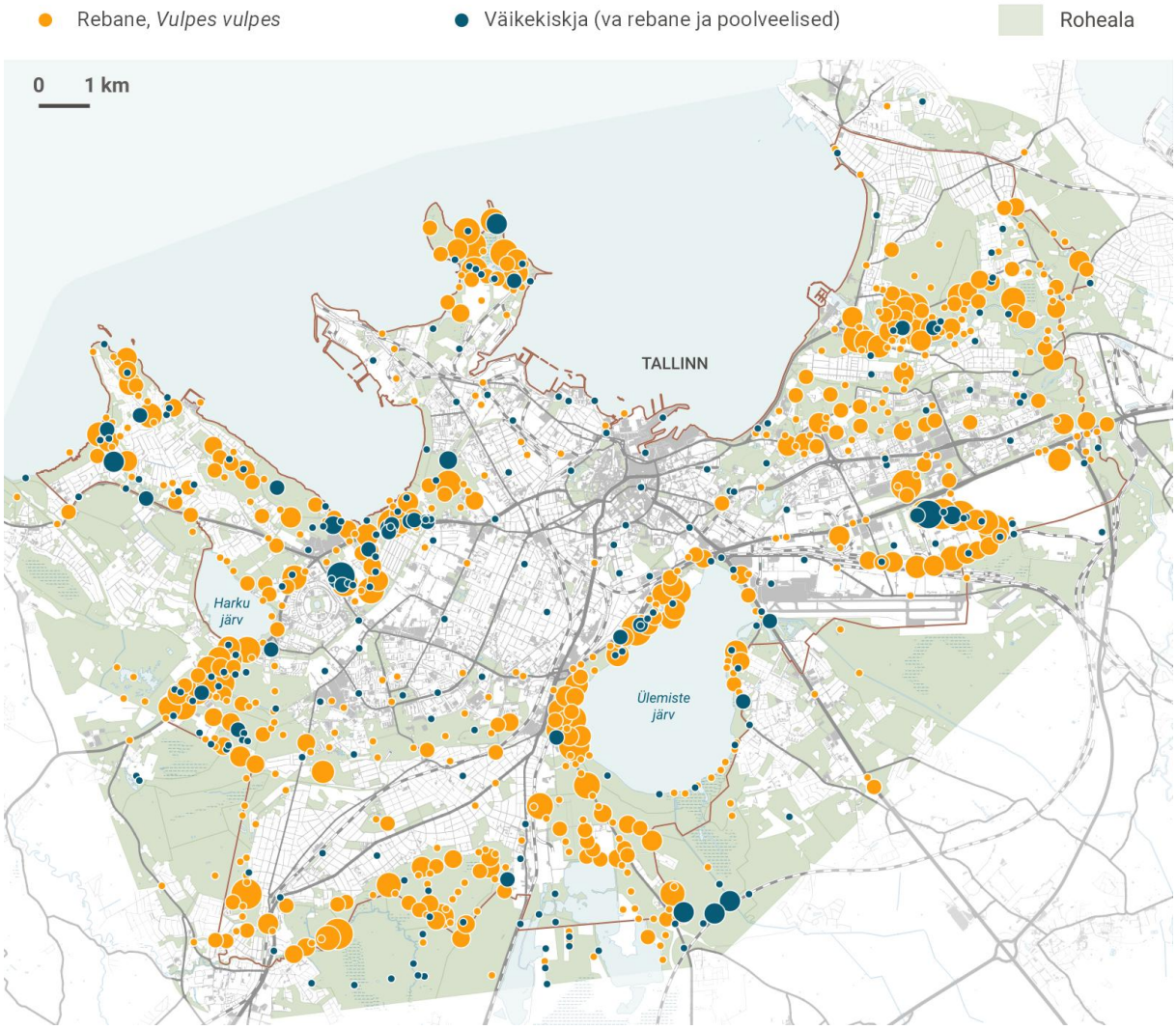

Joonis 4. Rebase jt väikekiskjate vaatlused Tallinnas ja lähiümbruses. Märgitud täpi pindala on vastavuses registreeritud loomavaatluste hulgaga. Aluskaart: Maa-amet.

Mäger (*Meles meles*) on Tallinnas hajusa levikuga. Mägra linnakuid on leitud Kakumäelt, Tallinna loomaaiast ja Ülemiste äärsetelt luidetelt. Lisaks olid mägra tegevusjäljed Paljassaares, Mustjõe metsas, Mäekülas, Pääsküla rabas Männiku järvede ääres ja Sõjamäe rabas.

Metsnugis (*Martes martes*) on linnades järjest sagedasem külaline. Teda võib kohata linnametsades ja aedlinnades, kus ta leiab toitu linnupesadest, aga võib ka oravaid kimbutada. Sügise poole moodustavad märkimisväärse koguse nugise toidust erinevad marjad, mida samuti aedades leidub.

Tuhkur (*Mustela putorius*), **kärp** (*Mustela erminea*) ja **nirk** (*Mustela nivalis*) on väikekiskjad, kelle vaatlusi on Tallinnas registreeritud väga juhuslikult. Tuhkru elupaigad on tõenäoliselt seotud rohkem veekogudega. Kuna nende väikeste kärplaste põhitoiduks on pisiimetajad, keda Tallinnas leidub laialdaselt, siis on tõenäoline ka nende kiskjate laiem levik.

Jänestest on Tallinnas domineeriv liik halljänes (*Lepus europaeus*), kuid metsaaladel leidub ka valgejänest (*Lepus timidus*). Alati ei ole jälgede järgi võimalik neid liike eristada, mistõttu käsitletakse neid liike koos (Joonis 5). Halljänes inimesi väga ei pelga ja elab sageli majade-vahelistel haljasaladel "mägedel". Üldiselt eelistab halljänes avatud või poolavatud maastikke. Väga hästi sobivad talle Lasnamäe rohealad, kus kasvab rohkelt õunapuid, mille oksi ta näksimas käib. Jäneseid kohtab sageli raudteede servades. Ka Balti jaamas on nad endale sobiva elukoha leidnud. Samas aedlinnades ja väikeste kortermajade asumites on jäneseid suhteliselt harva, sest seal takistavad nende liikumist piirdeaiad ja aedades elavad koerad ilmselt hirmutavad neid.

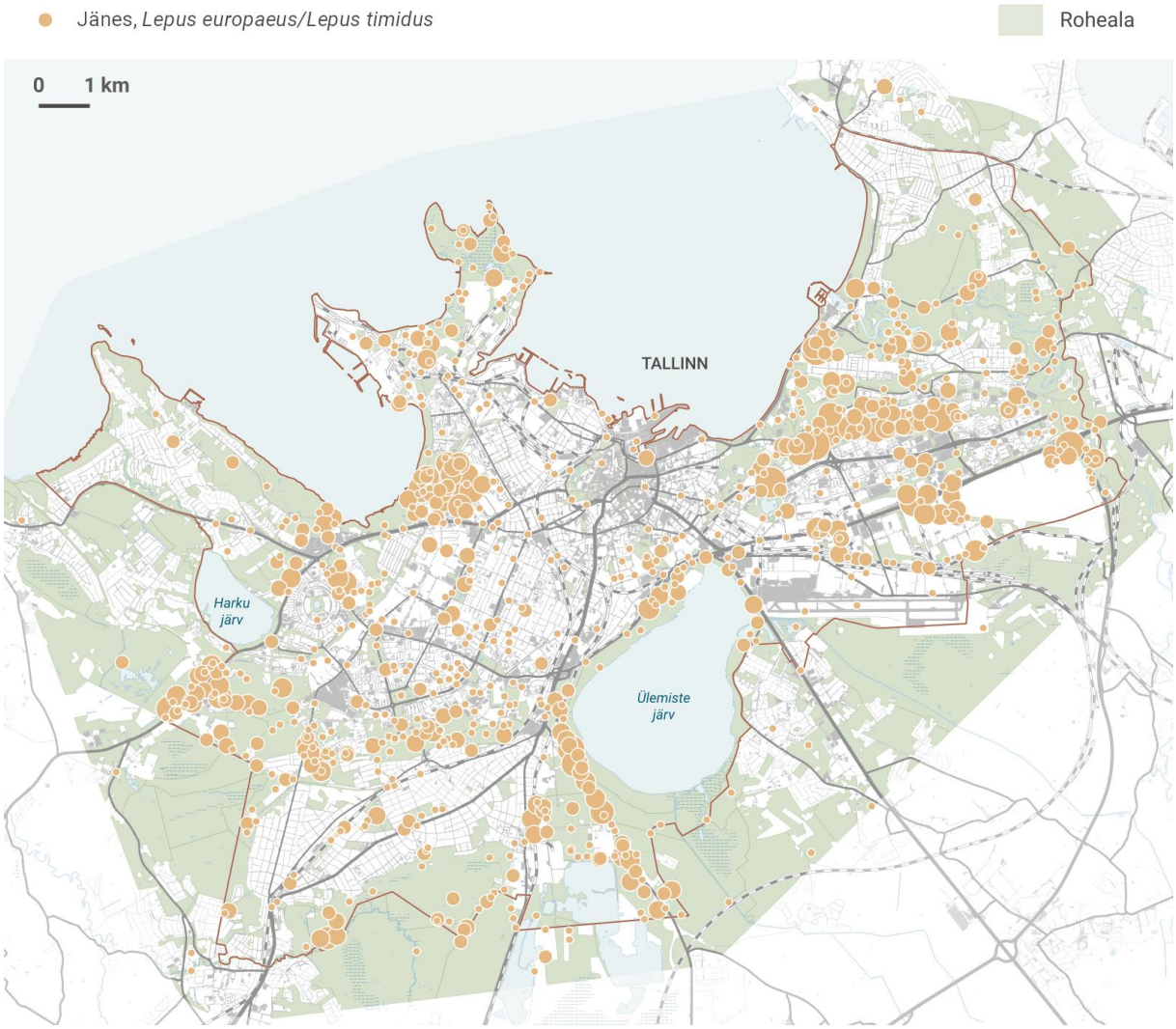

Joonis 5. Jäneste vaatlused Tallinnas ja lähiümbruses. Märgitud täpi pindala on vastavuses registreeritud jänesevaatluste hulgaga. Aluskaart: Maa-amet.

Siil (*Erinaceus europaeus*) on aedlinnades tavaline (Joonis 6). Siilid on väga head pugejad ja suudavad ennast päris kitsastest aiavahedest läbi pressida. Tundub, et vanemates asumites on siile sagedamini kui uuemates elamurajoonides (nt Nõmme vs Kakumäe). Siile elab ka Vanalinna ümber. Suurematel rohealadel on siile tuvastatud väga harva. Mingil määral neid seal tõenäoliselt siiski esineb, kuid siilide tuvastamine metsaaladel on keeruline. Isendite kohtamine on vähetõenäoline, sest tegu on ööloomaga. Talvisel jäljeloendusel ei leia ka siili jälgi, sest siis ta magab talveund ja suvel tiheda rohurinde vahelt siili või tema jälgede leidmine on suhteliselt lootusetu. Siile võib kohata öistel tänavatel. Sageli satuvad siilid ka autorataste alla või muudesse õnnetustesse. Viimasel ajal on probleemiks robotniidukid, mis vigastavad siile. Samuti võivad neid ohustada koerad.

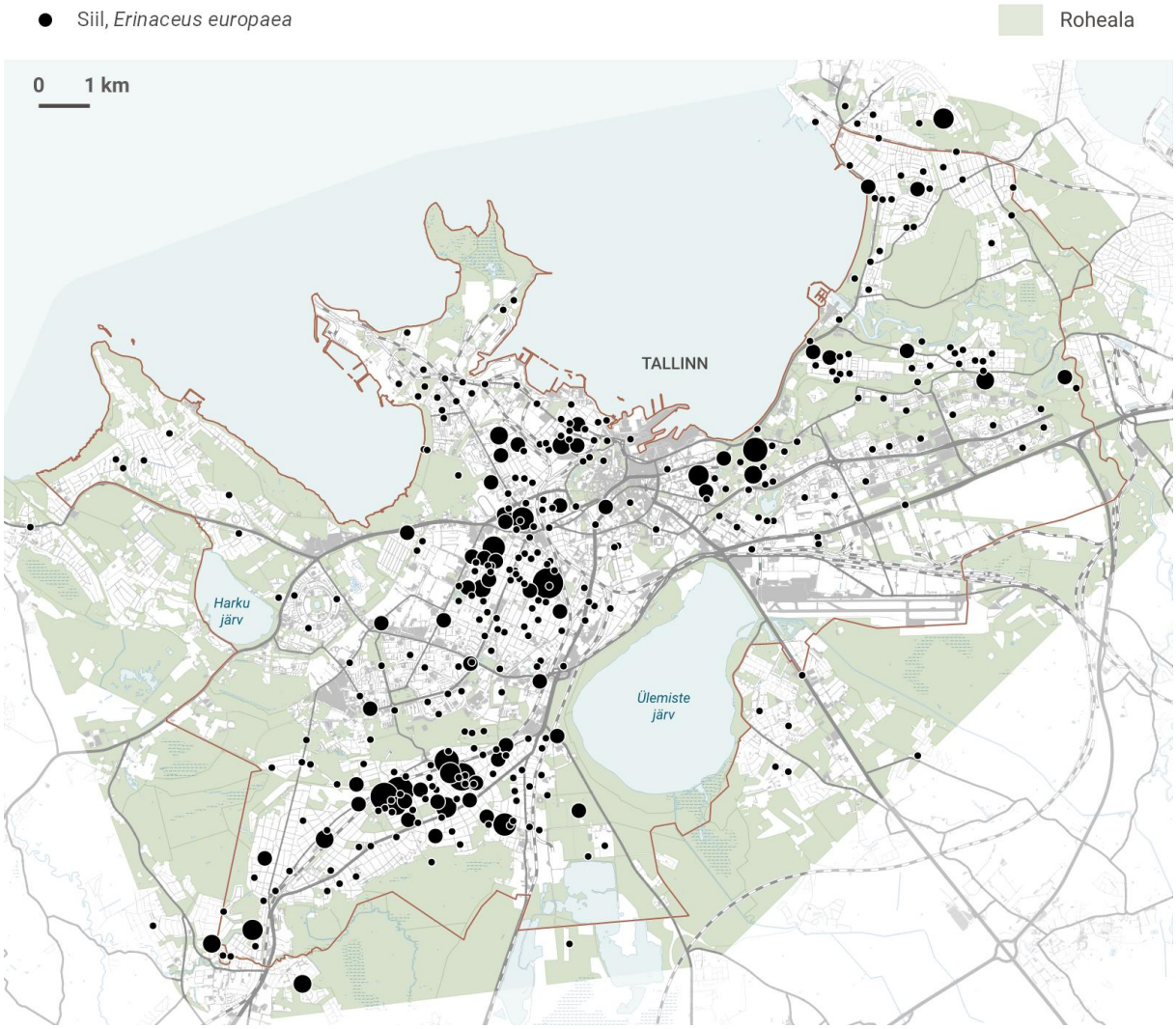

Joonis 6. Siili vaatlused Tallinnas ja lähiümbruses. Märgitud täpi pindala on vastavuses registreeritud siilivaatluste hulgaga. Aluskaart: Maa-amet.

Orav (*Sciurus vulgaris*) on loodusmaastikes seotud okasmetsadega, kus tema üheks olulisemaks toiduobjektiks on kuuskede ja mändide seemned. Linnas ei ole oravad alati nii rangelt okaspuudega seotud, pigem kõrgpuistuga (Joonis 7). Nad leiavad lisatoitu lindude söögimajadest ja vahel toidavad inimesed just oravaid pähklitega. Orav on väga linnaloom. Orava vaatlusi on rohkem Nõmme-Mustamäe piirkonnast ja Kadriorust. Lasnamäe ei ole oravatele sobiv elupaik, sest seal on suhteliselt lage. Aja jooksul, kui istutatud puud kasvavad, tuleb ilmselt ka sinna oravaid juurde. Oravad liiguvad tüüpiliselt puude võrades või mööda õhukaableid, vahel ka maapinnal. Kui sõidutee ületamiseks on vaja maapinnale tulla, siis võivad oravad auto alla jääda. Seetõttu on oluline oravate elupaikades säilitada võrade sidusust ja õhukaableid või paigaldada spetsiaalseid võrasildu üle suuremate sõiduteede.

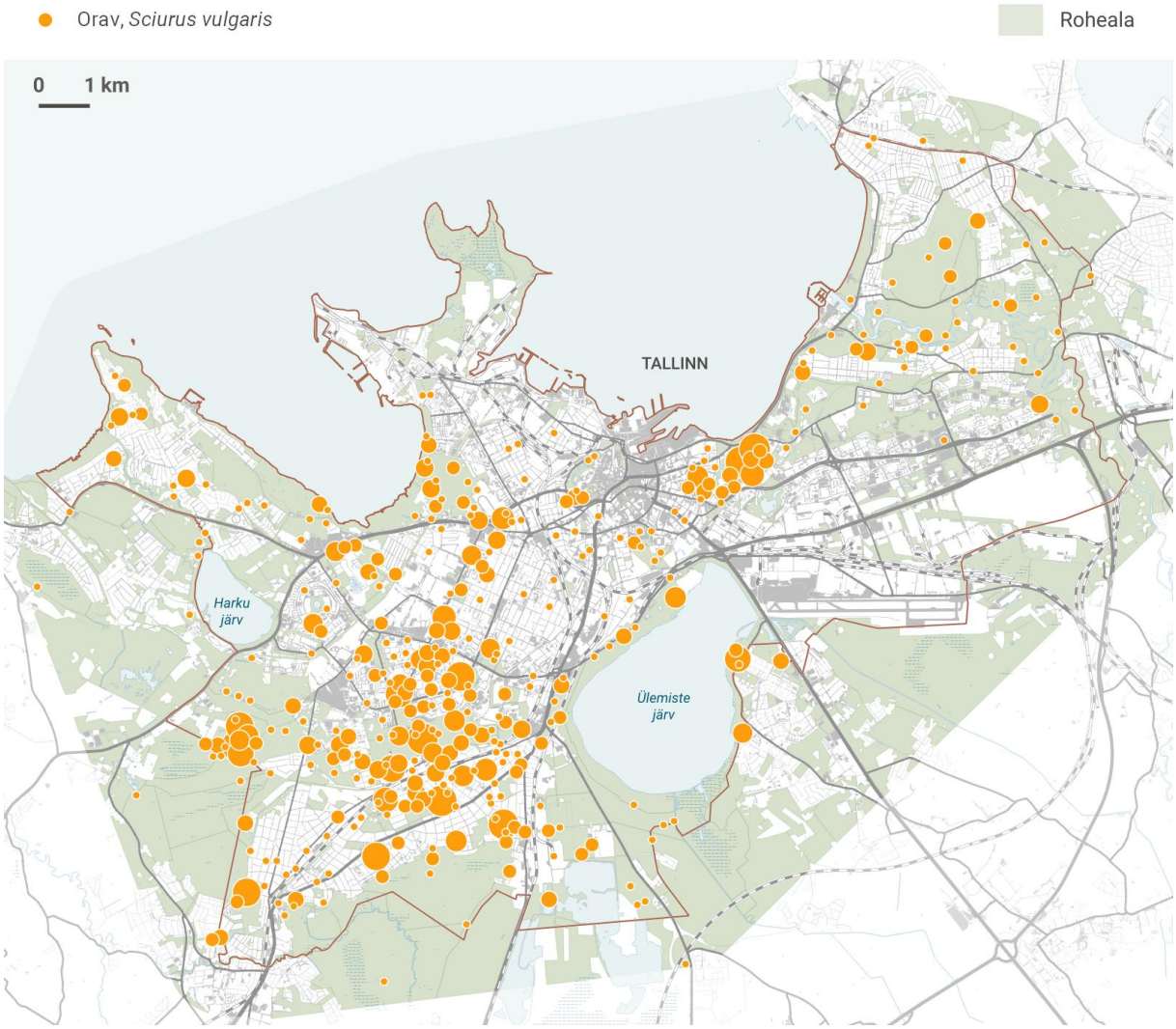

Joonis 7. Orava vaatlused Tallinnas ja lähiümbruses. Märgitud täpi pindala on vastavuses registreeritud oravavaatluste hulgaga. Aluskaart: Maa-amet.

2.4.4 Poolveeliste imetajate elupaigad

Nagu nimigi ütleb toituvad poolveelised imetajad veekogudes või nende kaldaaladel ja on väga head ujujad. Veekogudest kaugemale nad üldiselt ei liigu (Joonis 8).

Saarmas (*Lutra lutra*) on käsitletavatest imetajaliikidest ainsana looduskaitse all (LK III). Ta asustab peamiselt vooluveekogusid ja sööb kala, kahepaikseid jt veeloomi. Tallinnas on tähtsaimaks saarma elupaigaks Pirita jõgi, kus ta on ka Natura 2000 loodusala sihtliik. 2024. aastal elas üks saarmaema koos pojaga Pirita paadilaenutuse kai all. Lisaks on saarma vaatlusi registreeritud Ülemiste järve suubuvate Vaskjala-Ülemiste kanali ja Kurna oja ääres ning Pääsküla jõel. Suure tõenäosusega käib saarmas kalastamas ka Ülemiste järves. Kuna tegu on kinnise tsooniga, siis sealt vaatlusi pole. Saarmas asustab ka mererannikut. Teda on vaadeldud Tiskre-Kakumäe piirkonnas, Mustjõel ja Paljassaares.

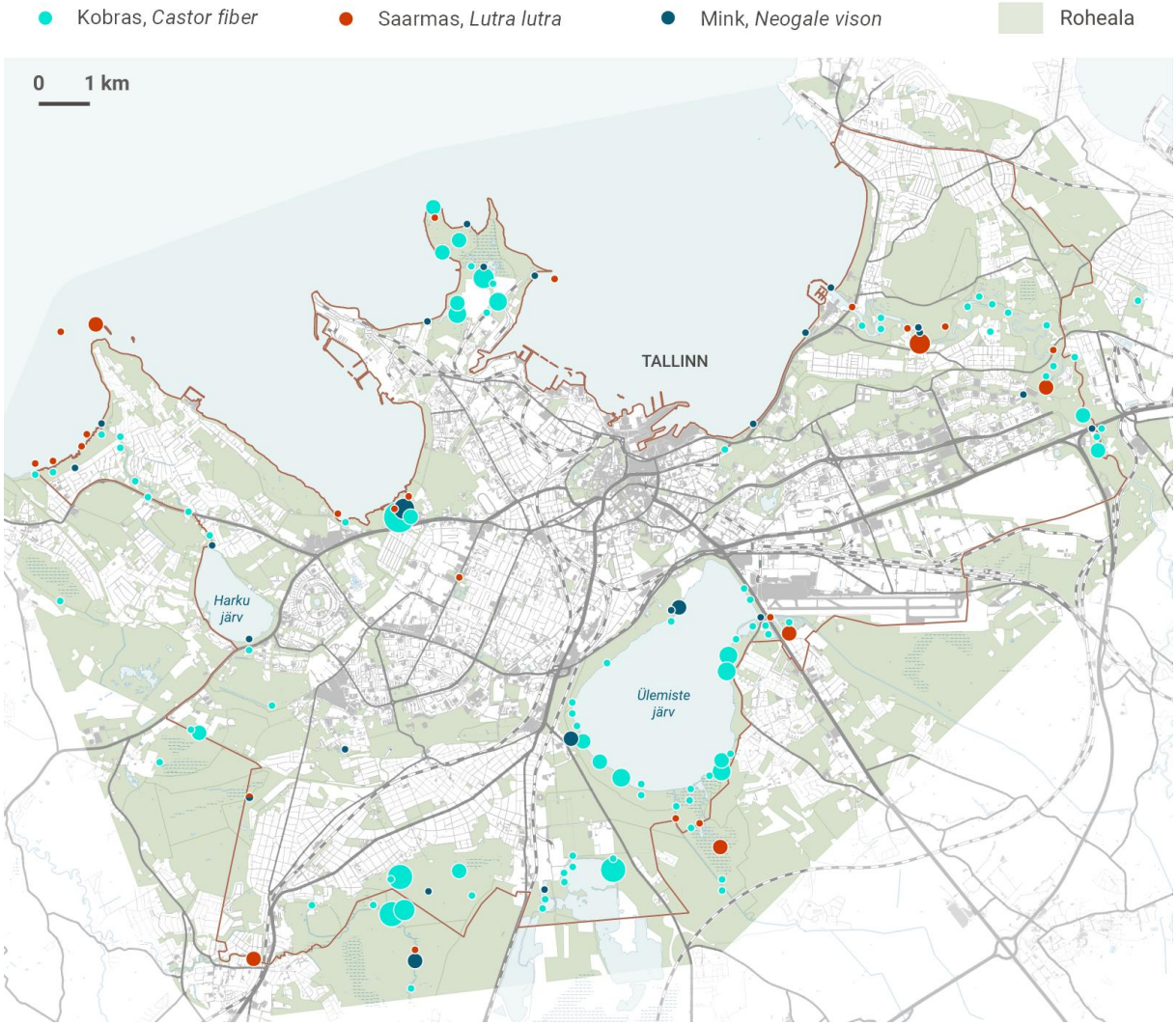

Joonis 8. Kopra, saarma ja mingi vaatlused Tallinnas ja lähiümbruses. Märgitud täpi pindala on vastavuses registreeritud loomavaatluste hulgaga. Aluskaart: Maa-amet.

Mink (*Neogale vison*) on ökoloogiliselt saarmaga sarnane ning nende levikumustrid üldiselt kattuvad. Eelpool mainitud veekogudele lisaks on minki kohatud Harku järve kallastel, Trummi basseinide juures ja Pirita tee ääres.

Kobras (*Castor fiber*) on erinevalt eelnevatest liikidest taimtoiduline näriline. Tema asustab veekogude kaldaid, kust on võimalik leida talle meelepäraseid puuliike – paju, haaba, kaske. Lisaks toitub ta veetaimedest, eelkõige nende risoomidest. Kobras võib oma tegevusega inimestele probleeme tekitada. Toitu varudes võib ta langetada mõne haljastusele olulise puu. Selle vastu aitab, kui kopra elupaikades puudele kaitsevõrk ümber panna. Kobras kaevab veekogude kallastesse käike. Nende kaevetööde käigus võivad kahju saada kaldanõlval kulgevad teed. Lisaks ehitab kobras tamme ja paisutab vett. Selle tulemusena ujutab ta üle ümberkaudsed alad. Paljassaares ja Kurna oja poldril ei sega selline kopra tegevus kedagi, aga näiteks Tähetorni tänaval ei olnud laohoone omanikud sugugi rõõmsad, et kobras nende kuivenduskraavi oma elupaigaks valis. Pääsküla rabas aitab kopra tegevus küll sood taastada, kuid kohati on tema tegevuse tõttu matkarajad vee all ja inimesed on hädas. Osa laudteest otsustati pidevate üleujutuste tõttu pontoonidele panna.

3 KONFLIKTID JA MEETMED ELUPAIKADE SIDUSUSE PARANDAMISEKS

3.1 Konfliktid ja meetmed

Looduslike elupaikade kadu. Kinnisvara ja taristuobjektide arendamisega kaovad imetajatele sobivad elupaigad.

- Uued hooned ja taristuobjektid kavandada juba olemasolevate hoonestusalade (nt kasutusest väljalangenud tööstusalad) asemele. Hoonestamata alade puhul ehitada esmajärjekorras täis alad, kus puuduvad loodusväärtused või on neid vähe.
- Juhul kui on vajadus ehitada looduslikele aladele, siis tuleb kindlasti planeerimisprotsessi algfaasis viia läbi keskkonnamõjude hindamine.

Looduslike elupaikade killustumine. Linnas killustavad imetajate elupaiku erinevad faktorid. Üks olulisemaid on hoonestus ja piirdeaiad. Elupaiku killustavad ka tiheda liiklusega laiad teed, mille ületamine on imetajatele keeruline või võimatu. Raudteedel ei ole liiklus küll väga tihe, kuid sageli on need ohutuse tagamiseks piiratud aedadega ja neid ehitatakse järjest juurde.

- Detailplaneeringute (DP) ja projekteerimistingimuste menetlemise käigus jälgida, et hoonete ja piirdeaedadega ei tõkestataks rohevõrgustiku toimimise jaoks olulisi ühendusi.
- Teha eramuomanike seas kampaaniat, et nad jätaksid võimalusel aia alla avasid, kust kaudu väikeulukid saavad liikuda ühest aiast teise ja piirnevatele rohealadele.
- Taristuobjektide planeerimisel arvestada väärtuslike elupaikade ja rohevõrgustiku sidususega. Mitte lõigata läbi rohevõrgu terviklikkuse sisukohalt olulisi ühendusi.
- Loomadele olulistes liikumiskoridorides teha sõiduteed võimalikult kitsad ning võimalusel lisada sõiduradade vahele haljasriba. Erinevaid piirdeid sh äärekive kasutada nii vähe kui võimalik.
- Rajada teedele (sh raudteedele) eritasandilisi läbipääse loomadele. Linnakeskkonnas võib paljudes kohtades altpääsude rajamine olla komplitseeritud erinevate maa-aluste kommunikatsioonitrasside tõttu. Spetsiaalsete ulukiläbipääsude rajamine tuleb alati kohapõhiselt läbi analüüsida. Kindlasti on spetsiaalsed läbipääsud põhjendatud suurte tuumalade ühendamiseks ning tagamaks liikumiskoridorid linnast välja.
- Tekitada pimekoridore elupaikade vahel, kus tänavavalgustus öösel välja lülitatakse. Kohati piisab mõne lambi öisest pimendamisest.

Suremus. Linnas hukkub ja saab vigastada kõige rohkem imetajaid sõidukite rataste all. Ulukiõnnetustega võib kaasneda ka kahju inimeste varale ja tervisele. Kõige ohtlikumad on

kokkupõrked suurulukitega, kuid ka teele jooksud rebane või orav võib sundida juhti tegema äkilisi manöövreid, mille tagajärjel juhtub õnnetus.

- Teelõikudel, kus loomad sageli teed ületavad, tuleb kasutada erimärgistust (liiklusmärgid + teekattemärgistus) ja vajadusel piirata kiirust. Kiiruse piiramine on eriti oluline pimedal ajal.
- Mitte kasutada sõidutee servas äärekive, sest need takistavad väiksematel loomadel (nt siil aga ka konnad) teelt lahkumist ja suurendavad nende autorataste alla jäämise tõenäosust.
- Loomade liikumisteedel peavad teepiirded võimaldama neile kiiret teeületust ja ei tohi takistada teelt lahkumist.
- Vältimaks loomade hukkumist liikluses on üheks võimaluseks piirata tee tiheda tõkkega. Kui piirde eesmärgiks on loomade tõkestamine, siis ei tohi seal olla vahesid ega avasid allservas. Sellisel juhul on oluline, et ei tekiks barjääri elupaikade vahel. Vajadusel tuleb samas rajada eritasandilised läbipääsud.

Imetajate sattumine lõksu. On esinenud mitmeid juhtumeid, kus metskits on jäänud aia varbade vahele kinni. Järskude seintega süvenditesse võivad sattuda loomad, kuid nad ei saa sealt omal jõul välja. Raudteeröopad võivad osutuda siilile surmalõksuks.

- Piirdeaiad peavad olema sellised, et kui loomad pääsevad sinna sisse, peavad nad ka välja pääsema. Piirkondades, kus liigub metskitsi, eelistada selliseid piirdeaedade lahendusi, mis ei meelita neid aiapulkade vahelt läbi pugema.
- Igasugused järskude seintega kaevud jm süvendid peavad olema kindlalt kaetud või tuleb sinna paigaldada kaldtee, mida mööda saab süvendist välja ronida.
- Jätta raudteeröobaste ja ballasti vahele vähemalt iga 50 m järel ava, kust siil välja mahuks.

3.2 Üldised tähelepanekud ja soovitused Tallinna rohealadel

Rohealasid kasutatakse tihti haljastusjäätmete **ladustamispaigana**. Halvemal juhul on metsa alla veetud ka ehitusjäätmeid ja prügi. Suurem on probleem eramajade piirkondades. Kinnistuomanike seas tuleb teha selgitustööd, et üldkasutatavad haljasalad ei ole sobiv koht oma jäätmete ladustamiseks ning vajadusel rakendada karmimaid viise.

On eramuomanikke, kes kasutavad **üldkasutatavat maad isiklikuks otstarbeks**. Kergematel juhtudel on kujundatud haljastust ja paigaldatud väiksemamahulist inventari (nt istepingid, mänguväljak). Halvematel juhtudel on rajatud piirded ja püstitatud ehitisi. Levinud on DP-s ette nähtud jalakäijate läbipääsude sulgemine.

Foto 1. DP-s ette nähtud läbipääsu tõkestavad haljastus ja piirdeaed. Foto: P. Remm

Mitmel pool on **vanast ajast okastraadist või võrgust piirdeaedu**, mis oma algse funktsiooni on minetanud. Aiad takistavad liikumist ja loomad võivad neisse takerduda, mistõttu tuleks need loodusest eemaldada.

Foto 2. Vana okastraat ja metskitse rada Ülemiste metsas. Foto: P. Remm.

Järjest enam levib Tallinnas suundumus, et ka kortermajade ümber rajatakse **piirdeaiad**. Sageli on aedu rajatud ka juba väljakujunenud elurajoonidesse "mägedel", kus algne planeering nägi ette avatud parklinna. Elamute juurde rajatud haljasalad on sageli aiaga piiratud ja ligipääs on lubatud/võimalik vaid selle maja elanikele. Sh ei ole võimalik liikuda ühiskondliku sihtotstarbega maadel. Lisaks on piirdeaiad rajatud raudtee äärde, mis on mõistetav raudtee ohutuse seisukohalt, kuid samas muudab seni rohekoridoridena toiminud raudteede servad oluliseks takistuseks imetajate liikumisel. Tallinna linnaruum on muutunud palju suletumaks ja pikad piirdeaiad tekitavad puuris oleku tunde juba inimesele, rääkimata loomadest. Piirdeaedade rajamist tuleks linnas pigem vältida ja kui need on siiski vajalikud inimeste liikumise suunamiseks või tõkestamiseks, siis eelistada lahendusi, mis ei takista vähemalt väikeulukite liikumist rohealade vahel (nt hekke või hõredaid aedu). Hetkel valdavalt kasutatavad maani ulatuvad võrkaiad on sageli oluliseks takistuseks. Juba rajatud piirdeaedade puhul kaaluda nende vajalikkust ja võimalusel aed eemaldada või muuta lahendus loomasõbralikumaks. Kohati on aia allserva jäetud suurem vahe, mis on igati tervitatav sidususe seisukohalt. Sarnast praktikat võiks rakendada igal pool, kus väikeimetajate liikumise takistamine ei ole eesmärk omaette. Inimesed üldjuhul paarikümnesentimeetrisest praost aia alt läbi pugema ei hakka ja selliseid inimesi, kes väga tahavad kuhugi pääseda, ei takista ükski aed.

Foto 3. Spetsiaalne väikeulukitele jäetud ava aia allosas Kakumäel. Foto: P. Remm.

Tallinnas esineb haljastuses päris palju äärmusi. Ühes otsas on madalmurused lagedad alad, kus imetajatel pole varje- ega toitumisvõimalusi. **Lagedad alad** on tuuliste ilmadega ka inimestele ebameeldivad. Sinna võiks lisada eelkõige põõsaid, kuid võimalusel ka puid. Kui on vaja tagada turvalisust, siis võib kasutada nt madalamaid hekke. Teises otsas on **läbimatud tihnikud** ja märgalad, mis ei sobi liikumiseks ei inimestele ega suure osa aastast ka enamus imetajaliikidele. Metsikumatel rohealadel tuleks tagada vähemalt mõned käigurajad, kust eemaldatakse maha langenud puud ja võsa. Samas on oluline säilitada ka radadevabasid tsoone. Rohumaadel niita käiguradade servi vähemalt 2x aastas ja kogu rohumaad vähemalt korra aastas. Praegu paljudes kohtades laiuvaid kõrvenõgese ja võõrliikide tihnikuid ei saa pidada väärtuslikuks ja elurikkaks linnaruumiks.

Tehnorajatiste kinnistutel (nt alajaamade, pumbajaamade jms) on sageli suhteliselt suured piirdeaiaga ümbritsetud haljasalad. Nende piirdeaiad võiks olla väikeulukitele läbitavad ja haljasaladel võiks lisaks madalale murule olla nt põõsaid, võimalusel ka puid. Muidugi juhul kui tervisekaitse ja tehnilised nõuded seda lubavad.

Maa-alused garaažid on hetkeseisuga tihti suured musta lamekatusega aiaga ümbritsetud kinnised alad, mis tekitavad kuumasaari ja linnakeskkonna vaatest on väheväärtuslikud surnud alad. Garaažide katused tuleks haljastada ja sinna tuleks võimaldada ligipääs loomadele ja inimestele. Algsetes planeeringutes on paljudel juhtudel katuse haljastamine ka ette nähtud, kuid millegipärast ei ole seda teostatud. Ka suurte maapealsete garaažide katustele võiks rajada haljaskatused, mis sobivad tolmeldajatele. Seal pole imetajate ja inimeste ligipääsu tagamine tingimata vajalik, kuid putukatele ja lindudele sobiksid need hästi.

Foto 4. Positiivne näide garaažikatusest kui rohealast Elektroni tänaval. Foto: P. Remm.

Tööstusaladele ei ole praktiliselt üldse planeeritud rohealasid. Nt pole üldplaneeringus Sõjamäe piirkonnas ette nähtud ühtegi roheala, suurele Peterburi tee tootmisalale on ette nähtud kolm roheala jne. Samas on just need piirkonnad kõige suurema kõvakatte osakaaluga. Seal on suur kuumasaarte ja üleujutuste tekkimise oht. Planeerimisel peab tööstuspiirkondadesse rohkem puhveralasid jätma.

Programmi "Roheline kool" raames või ka laiemalt tuleks üle vaadata **Tallinna haridusasutuste territooriumid** rohevõrgustiku sidususe aspektist. Eeldatavalt sobivad need imetajatest elupaigaks oravatele, siilidele ja pisiimetajatele. Lisaks on need olulised lindudele. Eelkõige tuleks keskenduda territooriumi piirete sobivusele ümbritseva keskkonna vaates (kas lähiümbruse rohealadega on ühendused või mitte). Lisaks vaadata üle haljastus (kas see toetab elurikkust).

Foto 5. Koolide ümber on tehtud tihedad piirdeaiad, mis killustavad rohealasid. Aedade rajamisel tuleb tagada väikeulukite liikumise võimalus. Foto: P. Remm.

4 FOOKUSKOHTADE ANALÜÜS

4.1 Metoodika

Erinevate rohealade vahelistele ulukite elupaiga ühendustele märgiti fookuskohad (kokku 177), mida on järgnevalt analüüsitud (vt lisa 4). Fookuskohtade näol on valdavalt tegemist elupaigalaikude vaheliste ühenduskohtadega või kohtadega, kus elupaiga ühendus puudub, kuid oleks vajalik. Fookuskohtade kirjeldused ja vajalikud kohapõhised meetmed on peatükis 5 (vt ka lisa 5). Meetmete lahenduste detailsemad kirjeldused on peatükis 6.

Iga fookuskoha puhul kirjeldati järgnevad tunnused.

- Ühendatavad alad, iga fookuskoha puhul kaks ala.
- Ühenduse pikkus: kui pika tee peab loom läbima, et jõuda ühest elupaigast teise.
- Ühenduse laius kitsaimas kohas. Roheala laius, mille hulka ei ole arvestatud piki liikumiskoridori kulgevaid kõvakattega sõiduteid. Ristuvaid teid laiuse mõõtmisel ei arvestatud. Ühenduse laiuseks on märgitud 0 m juhul kui koridori blokeerib suurem kõvakattega plats, aiaga piiratud territoorium või hoonestusala. Ühekordset imetajatele osaliselt läbitavat aeda rohealade vahel (nt EVM, Ülemiste) laiusest maha ei arvestatud.
- Astmelaudade olemasolu üle 100 m pikkuste ja alla 30 m laiuste ühenduste puhul. Astmelauaks loeti rohkem kui 30 m laiused rohealad.
- Haljastuse iseloom: leht- ja okaspuude esinemine, kas on võsa, põõsad/hekid või puud, rohttaimede kirjeldus (roostik, niitmata rohttaimed, niidetav rohumaa, muru).
- Veekogude esinemine. 0 – puudub, 1 – külgneb, 2 – ristub. Kas veekogu takistab imetajate liikumist? Veekogude puhul on oluline märkida, et imetajad oskavad ujuda ja mõned neist suudavad läbida ujudes pikki vahemaid, kuid nt külma vette nad enamasti ei lähe (välja arvatud poolveelised imetajad). Samuti on vähetõenäoline, et imetajad ületavad Pirita jõe kärestikulisi lõike. Veekogud muutuvad oluliseks liikumisteeks, kui neid katab talvel piisavalt tugev jää.
- Looduslike ja tehislike järskude nõlvade esinemine, mis võivad mõjutada imetajate liikumist. 0 – puudub, 1 – külgneb, piki liikumissuunda, 2 – ristub, takistab paljude liikide liikumist ühelt rohealalt teisele (nt Lasnamäe klindinõlv, järsud teetammid).
- Erinevate inimtekkeliste takistuste esinemine: teed, raudteed, teepiirded, parklad, ühistranspordi peatused, tehnotrassid maa peal, hooned, õuealad, piirdeaiad.
- Erinevate imetajate liigirühmade esinemise tõenäosus vaatluste ja elupaiga iseloomu põhjal. 0 – puudub, liigile ebasobiv, esinemine väga vähe tõenäoline. 1 – esineb suure tõenäosusega, kuigi pole konkreetseid vaatlusi või esineb fookuskohast vaid ühel pool. 2 – esineb kindlalt mõlemal pool fookuskohta, hästi sobivad elupaigad.

Lisaks eelkirjeldatud tunnustele, kuid paljuski just nende alusel hinnati iga fookuskoha väärtusklass ning elupaiga sidususe olukord ning perspektiiv (vt peatükid 4.2 ja 4.3).

4.2 Fookuskohtade väärtus elupaigavõrgustikus

Kõigi fookuskohtade puhul määrati nende väärtusklassid Tallinna ja naaberalade elupaigavõrgustiku toimimise vaates (Joonis 9). Väärtusklassi määramisel võeti aluseks koha ökoloogiline tähtsus kõrval olevate sihtliikide elupaigaalade kontekstis. Vähemal määral arvestati ka ühenduse iseloomu. Väärtusklassi puhul ei ole arvestatud takistuste olemasolu, mille kirjeldamiseks anti eraldi olukorra ja perspektiivi hinnang (vt järgnev ptk 4.3).

- **I väärtusklass** (punane; 60 kohta) – ulatuslikult kriitilise tähtsusega ühendused, mis on suurte ja paljudele liikidele oluliste elupaikade vahel või ulatuvad linnast kaugemale.
- **II väärtusklass** (kollane; 67 kohta) – väga olulised ühendused, mis toetavad strateegiliselt elupaigavõrgustiku toimimist piirkondlikus ulatuses.
- **III väärtusklass** (sinine; 50 kohta) – olulised ühendused, mis ühendavad väiksemaid, killustunud või degradeerunud elupaigalaike.

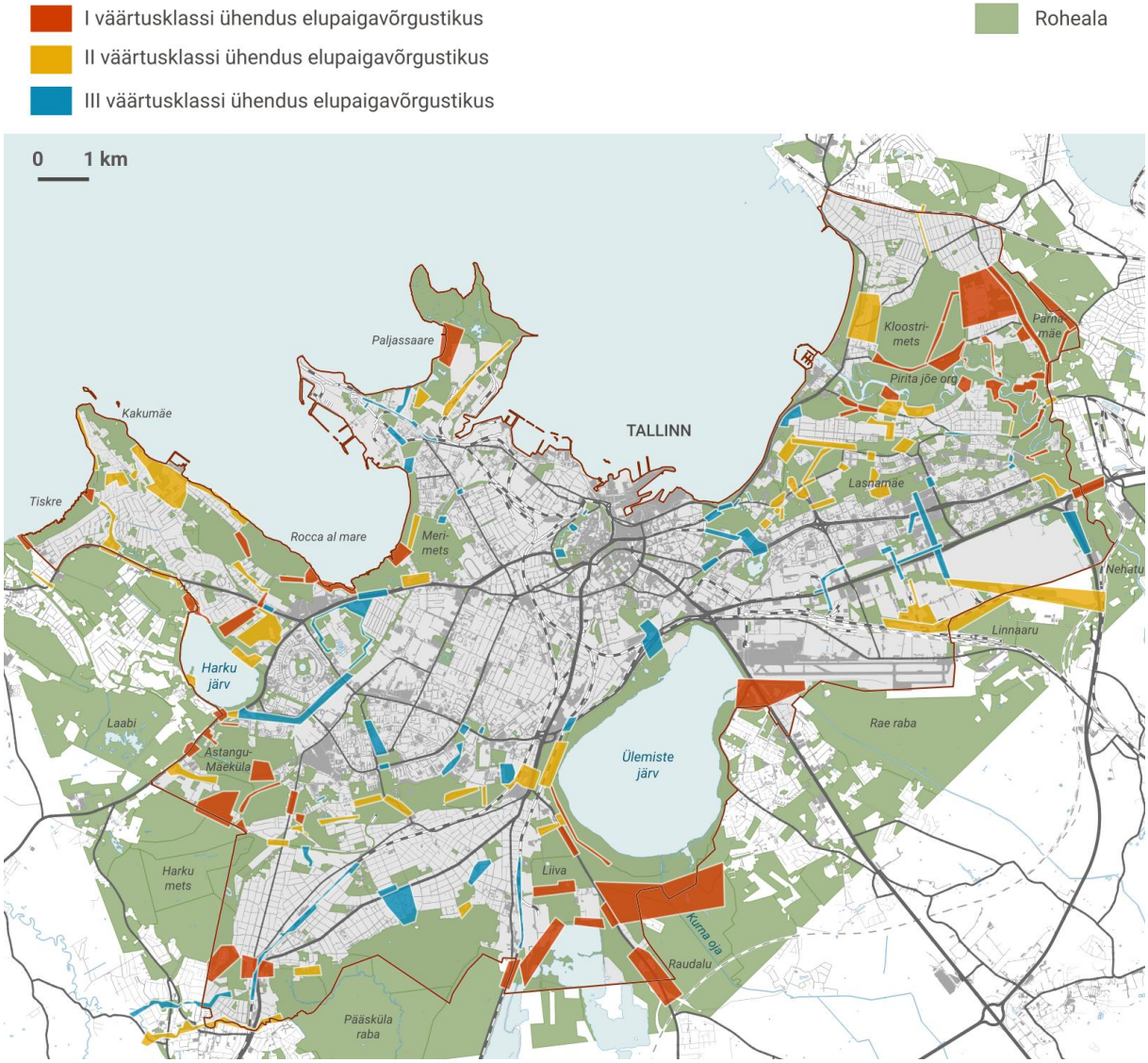

Joonis 9. Tallinna rohevõrgustiku fookuskohtade väärtusklassid. Aluskaart: Maa-amet.

4.3 Fookuskohtade olukord ja perspektiiv

Iga fookuskoha puhul kirjeldati olemasolev olukord ja perspektiiv ning anti hinnang, kui hästi antud koht toimib imetajate elupaikade sidususe seisukohalt. Perspektiivi hinnangute aluseks on kehtestatud ja lõppfaasis olevates planeeringutes kavandatu [2]. Perspektiiv võib muutuda, kui planeeringuid muudetakse või tühistatakse, aga ka siis, kui algatatakse uusi planeeringuid ja arendusi. Samuti arvestati elupaiga ühenduse rajamise eeldatavat lihtsust/keerukust johtuvalt koha eripäradest. Näiteks olemasolevate elamute lammutamist peeti eba-realistlikuks. Elupaiga sidususe hinnangud jagunesid viide klassi (vt ka Joonis 10, Joonis 11).

- **0** (must) – ühendus puudub või kaob lähiajal täielikult, või vähemalt üks ühendatavatest rohealadest hoonestatakse. Sellesse klassi kuulub 18 fookuskohta, mis moodustab 10% kõigist kohtadest, kuid vastavalt planeeringutele tõuseb selliste kohtade hulk ettenähtavas tulevikus 40-le (muutus: +122%).
- **1** (punane) – tugevalt takistatud ühendus või väga kitsas läbipääs. Selliseid fookuskohti on hetkel 46 (26%) ning nende koguarv on tõusmas 54-le.
- **2** (oranž) – toimiv, kuid märkimisväärselt takistatud läbipääs, kitsas (alla 30 m) ja pikk (üle 100 m) ühendus või lai ühendus üle tiheda liiklusega tee, läbi aia vms. Nende kohtade koguarv on hetkel 59 (33%) ning on oodata mõningast langust 47-le.
- **3** (kollane) – suhteliselt hästi toimiv, kuid vähesel määral takistatud ühendus, alla 100 m pikk või astmelaudadega või osalise takistusega lai ühendus. Selliseid, pigem kvaliteetseid fookuskohti on praegu 40 (23%) ning arv langeb 29-le.
- **4** (sinine) – lai ja hästi toimiv ühendus, mis sobib paljudele liikidele ning kus takistused on minimaalsed (kergliiklustee või hõreda liiklusega kitsas sõidutee vms). Kokku on kõige kvaliteetsemaid kohti 14 (8%), kuid arv on vähenemas 7-le (-50%).

Üldiselt paiknevad suured ja olulised ühenduskoridorid Tallinna äärealadel ja kesklinna poole liikudes ühenduste olulisus ja ka kvaliteet langevad. Perspektiivis on oluliselt rohkem neid kohti, mille kvaliteet langeb, kui neid, mille kvaliteet tõuseb. Kuigi esineb ka selliseid juhtumeid, kus perspektiiv on paranev. Joonis 10 ülemise graafiku diagonaalil paiknevad väärtused kirjeldavad olukorda, kui fookuskoha kvaliteet ei muutu. Sellest teljest üles või allapoole jäävad väärtused näitavad perspektiivset muutust vastavalt paremuse või halvemuse suunas. Vastavalt planeeringutele on kõige ohustatumad II väärtusklassi ehk piirkondliku tähtsusega ühenduskohad (kollane trendijoon). Joonis 10 alumisel graafikul on näha fookuskohtade olemasolev olukord ja perspektiiv sagedusjaotustena. Joonisel 11 on kaardina toodud iga fookuskoha praegune hinnang ja perspektiiv. Näiteks Mõigus toimiv rohekoridor hetkel puudub, aga on võimalik olukorda parandada nihutades piirdeaedu ja rajades läbipääsud Tartu maanteele. Samas kui Ülemiste järve lõunaosa metsast tehakse läbi

[2] Tallinna planeeringute register; https://tpr.tallinn.ee

Tallinna väike ringtee, siis sealne väga hästi toimiv ühendus muutub märkimisväärselt takistatuks.

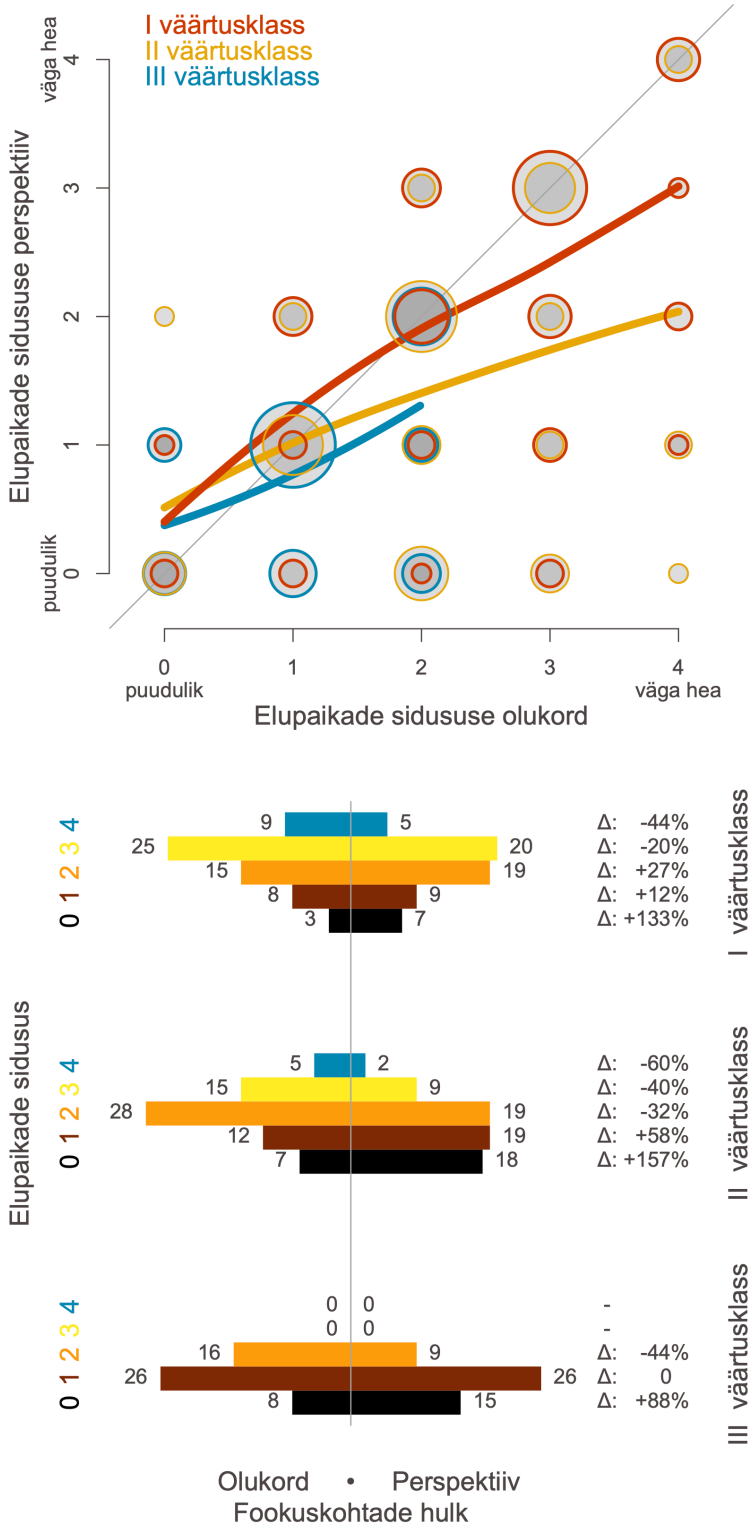

Joonis 10. Eri väärtusklassiga fookuskohtade elupaigasidususe olukorra oodatav muutus (ülal) ning elupaiga sidususe taseme sagedusjaotus hetkel ja tulevikus (all; *NB*! Värvid joonise eri osadel ei ole vastavuses).

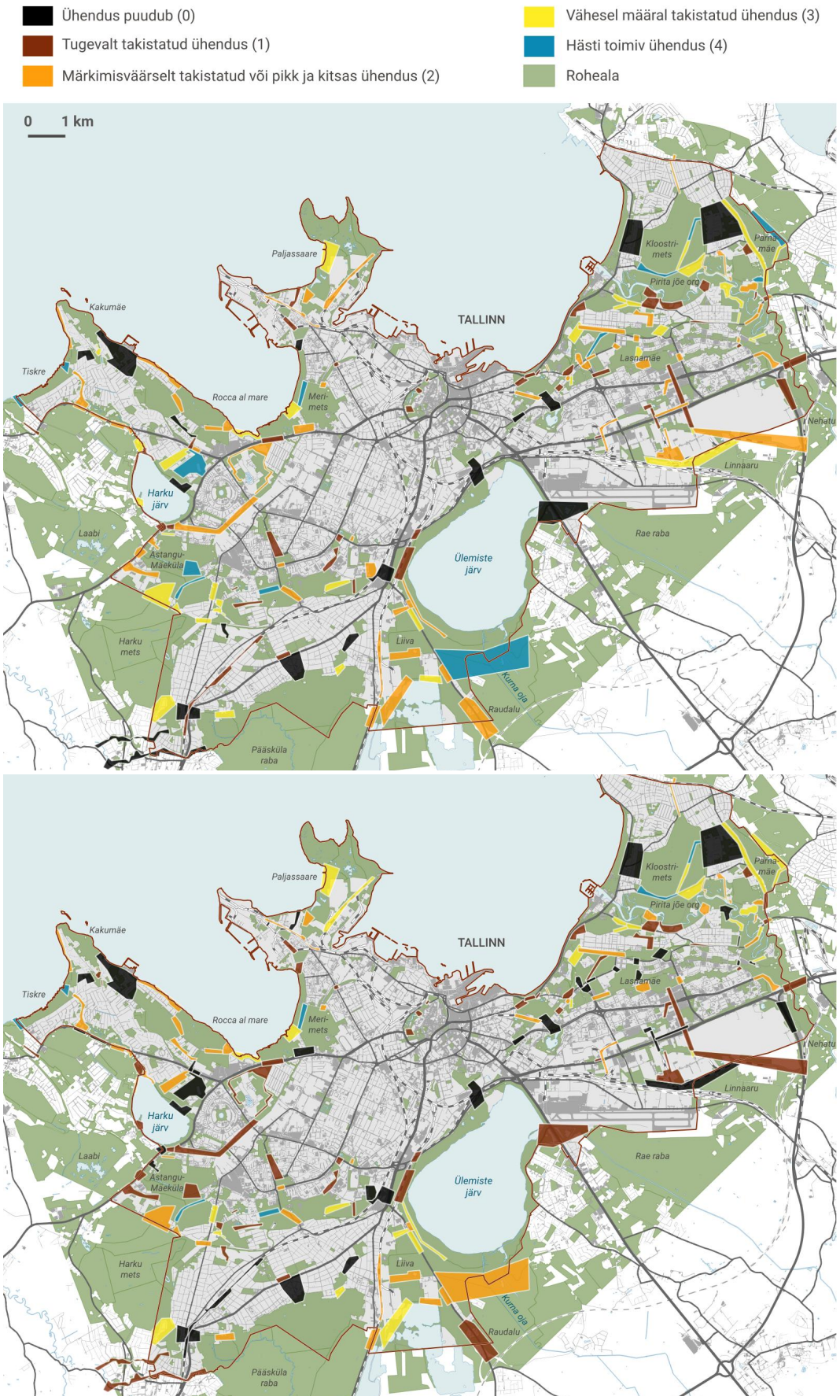

Joonis 11. Elupaiga sidususe olukord (ülal) ja perspektiiv (all) rohevõrgu fookuskohtades. Aluskaart: Maa-amet.

5 OLULISEMAD ROHEALAD JA ÜHENDUSED

5.1 Tiskre

Tiskres on Tallinna linna territooriumil olulisemateks rohealadeks Tiskre roostik ja Tiskre ojaga seotud rohealade ahel. Olulised on ka Harku valla territooriumile jäävad Tabasalu looduspark, Apametsa niidud ning Harku järvest loodesse jääv metsaala. Suurulukitest on piirkonnas tavalised metskitsed. Mereranniku ja vooluveekogudega on seotud poolveelised imetajad saarmas, kobras jt. Väikeulukitest asustavad ala kindlasti rebane ja kährik.

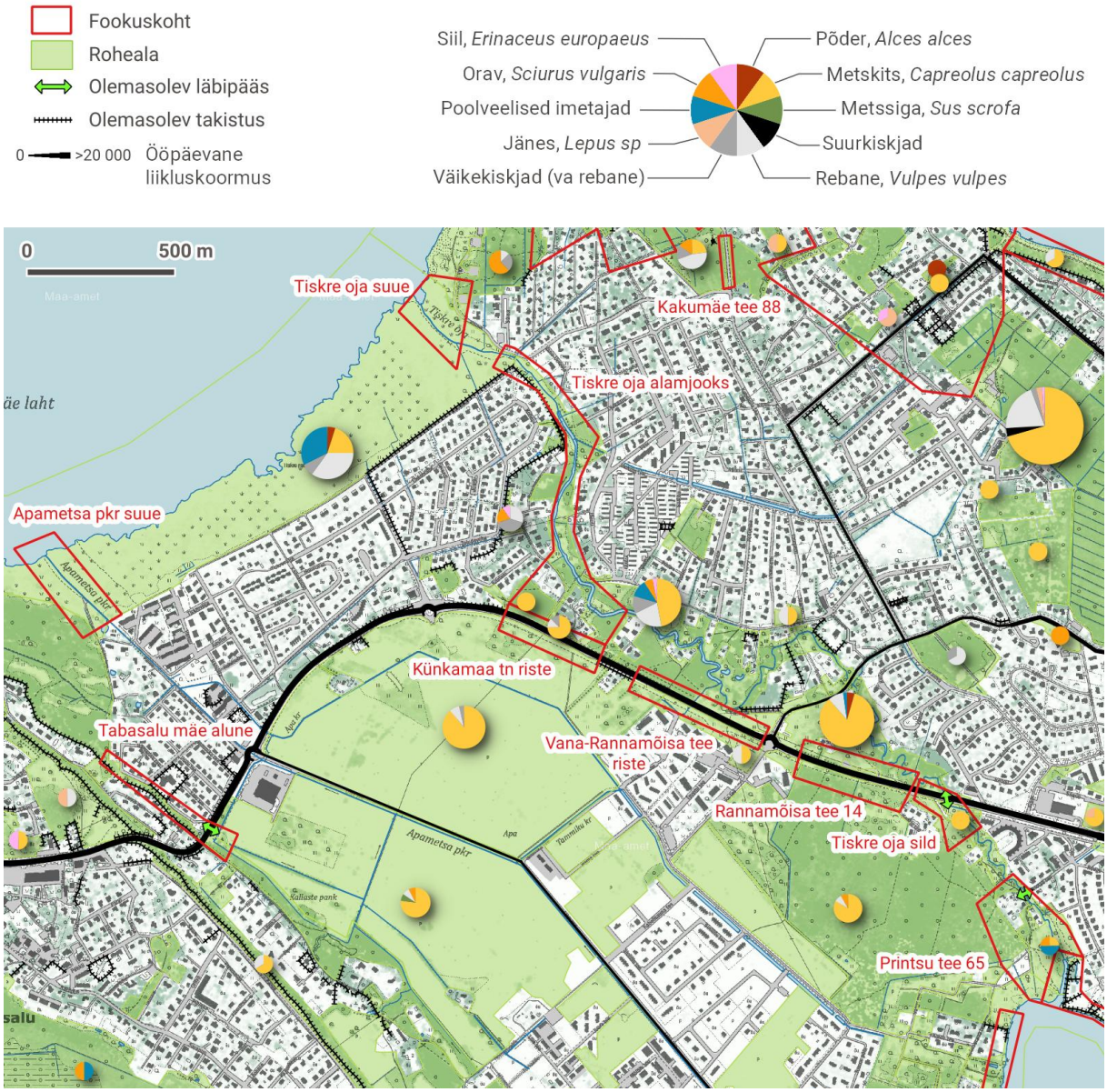

Joonis 12. Tiskre piirkonna rohealad ja nende ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Apametsa pkr suue (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 4). Lai oluliste takistusteta roheühendus. Tiskre roostik on oluline tuumala ja ühenduskoridor Kakumäe poolsaare rohealade ja Tabasalu looduspargi vahel. Roostik ise on väärtuslik eelkõige lindudele, aga ilmselt ka nahkhiirtele sügisese toitumisalana. Roostik sobib olemuselt ka metsseale, kuid konkreetseid vaatlusi ei ole registreeritud. Olenevalt ilmastikust ja sihtliikidest võib lai kraav olla takistuseks.

- Raja sild üle Apametsa kraavi (vt ptk 6).
- Pällo tee 1 sihtotstarve muuta võimalusel rohealaks.
- Säilitada looduslik rannaala ning ühenduskoridorid piki panganõlva.

Tiskre oja suue (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 4). Mereranniku rohekoridori katkestab Tiskre oja, mille ületamiseks on kitsas sild majade vahel, mis loomadele ei sobi. Olenevalt ilmastikust ja sihtliikidest võib oja olla takistuseks. Ühendust Kakumäe poolsaarega mõjutavad ka sõidutee ja rannaparklad. Hooajati liigub rannaalal väga palju inimesi.

- Rajada sild Tiskre oja ületamiseks (vt ptk 6).

Foto 6. Tiskre oja suue. Siia võiks rajada ühe silla. Foto: P. Remm.

Tiskre oja alamjooks (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Tiskre oja ühendab Harku järve merega. Eelkõige on see sobiv poolveelistele imetajatele, kuid tõenäoliselt ka teistele väikeimetajatele. Kohati liiguvad Tiskre oja kallastel metskitsed. Mitmel pool on probleemiks, et oja kaldal

puudub planeeringutes ette nähtud kallasrada, mistõttu rohekoridor ei ole pidev. Jätkub surve kinnisvara arendajate poolt.

- → Säilitada rohekoridor, tagada sidusus ka teisel pool Rannamõisa teed Harku vallas.
- → Tagada kallasradade läbitavus vähemalt väikeulukitele, soovitavalt ka metskitsele.
- → Kotlepi tn 12d juures on oja kaldal võrkaed, mille võiks eemaldada.

Foto 7. Tiskre oja. Foto: P. Remm.

Tabasalu mäe alune (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). Tabasalu mäe aluse kergliiklustunneli ühendatus looduslike elupaikadega on kehv ja tunnelis on pinnakatteks asfalt, mistõttu loomad seda olulisel määral ilmselt ei kasuta.

- → Kohandada tunnelit loomadele sobivamaks, lisada suunavad piirded.

Rannamõisa tee fookuskohad (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 0–2). Rannamõisa tee ehitati hiljuti 2+2 sõidureaga maanteeks ja lisati piirdeid ja müratõkkeid. Rannamõisa teel on väga tihe liiklus ja sõidukiirus kuni 70 km/h. Mõlemal pool teed on valdavalt elamumaad. Harku valla pool on suur osa veel välja arendamata ning seal on võsastuvad rohumaad. Samas olukord muutub pidevalt. Kõike arvesse võttes moodustab Rannamõisa tee imetajatele olulise takistuse. Võimalikud eritasandilised teeületuskohad imetajatele Rannamõisa teel on

Tabasalu mäe alla rajatud kergliiklustunnel ja Tiskre oja sild. Metskitsedele oluline elupaik on Rannamõisa tee ja Tiskre oja edelanurka jääv metsaala (Harku vallas). Üle tee liiguvad ulukid suurema tõenäosusega Rannamõisa tee 14, Vana-Rannamõisa tee riste (Rannamõisa tee 16d, Rannamõisa tee 22c) ja Künkamaa tn riste piirkonnas. Viimasel juhul soodustab teeületust see, et Rannamõisa teel on keskpiirde asemel mururiba.

Foto 8. Metskitsedele sobiv teeületuskoht Künkamaa tn riste juures. Puuduvad piirded ja tee keskel on haljasriba. Foto: P. Remm.

Rannamõisa tee ja Tiskre oja riste olemasolev eritasandiline lahendus sobib väikeulukitele. Üle Tiskre oja on rajatud sild ja truup (kergliiklusteele), mis sobib väikeimetajatele, põhimõtteliselt mahub metskits ka läbi. Siiski ületavad metskitsed Rannamõisa teed seal pigem üle tee.

- Üldiselt tõkestada maas liikuvate loomade pääsemine Rannamõisa teele (hoonete, piirdeaedade ja müratõkkeseintega). Olemasolevate müratõkkeseinte allosas on kohati avad, mis võimaldavad väiksemate loomade teele sattumist, need võiks sulgeda.
- Säilitada vähemalt kahes kohas metskitsedele Rannamõisa tee ületamise võimalus. Eelistatud kohtadeks on Rannamõisa tee 14d ja Rannamõisa tee 32 (Künkamaa tn riste). Teha koostööd Harku vallaga, et rohevõrgustiku sidusus oleks nendes kohtades tagatud ka arendatavas Apametsa elamurajoonis.
- Olulisemad metskitsede teeületuskohad varustada hoiatusmärkidega.

→ Lisada Tiskre oja kallasrajale liiva või mulda. Lisada maantee äärde suunavad piirded (vt ptk 6; Lisa 5).

Foto 9. Tiskre oja sild Rannamõisa teel, mille all on kitsas killustikuga kaetud riba. Ulukiläbipääsuna toimiks see paremini, kui lisada suunavad piirded ja killustik katta pehmema pinnasega. Foto: P. Remm.

Harkujärve külas on Harku valla volikogu hinnangul vajalik tellida rohevõrgustiku koridori uuring, et selgitada välja rohevõrgustiku toimimiseks võimaluste loomine Harku järvest läänes asuvate metsade tuumalade omavahelise ühenduse tagamiseks ning tuumala ühenduse tagamiseks Harku järve kaldale üldplaneeringuga kavandatud haljasala ja parkmetsamaa vahel.[3] Reaalne vajadus on üle vaadata ka Tabasalu ja Tiskre ja Laabi rohevõrgustiku sidususe teemad koostöös Saue vallaga, et tagada Tallinnast väljuva rohevõrgustiku sidusus.

[3] https://www.harku.ee/documents/2846103/23040493/2023.05.23_Harku+valla+üldplaneeringu+ülevaatamise+otsus+nr+39.pdf/30e18dde-8cdc-4085-80a5-c5cecf03eac8

5.2 Kakumäe poolsaar

Kakumäe poolsaare roheala tuumikuks on **Kakumäe raba**, kus elavad metskitsed jt väiksemad imetajad. Põdrad on alal pigem eksikülalised. Kakumäe rabaga on seotud poolsaare keskosa rohealad **Kakumäe tee 47, 101 ja 88**. Viimaste näol on Haabersti üldplaneeringus tegu konfliktalaga. Poolsaarel on suuremad rohealad veel lääneranniku, kuid sealsed **Kakumäe rand, sanglepik ja rannaastang** on suhteliselt tugeva inimhäiringuga. Lääneranniku rohealad on sidusad Tiskre roostikuga ja sealtkaudu Tabasalu looduspargiga.

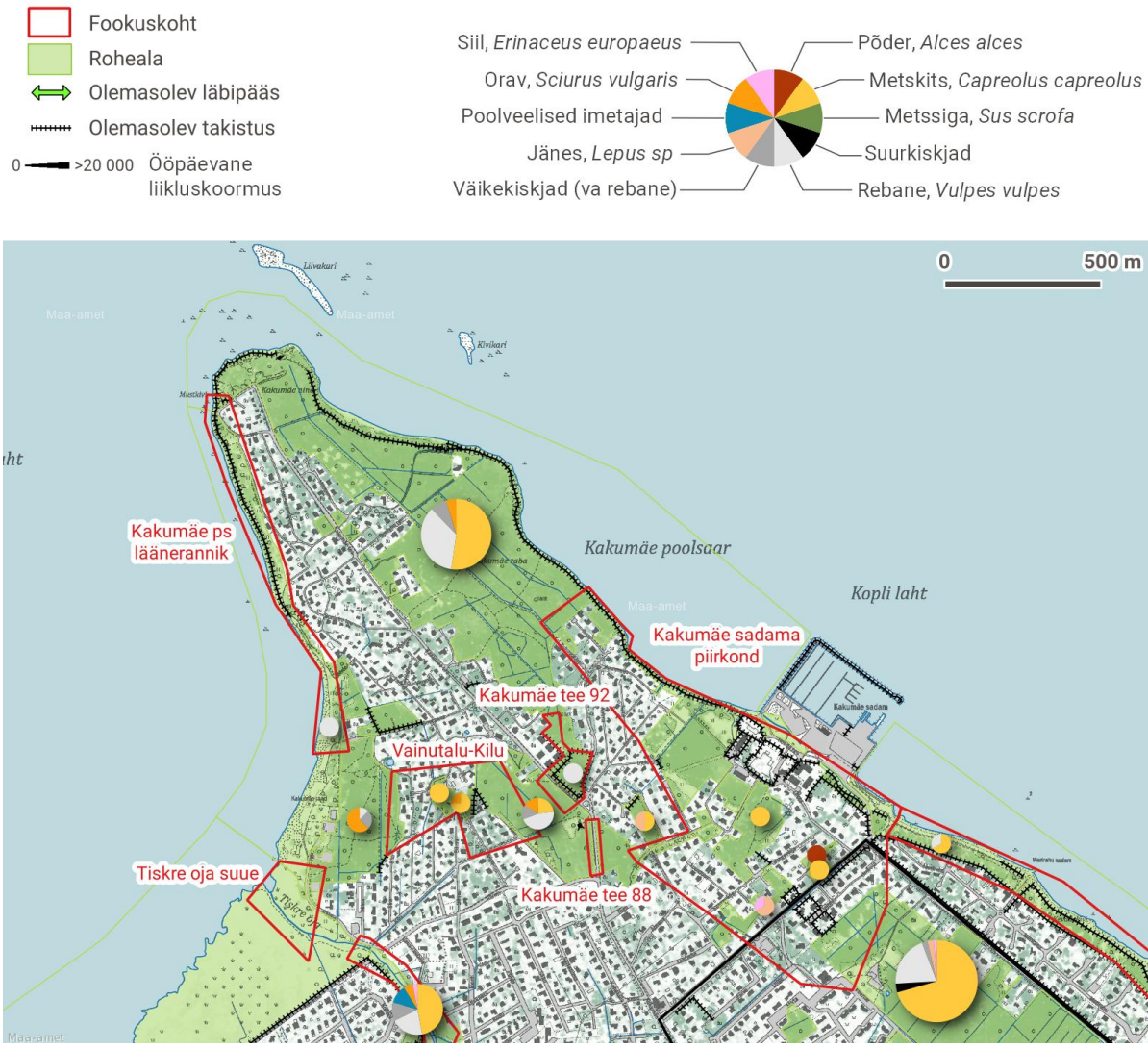

Joonis 13. Kakumäe poolsaare rohealad ja nende ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Kakumäe poolsaare metsaalad on järjest elamuid täis ehitatud ja selle tulemusena on Kakumäe raba Õismäe rabast ja poolsaare lääneranniku ära lõigatud. Teoreetiliselt on ulukitel võimalik liikuda mööda tänavaid, aga Kakumäe tänavad on reeglina väga kitsad ja

sageli tupikud, lihtsad otseühendused puuduvad. Toimivaid koridore ilma mitmeid elamuid lammutamata ei ole enam võimalik saavutada. Lähemate väiksemate säilinud rohealadega on ühendused katkendlikud ja tihti on loomad sunnitud liikuma mööda tänavaid. On oht, et mitmed kriitilised kinnistud ehitatakse ka täis, mis killustab elupaiku veelgi. Olukord tundub suhteliselt lootusetu. Oluline on säilitada Kakumäe raba ja sellega seotud rohealade pindala.

FOOKUSKOHAD

Kakumäe poolsaare läänerannik (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Metskitsede liikumist piki Kakumäe ps lääneranda ei tuvastatud. Oluline liikumistee ja elupaik väikeulukitele. Kakumäe tee 249 juures uhub meri klindinõlva nii, et loodusliku pinnasega rada ei mahu enam asfalttee ja astangu vahele.

→ Säilitada väikeulukitele sobiv rohekoridor. Vajadusel rajada kaldakindlustusi. Alternatiivne lahendus on Kakumäe tee 249 kinnistu (vajadusel ka Kakumäe tee 251) võõrandada ja teed nihutada.

Foto 10. Kakumäe poolsaare läänerannik. Foto: P. Remm.

Vainutalu-Kilu (väärtuskl: II, oluk: 0, persp: 0). Kakumäe sanglepiku ja poolsaare keskosa metsade ühendus. Seal piirkonnas on säilinud veel piisavalt metsa, et ala sobiks metskitsedele. Ühenduse Kakumäe tee 101 metsaga tõkestab Silgu 34a piirdeaed. Lääne suunas on ees Vainutalu ja Lõhe tn eramud. Korraliku rohekoridori taastamine on pigem ebareaalne. Silgu tn 36 on ka haigrukoloonia.

→ Juhul kui Silgu 36 kinnistut ei hoonestata, siis nihutada Silgu 34a piirdeaeda nii, et tekiks vähemalt 2 m laiune vahe.

Foto 11. Silgu 34a piirdeaia teravnurk tõkestab läbipääsu. Foto: P. Remm.

Kakumäe tee 92 (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 1). Oluline ühendus Kakumäe raba ja Kakumäe tee 47 ja 101 metsade vahel, metskitsedele kriitilise tähtsusega liikumistee. Kakumäe tee 92 kinnistul on piirdeaed, külgnevate hoonete ja piirdeaia vahele on jäetud 30 m laiune vahe.

→ Säilitada rohealad ja rohekoridor, võimalusel laiendada koridori kagu suunas eemaldades või nihutades Kakumäe tee 92 piirdeaeda.
→ Tähistada Kakumäe teel metskitsede teeületuskoht.

Kakumäe tee 88 (väärtuskl: II, oluk: 4, persp: 1). Ühendab Kakumäe tee 88 metsa Kakumäe tee 47 ja 101 metsaga. Ainsaks takistuseks on kõrgel teetammil olev Kakumäe tee. Võrgukivi tn laia roheriba kaudu on seotud ka Kakumäe sadama ümbruse rohealadega.

- Säilitada rohealad.
- Tähistada Kakumäe teel metskitsede teeületuskoht.
- Rajada 2 väikeulukitunnelit koos suunavate piiretega (vt ptk 6; Lisa 5).

Foto 12. Kakumäe tee kõrge tamm lihtsustab väikeulukite tunnelite rajamist. Foto: P. Remm.

Kakumäe sadama piirkond (väärtuskl: II, oluk: 0, persp: 0). Ühenduse taastamine Kakumäe raba ja Õismäe raba vahel on lootusetu. Sidusa rohevõrgu saavutamiseks tuleks lammutada mitmeid elamuid, mis ei ole realistlik. Kakumäe sadama piirkond on mingil määral ühendatud Kakumäe rabaga ja alal esineb metskitsi nt Laose 6 kinnistul. Kallasrada pidi saavad väikeulukid liikuda.

- Kaardistada kriitilised kinnistud ja mitte lubada täiendavaid liikumisteede sulgemisi.

5.3 Rocca al Mare

Tegu on väga olulise piirkonnaga Tallinna rohevõrgustiku seisukohalt. Suhteliselt tervikliku rohemassiivi moodustavad: Õismäe raba, Eesti Vabaõhumuuseumi (EVM) territoorium ja Haabersti mets. Metskitsed ja ka ilmselt ka metssead asustavad kõiki neid alasid. Aeg-ajalt liigub siin põtru ning on kohatud ka ilvest ja karu. Väikeulukitest esinevad kindlasti rebane, metsnugis, halljänes, valgejänes ja orav. Rohevõrgustiku sidusust oluliselt mõjutavaks teguriks on EVM piirdeaed, mille all leidub väikeulukitele sobivaid läbipääse mitmel pool, kuid metskitsedele on see pigem läbimatu takistus. Mere poolt piirab ala järsk klindinõlv.

Joonis 14. Rocca al Mare piirkonna rohealad ja nende ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Merirahu kallasrada (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Merirahu elurajooni ja mere vahel on 30–110 m laiune metsariba, mis sobiks iseenesest metskitsele, kuid sellel puudub hea ühendus. Seal liigub suhteliselt palju inimesi. Ala asustavad mutt ja uruhiired, tõenäoliselt liigub alal rebane, kes toitub uruhiirtest. Tegu on isoleeritud rohekoridoriga, mida Õismäe rabast lahutavad Merirahu elurajooni piirdeaiad ja elamud. EVM territooriumi piirdeaiast saavad väikeulukid läbi.

→ Teha EVM piirdeaia põhjanurka metskitsele sobiv *ca* 40 cm kõrgune läbipääs aia allserva.

Foto 13. Merirahu kallasrada. Foto: P. Remm.

Vabaõhumuuseumi ja Õismäe raba ühendus (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2). Õismäe raba on oluline tuumala metskitsele jt ulukitele. Vabaõhumuuseumit piirab tihe aed, kuid on üks koht, kus kitsed ilmselt mahuvad aia alt läbi pugema. Probleemideks on jätkuv Õismäe raba tuumala pindala vähenemine kinnisvara arenduste tõttu, väga piiratud ühendusteed ja ulukite hukkumine piirnevatel sõiduteedel.

→ Teha EVM piirdeaia alla metskitsele sobivaid vähemalt 40 cm kõrguseid läbipääse või eemaldada lõiguti piirdeaed (asendada nt elektroonilise valvega).

→ Säilitada olemasolevad ühendusteed ja Õismäe raba tuumala terviklikkus. Kakumäe poolsaarel on elamuid mõistlik rajada sinna, kus juba puudub ühendus suurte rohealadega. Majadevahelised tühjad krundid esmalt täis ehitada.

Foto 14. Vabaõhumuuseumi aed killustab suure tuumala väiksemateks osadeks. Kohati on aia all avasid, kust loomad läbi mahuvad. Foto. P. Remm.

Vabaõhumuuseumi ja Haabersti metsa ühendus (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2). EVM territoorium on suur mitmekesine roheala Õismäe raba ja Haabersti metsa vahel, kus püsivalt elavad metskitsed ja väikeulukid. Aeg-ajalt satub sinna mere poolt põtru. Muuseumi territoorium on piisavalt suur, et loomad saaks seal päeval inimeste eest varju minna ning pärast sulgemist on seal väga mõnus ja rahulik. Mere poolt piirab muuseumi territooriumi järsk klindiastang, kust üles-alla liikumine on keeruline. Haabersti metsa poole liikumiseks on kõige sobivam koht EVM tehasemaja ümbrus, kus on piirdeaia all suhteliselt suur vahe ja sõidutee ületamiseks on astmelaud aia taga. Hiljuti müüdi EVM idaosas asuv Liberty mõisa kinnistu eraomandusse ning võib eeldada, et selle arendusega seoses muutuvad ka loomade liikumisvõimalused.

→ Säilitada olemasolevad aiaauke, kust loomad läbi käivad ja lisada kohati aia alla suuremaid vahesid, kust metskits läbi mahuks. Võimalusel eemaldata lõiguti piirdeaed täielikult.
→ Liberty mõisa arendamisel tagada loomadele liikumiskoridorid.

Tuluste tn koridor (väärtuskl: II, oluk: 0, persp: 2). Väga oluline ühenduskoridor Õismäe raba ja Haabersti metsa vahel. Üldiselt on tegu loodusliku ja rohkete astmelaudadega koridoriga, mis sobib hästi metskitsele. Kahetsusväärselt on Tanuma 88 ja Hälli põik 15 vahel koridor blokeeritud tiheda võrkaia ja abihoonetega. Seal paiknevad Tuluste 21, Tuluste tänav T2 ja Hälli 8 on munitsipaalmaad, mis on ette nähtud teekoridoriks ja üldkasutatavaks haljasalaks. Tanuma 88 omanik kasutab omavoliliselt veel teisigi ümberkaudseid munitsipaalmaid.

→ Viivitamatult avada rohekoridor. Koheselt eemaldada piirdeaiad jm takistavad objektid Tuluste tänav T2 kinnistult. Juhul kui Tallinna linn on selle maa-ala eraomanikule välja rentinud, siis tuleb leping viivitamatult lõpetada. Tuluste tänava koridor on kriitilise tähtsusega Kakumäe poolsaare rohevõrgustiku sidususe tagamiseks.

Foto 15. Tuluste tn rohekoridori blokeerib aed ja väikeehitised Tanuma 88 juures. Foto: P. Remm.

Rocca al Mare kooli ümbrus (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2). Väga oluline ühenduskoht Haabersti metsa, Vabaõhumuuseumi ja Mustjõe roostiku vahel. Rocca al Mare koolil puudub piirdeaed, mis võimaldab loomadel vabalt ümber koolimaja liikuda. Haabersti mets on piirkondlikult oluline sõlmpunkt, kus saavad kokku Kakumäe, Pikaliiva ja Mustjõe rohealad.

→ Säilitada rohekoridorid, sest erinevad loomad liiguvad seal.

- Teha EVM piirdeaia alla metskitsele sobiv vähemalt 40 cm kõrgune läbipääs või eemaldada lõik piirdeaiast.
- Muuta parklate ja teede lahendust nii, et loomadel tuleks vähem liikuda asfaldil.
- Rocca al Mare kooli juurde lisada põõsaid, et loomadel oleks rohkem varjevõimalusi.

Foto 16. Väga oluline ühenduskoht Haabersti metsa ja Rocca al Mare promenaadi vahel. Foto: P. Remm.

Rocca al Mare promenaad (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Kitsamates kohtades 30 m laiune rohekoridor piki randa. Piki koridori kulgeb kergliiklustee, millel on kohati mere pool tugimüür ja piire. Loomad liiguvad enamjaolt mere pool, kus on roostik. Rocca al Mare kooli poolses otsas on laiem muruala ja nõlvast üles EVM suunas läheb kitsam rada. Alal tegutsevad metssead, kes liiguvad ilmselt roostikus ja vahel ka läbi mere. Mere poolt võib siia sattuda ka põtru.

- Säilitada rohekoridor.

5.4 Pikaliiva ja Harku järv

Pikaliiva rohevõrgustiku tuumala piirideks on Rannamõisa tee põhjas, Haabersti liiklussõlm ja Paldiski mnt koos külgneva hoonestusega idas, Sõudebaasi tee lõunas, Harku järv edelas ja Pikaliiva elamuala loodes. Harku järve ümbritseb kitsas puisturiba, millel on suhteliselt kitsad ühendused Harku valla suunal ning üle Paldiski mnt Astangu poole.

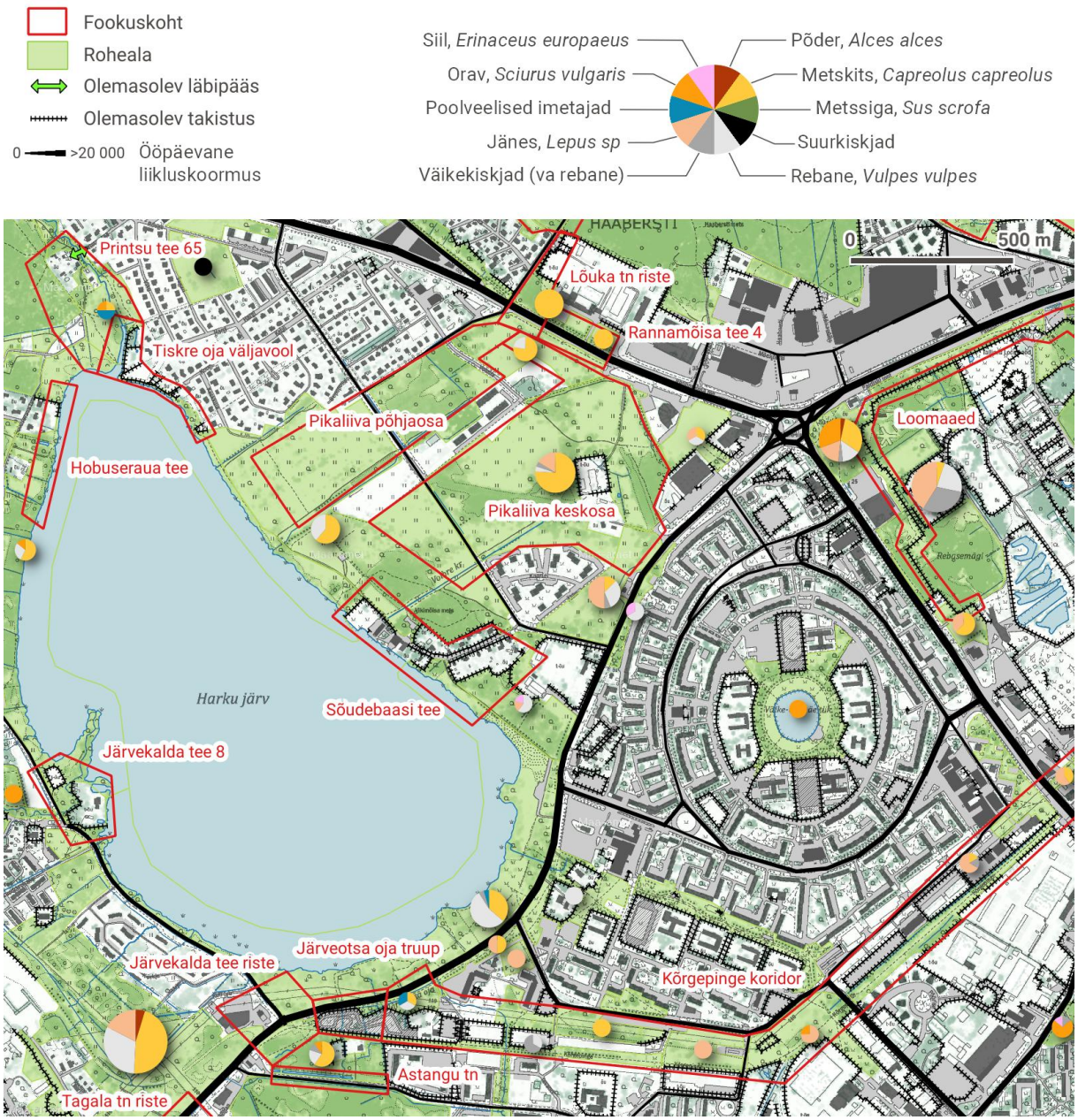

Joonis 15. Pikaliiva ja Harku järve piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Ajalooliselt on Pikaliiva piirkond olnud pikka aega põllumajanduslikus kasutuses. Ala keskel on endise Vikimõisa süda ja seda ümbritsesid põllud, mis nõukogude ajal kuulusid Tallinna aiandussovhoosile. 1990-ndatel jäid põllud sööti ja hakkasid järk-järgult kinni kasvama. Tänaseks on suur osa Pikaliivast hõlmatud hooldamata rohumaadega, mis on rohkemal või vähemal määral kattunud puittaimedega. Terviklikku roheala killustavad uusarendused, mida lisandub järjest juurde.

Foto 17. Pikaliiva roheala poolitav uusarendus. Foto: P: Remm.

Pikaliiva poolavatud maastik on oluliseks elupaigaks metskitsele. Põtra ja suurkiskjaid alal ei esine, kui siis eksikülalistena. Piirkonda asustavad ka erinevad väikeimetajad, sh halljänes, rebane, kährikkoer. Harku järve kallas ja kraavid sobivad poolveelistele imetajatele. Harku järve ja Pikaliiva tuumalal on kolm peamist ühendusteed.

- Harku järve kallasrada üle Tiskre oja väljavoolu Harku valla rohealadele lääne suunas.
- Lõuka tn serv üle Rannamõisa tee Haabersti metsa põhja suunas.
- Järvekalda tee riste juures üle Paldiski mnt Harku järve kaldaalalt lõunasse Astangu metsa.

Reaalselt on kõikidel juhtudel tegu väga kitsaste ja oluliste takistustega läbipääsudega. Mingil määral toimub väikeimetajate liikumist üle tiheda liiklusega Paldiski mnt Õismäe suunal. Haabersti liiklussõlm ja seda ümbritsevad suurte parkimisplatsidega ühiskondlikud hooned on ulukitele sobimatu keskkond.

Haabersti linnaosa üldplaneeringu kohaselt on Pikaliiva rohevõrgustiku arenguala, ehk siis ala kuhu soovitakse rajada hoonestus, aga samas tuleb tagada rohevõrgustiku toimimine. Hetkel toimib Pikaliiva veel enam-vähem tervikliku tuumalana, aga perspektiivis jaguneb see mitmeks väiksemaks rohealaks, mida jäävad ühendama koridorid. Kokkuvõttes ühtki lihtsat lahendust Pikaliivas ei ole. Juhul kui sinna rajatakse algselt kavandatud mahus uusi hooneid, siis suure tõenäosusega metskitsed seal enam ei ela, sest inimhäiring läheb liiga suureks ja elupaikade pindala jääb liiga väikeseks. Rohevõrgustiku toimimiseks tuleb kindlasti vähendada hoonestuse mahtu. Rohealade hulka tuleb jätta lisaks metsadele kindlasti ka niidualasid. Neid peaks siis adekvaatselt hooldama, st niitma 1-2x aastas, teeservi ja käiguradasid sagedamini. Hetkel on rohumaad valdavalt niitmata, mille tulemusena vohavad seal kõrvenõgesed ning võõrliikidest kanada kuldvits ja pargitatar ja inimestele liikumiseks need ei sobi.

FOOKUSKOHAD

Lõuka tänava ja Rannamõisa tee riste (väärtuskl: I, oluk: 1, persp: 0). Tegu on kohaga, kus metskitsed liiguvad aktiivselt Haabersti metsa ja Pikaliiva vahet hoolimata tiheda liiklusega laiast sõiduteest ja bussipeatusest. Mõlemal pool teed on piisavalt suured rohealad, et toetada teeületust. Tegu on ainsa kohaga, kus saab säilitada Pikaliiva ja Haabersti metsa ühenduse.

Foto 18. Lõuka tänava rohekoridori katkestavad piirdeaiad ja laohoone, mis tuleks eemaldada. Foto: P. Remm

→ Lõuka tn 2 jätta haljasalaks, mis toimib astmelauana.

- Lõuka tn ääres laiendada rohekoridori vähemalt 30 m laiuseks (soovitavalt 50 m) Rannamõisa tn 4h, Lõuka 6b, Lõuka 6 ja Lõuka 18a arvel. Lõuka 18 laohoone lammutada ja kinnistu muuta haljasalaks. Kehtestatud detailplaneeringut vastavalt muuta.
- Rannamõisa teel juhtida tähelepanu võimalikule metskitsede teeületusele, paigaldada hoiatusmärgid. Rannamõisa tee ületamine on kahtlemata ohtlik, aga paremat võimalust Rocca al Mare ja Pikaliiva rohealade ühendamiseks ei ole.

Rannamõisa tee 4 (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 0). Hetkel on mõlemal pool Rannamõisa teed kõrghaljastus ja metskitsed ületavad sageli suurt magistraali, on toimunud mitmeid õnnetusi. Rannamõisa tee 7 rajatakse DP kohaselt ärihoone, mille tulemusena ilmselt ulukeid sellel teelõigul enam nii palju ei liigu. Perspektiivis rohevõrgustiku sidususe osas suurt tähtsust ei oma. Igal juhul säilitada Rannamõisa tee 4 kuuskede rida. Rannamõisa tee 4b kinnistu kaudu roheühenduse tekitamine Haabersti metsaga ilmselt ei toimi, sest see kattub Bauhausi sissesõiduga, mis on liiga lage ja asfaldine. Lisaks on kinnistu piiratud aedadega ja loomad sealt praegu reaalselt läbi liikuda ei saa. Sinna tasub rajada ühendustee inimestele.

Pikaliiva põhjaosa (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 2). Oluline metskitsede ühendustee Harku järve kalda ja Lõuka tn koridori vahel.

- Rannamõisa teest lõunas säilitada piisava suurusega astmelaud Volmre tn 22 kinnistul ja tagada 80 m laiune koridor. Juhul kui kinnistule rajatakse hooneid, siis juurdepääs lahendada nii, et täiendavaid rohekoridoridega ristuvaid teid oleks võimalikult vähe. Kauplust sinna pigem mitte rajada. Vahetult üle Rannamõisa tee on olemas suured kaubanduskeskused ja otsene vajadus uue hoone rajamiseks puudub. Äritegevust arendada pigem Rannamõisa tee 4 planeeringualal, kus hetkel seisavad hooned alakasutuses. Uute hoonete ehitamine haljasalade arvel ei ole põhjendatud.
- Volmre 35 kinnistu tuleb säilitada kogu ulatuses rohevõrgustiku tuumalana.
- Pikaliiva 69 kinnistule on planeeritud haridus- ja sotsiaalasutuste rajamine. Seal tuleb kinnistu kaguserva jätta 80 m laiune rohekoridor. Lisaks jääb kitsam roheriba Keskküla tänava äärde.

Pikaliiva keskosas (väärtuskl: II, oluk: 4, persp: 0) asenduvad praegused rohealad järk-järgult hoonestusalade ja tänavatega. Esialgsete kavade kohaselt jääb suurem roheala Arigato ja K-rauta hoonete vahele ning seda jäävad Harku järve äärse tuumalaga ühendama 50 m laiused koridorid. Praeguse seisuga on tegu metskitse elupaigaga.

- Säilitada metskitsele sobivad sidusad rohekoridorid, sh piki Volbre kraavi.

Foto 19. Pikaliiva keskosa maastik. Foto: P. Remm.

Harku järve kalda ja Vikimõisa metsa tuumala jääb Pikaliiva kõige olulisemaks rohealaks.

- Säilitada Harku järve pool võimalikult lai rohevöönd.
- Riigile kuuluvad kinnistud säilitada maksimaalses mahus rohealadena, sh Pikaliiva 19 kogu ulatuses.
- Tuumalale rajada kergliiklusteid ja radu, kuid jälgida, et jääks ka inimestele vähem ligipääsetavaid kohti loomadele varjumiseks.

Sõudebaasi tee (väärtuskl: II, oluk: 0, persp: 0). Vikimõisa metsa ja Harku järve rannaala vahel rohekoridor puudub, ühenduse tõkestavad eramajad. Harku järve kallasraja katkestab sõudebaasi aiaga piiratud territoorium ja paadisillad. Väikeulukid suudavad liikuda ka läbi eraaedade ning Sõudebaasi tee servast. Metskitsed ilmselt lõuna suunas piki Harku järve kallast ei liigu, sest seal on oluliseks takistuseks sõudebaas ja Harku järve rannaalal liigub palju inimesi ja koeri.

- Sõudebaasi tee 14, 16, 18 piirdeaiad muuta väikeulukitele läbitavaks.
- Abi oleks ka põlenud Sõudebaasi tee 18 elamu lammutamisest, piirete eemaldamisest ja haljasalaks muutmisest.

Tiskre oja väljavool (väärtuskl: I, oluk: 1, persp: 2). Harku järve kallasrada lääne suunas üle Tiskre oja ulukite jaoks ei toimi. ÜP ja DP-de järgi peaks piki Harku järve ja Tiskre oja kallast kulgema 50 m laiune rohekoridor. Reaalselt on seal kohati vaid paari meetri laiune riba järve ja piirdeaedade vahel. Eraomandis üldkasutatavad maad on aedadega ja hekkidega piiratud ning ette nähtud laia roheriba ei ole. Ka Tiskre oja takistab teataval määral loomade liikumist.

- Üldkasutatavad maad muuta reaalselt üldkasutatavaks, kindlasti tuleb eemaldada piirdeaiad Keskküla 67a, Koogu 19, Koogu 20a, Hargi 19a, Hargi 21a, Hargi 23a Hargi 25a. Kui avalikuks kasutamiseks ette nähtud ruumi hõivamine on toimunud ebaseaduslikult, siis tuleb rajatud takistused eemaldada ja luua reaalselt toimiv lai kallasrada. Selle rakendamine võib olla keeruline arvestades eramajade omanike poolt rajatud kapitaalseid maastikukujunduselemente (purskkaevud jm).
- Rajada üle Tiskre oja suudme lai sild (vt ptk 6).
- Hargi 23b sihtotstarbeks määrata üldkasutatav haljasala.

Foto 20. Harku järve äärne kallasrada on reaalselt kohati väga kitsas ja ei toimi loomade liikumiskoridorina. Vaade Koogu 19 juurest. Foto: P. Remm.

Printsu tee 65 (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 1). Harku valla territooriumile jääv ala, mis on kriitilise tähtsusega Pikaliiva ja Harku järve rohealade ühendamiseks Tallinnast väljapoole. Välgu tee on asfalteeritud ja ehitatud uued kortermajad Harku järve ja metsa vahele. Vaba liikumise rajad ahenevad järjest. Sild üle Tiskre oja on Printsu teel, aga sealt piki oja põhja suunas liikumine on takistatud.

- Printsu tee 65 (Harku vald) kinnistu lõunaosa peab säilima haljasalana, täiendavate hoonete rajamist kinnistule mitte lubada.
- Tiskre ojast läände jääv metsaala (Harku vald) säilitada terviklikuna.

Hobuseraua tee (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 2). Hobuseraua tee 16, 18 ja 20 elamukruntide piirdeaiad on järve kaldani, läbipääsuks on vaid kitsas riba vee piiril.

- Nihutada piirdeaedu järvest eemale. Reaalsuses võib olla keeruline.

Järvekalda tee 8 (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 1). Aukliku võrkaiaga ümbritsetud hooletusse jäetud hooned. Aed ulatub sõidutee servast veepiirini ja takistab loomade liikumist. Kiriku tee sillal (Harku vald) puuduvad kallasrajad.

- → Muuta piirdeaia asukohta nii, et nii sõidutee kui ka järve poolt on loomadel võimalik liikuda mööda haljasala.
- → Kiriku teele lisada kallasrajad oja kaldale (vt ptk 6).

Järvekalda tee riste (väärtuskl: I, oluk: 1, persp: 0). See on koht, kust metsloomad saavad liikuda Harku järve äärest Astangu metsa ja Kõrgepinge tn koridori. Paldiski mnt 1+1 ristmik ülekäigurajaga. Lisaks mõlemal pool ristmikku bensiinijaamad, mistõttu loomad pigem väldivad seda kohta. Hetkeseisuga on nii Paldiski mnt kui ka Järvekalda tänav loomadele ületatavad hõredama liiklusega ajahetkedel. Juhul kui Paldiski mnt ehitatakse liikluskoormuse suurenedes laiemaks, suureneb oluliselt takistus loomadele.

- → Mitte ehitada Paldiski maanteed laiemaks.

Järveotsa oja truup (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). Harku järve pool metsik võsa, teisel pool Paldiski mnt-d aiaga piiratud kardikeskus. Väikeulukitele aed kohati läbitav. Planeeringute järgi tulevad kardikeskuse asemele korterelamud, mille vahelt läheb kitsas rohekoridor Astangu metsa suunas.

- → Järveotsa oja truubile lisada igal juhul väikeulukitele sobivad käigurajad (vt ptk 6).
- → Tagada majade vaheline funktsionaalne rohekoridor.

Foto 21. Järveotsa oja truup Paldiski maanteel, kuhu peaks lisama suunavad seinad ja kallasrajad väikeulukitele. Foto: P. Remm.

Kõrgepinge koridor (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 1). Kõrgepingeliini koridor, mille servas on palju garaaže. Paralleelselt kulgeb kergliiklustee endise raudtee tammil. Üldiselt lai rohekoridor, mida katkestavad mõned parklad. Pidev kitsam roheriba kergliiklustee ääres. Olulisteks takistusteks loomadele on Paldiski mnt ja Ehitajate tee ristumised.

- → Säilitada koridor. Tagada ühendus Paldiski mnt-le kavandatava Järveotsa oja kallasradade läbipääsuga.
- → Garaažide katused haljastada ja eemaldada tarbetud piirdeaiad.

Foto 22. Kõrgepinge koridor Järveotsa tee ääres. Tarbetud piirdeaiad tuleks eemaldada. Foto: P. Remm.

5.5 Veskimetsa

Veskimetsa piirkonna keskseks rohealaks on Tallinna Loomaaed. Loomaaeda ümbritseb piirdeaed, mis suures osas on loomadele oluliseks takistuseks. Loomaaia piirdeaeda ümbritseb kohati kitsam, kohati laiem roheala.

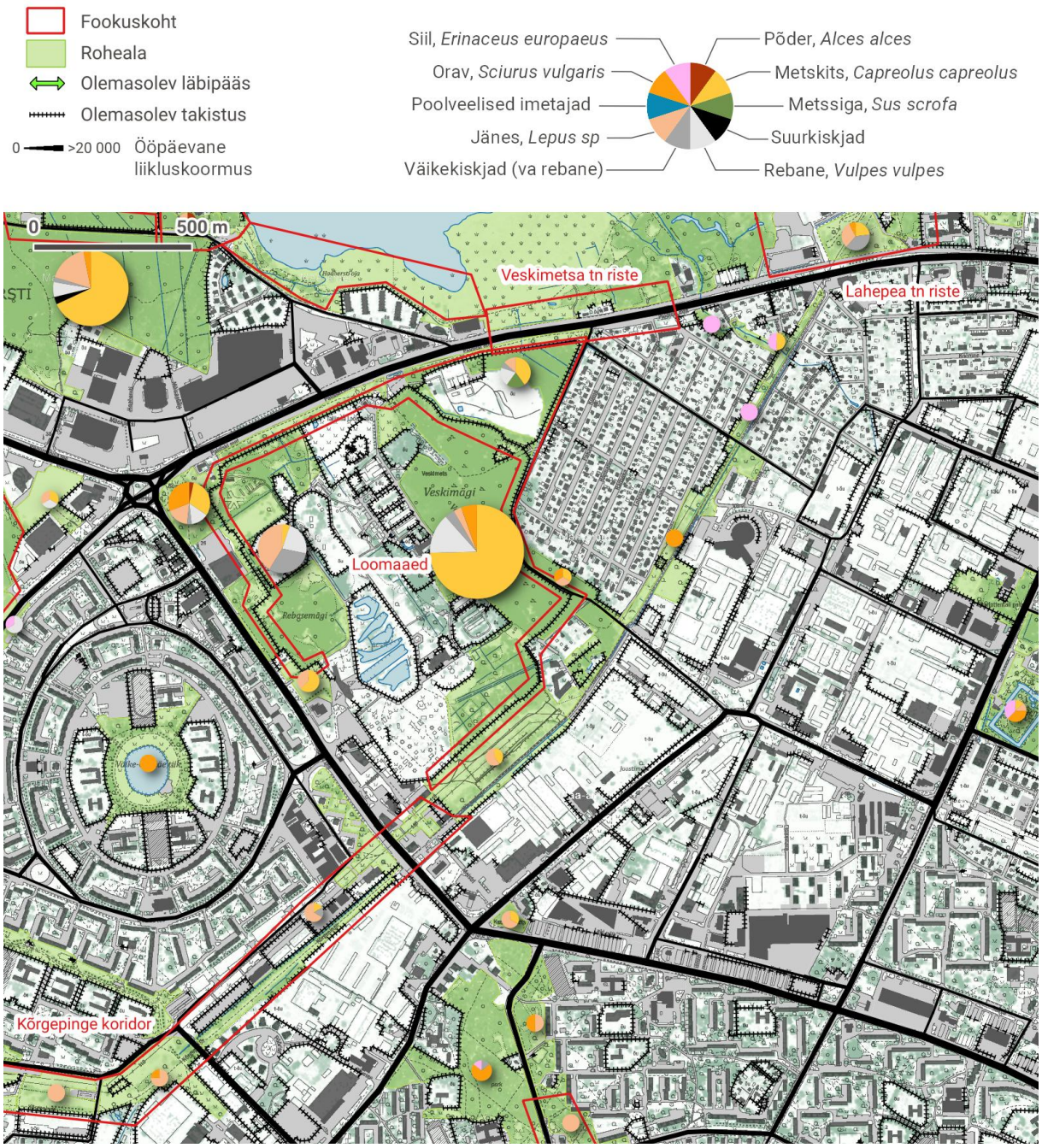

Joonis 16. Veskimetsa piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Loomaaed (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 1). Suurulukitest elab loomaaias kuni paarkümmend metskitse, kelle arvukust peavad jäägrid piirama. Aiast väljaspool neid enamasti ei liigu, kuigi kohati on sobivaid elupaiku. Loomaaia territooriumil Rebasemäel on mägralinnak. Alal liigub ka väikekiskjaid, jäneseid ja siile. Aiast väljas oli liikunud erinevaid väikeulukeid sh arvukalt oravaid. Väikeimetajad saavad mitmel pool piirdeaiast läbi liikuda, kuid kohati on aia allserva paigaldatud okastraat, mis võib loomi vigastada. Ehitajate tee ja Kõrgepinge tn äärde ning Paldiski mnt äärde Veskimetsa ratsabaasi territooriumile on kavandatud uusi hooneid (osa neist on juba rajatud), mis katkestavad loomaaeda ümbritseva roheriba.

- Eemaldada okastraat loomaia piirdeaia allservast. Vajadusel kasutada muid materjale.
- Võimaldada väikeulukitel liikuda läbi piirdeaedade.
- Loomaaia aia alla teha Tuuleveski tn piirkonnas metskitsele läbitavaid avasid või nihutada loomaaia piirdeaeda nii, et Veskimets jääb suures osas aiast välja.
- Säilitada rohevöönd ümber loomaaia.
- Tuuliku tee ääres asendada kraavid torudega, siis jääb tee serva laiem roheriba.

Foto 23. Mägralinnak loomaaia territooriumil Rebasemäel. Foto: K. Savolainen.

Veskimetsa tn riste (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Ainus Paldiski mnt lõik Haabersti ristmikust kesklinna poole, kus kahel pool teed pole hooneid on Veskimetsa tn ristmiku juures. Paldiski mnt on loomadele ilmselt peaaegu ületamatu barjäär, kus on toimunud palju ulukiõnnetusi. Paldiski mnt ääres on arvukalt uruhiiri ja mutte ning ilmselt liigub seal rebaseid. Lõigul on hukkunud mitmeid metskitsi. Liikumist loomaaia ja Mustjõe rohealade vahel takistavad ratsabaasi ja loomaaia piirdeaiad. Ratsabaasi alal on kehtiv DP korterelamute rajamiseks.

- Tühistada ratsabaasi ala (Paldiski mnt 135) DP. Eemaldada/nihutada ratsabaasi piirdeaed. Kavandada Tuuleveski tn äärde 50 m laiune rohekoridor ja Paldiski mnt äärde ohutu astmelaud teeületuskoha juurde.
- Rajada Paldiski maanteele kombineeritud tunnel kergliiklejatele ja metskitsedele. Tunneli rajamisel tõkestada metskitsede pääs Paldiski mnt-le, et vältida kokkupõrkeid sõidukitega.
- Tunneli ja piirete rajamiseni tuleb metskitsede teeületusala Paldiski maanteel tähistada.
- Tühistada DP Paldiski mnt 84a ja 86a osas, hoonete rajamine võib olla lubatud ainult vahetult Paldiski mnt äärde.

Foto 24. Paldiski mnt on lai ja tiheda liiklusega ning seetõttu loomadele ületamiseks ohtlik. Foto: P. Remm.

5.6 Mustjõe ja Merimetsa

Tegu on Tallinna ühe tähtsaima rohevõrgu tuumalaga, mille moodustavad Mustjõe roostik ja mets, Merimets ning Stroomi rand. Kavas on kaitseala laiendamine Paldiski maanteeni.

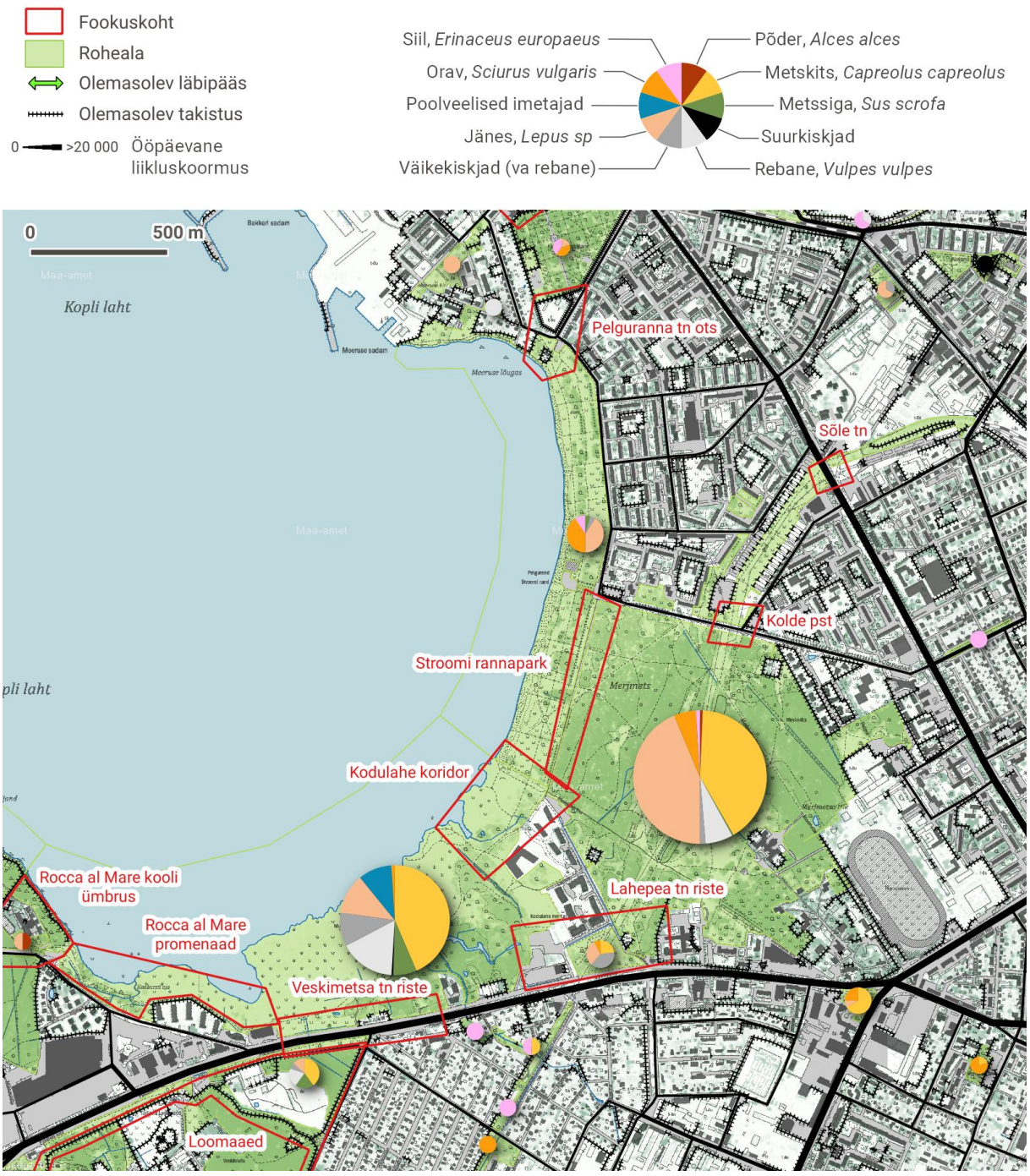

Joonis 17. Mustjõe ja Merimetsa piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Merimets on suur mitmekesine rohevõrgu tuumala. Metskitsed hoiduvad Stroomi rannaalast eemale, nende põhiline elupaik on endise kõrgepingeliini koridori ümbruses. Sealt liiguvad Seewaldi alale ja Hipodroomi taha. Merimetsast edasi Kopli poole metskitsed ilmselt ei lähe. Eksikülalistena satub sinna vahel põtru. Korra on piirkonnas kohatud ka ilvest. Merimetsas elab veel arvukalt jäneseid, oravaid, siile jt väiksemaid imetajaid. Laienevad kinnisvaraarendused – Kodulahe, Hipodroomi, perspektiivis Seewald – kahandavad tuumala pindala oluliselt.

→ Seewaldi DP menetlusel säilitada võimalikult suures osas rohealad loomadele avatuna, takistada pääs Paldiski maanteele.

Mustjõe roostik ja mets on liigirikas märg roheala, kus tunnevad end hästi metssead, võib kohata šaakalit ning elavad ka mitmed väikekiskjad: rebane, kährik, mäger, nugis. Mustjõe ääres elab kobras. Metskitsed liiguvad pigem puistaimedega aladel ja sealt Merimetsa.

→ Mustjõe metsas on palju prügi, mis tuleks ära koristada. Kohati võib olla lihtsam see pinnasega katta.

Foto 25. Metsik ja prügistatud Mustjõe mets. Foto: P. Remm.

FOOKUSKOHAD

Lahepea tn riste (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 0). Kodulahe kvartali elamute ja Paldiski mnt 80 hoone vahel on veel läbipääs, kust metskitsed saavad liikuda Mustjõe ja Merimetsa vahel. Liikumist takistavad teed ning isetekkelised parklad ja lumeladustusplats. Kodulahe elamukvartali sissesõidutee on plaanis ümber tõsta Lahepea tänavalt Soodi tänavale, mis

tähendab, et ühenduskoridor Paldiski mnt 80 maja tagant muutub oluliselt kehvemaks. Kitsedele sobiv ühendus jääb ainult mere äärde Kodulahe koridori fookuskohta. Probleemiks on ulukite hukkumine Paldiski maanteel (Paldiski mnt ületamise osas vt lahendust ptk 5.5).

- → Säilitada liikumiskoridor Kodulahe elamurajooni ja Paldiski mnt vahel. Mitte hoonestada Paldiski mnt 80a, 80b, 80j ja T57 kinnistuid. Paldiski mnt 78 jätta piki Soodi tänavat 50 m laiune rohekoridor.
- → Piirata suurulukite pääsu Paldiski maanteele. Näiteks võib metsa ja Paldiski mnt vahele ehitada hooned (Paldiski mnt 72, 74c, 78 ja 80, Tulva tn 1 kinnistutel). Samas tuleb säilitada rohekoridor Kodulahe kvartali majadest lõunas.

Foto 26. Vaade üle Lahepea tn Merimetsa poolt Mustjõe poole. Valminud majade ja Paldiski mnt vahele tuleb jätta rohekoridor. Foto: P. Remm.

Kodulahe koridor (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). On rajatud korterelamud, mis on kitsendanud roheala oluliselt lõigates läbi Mustjõe metsa ja Merimetsa ühenduse. Mere poolt on võimalik loomadel liikuda ja see ühendus eeldatavalt säilib. Liikumist takistavad kraav ja kergliiklusteed. Stroomi ranna pool on oluline inimhäiring (parkla, koerad jm), mistõttu Merimetsa liikumine on loomadel keeruline.

- → Lisada Stroomi rannapargi lõunaossa põõsaid, mis pakuks loomadele varjet.

Stroomi rannapark (väärtuskl: II, oluk: 4, persp: 4) on suhteliselt lage rannapark ning seal liigub palju inimesi ja koeri. Olulist ulukite liikumist ei esine. On mõned oravad ja aeg-ajalt liigub seal ilmselt jäneseid, rebaseid ja siile. Häid ühendusi põhja suunas Kopli ja Paljassaare rohealadega ei ole.

→ Lisada põõsaid ja hekke, et väikeulukitele luua varjevõimalusi.

Foto 27. Stroomi rannapark on kohati väga lage ja tugeva inimmõjuga. Foto: P. Remm.

Kolde pst ja Sõle tn (väärtuskl: III, oluk: 1–2, persp: 1–2). Väikeulukitele sobib liikumiseks Putukaväil, kus oluliseks takistuseks on Sõle tänav. Kui Kopli kaubajaama arendatakse roheala, siis tekib vajadus ka selle ühendamiseks üle Ristiku tänava.

→ Lisada põõsaid ja hekke, et väikeulukitele luua varjevõimalusi.
→ Ristiku tänava perspektiivsele viaduktile kavandada lisaks kergliiklusteele ja trammiteele vähemalt 5 m laiune roheriba, mis võib osaliselt kattuda trammiteega.

5.7 Kopli

Kopli suuremad rohealad on Meeruse rand, Kopli kalmistupark, Kopli kase park, Süsta park, Kopli liinide rannaala ja Kopli mägi. Piirkonnas esineb erinevaid väikeulukeid, sh vähem Süsta pargis ja Kalmistupargis. Suurulukeid Kopli linnaosas üldiselt ei ole. Kalmistupark on kivimüüriga piiratud ja väravad suletakse ööseks, mistõttu on loomade ligipääs sinna oluliselt piiratud. Stroomi rannaala ja Kopli kalmistupargi vahele jääb alajaama territoorium, mis on samuti tiheda aiaga piiratud. Pelguranna tänava ääres on laiem mururiba, mis võiks sobida väikeulukite liikumiseks, aga lõunapoolses otsas katkestab selle parkla.

Joonis 18. Kopli piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Kopli rohealade vahel üldiselt häid ühendusteid ei ole. Väikeulukid liiguvad majade vahel, kuid sageli on kinnistud ümbritsetud piiretega, mis on ka väikeulukitele läbimatud. Ühenduskoridorid on kitsad ja katkendlikud. Kõige parem rohekoridor on Kopli poolsaarele suunduv raudtee, mille servas liiguvad jänesed ja rebased. Potentsiaalselt sobiv on ka trammitee. Väikeulukitele toimiv on ka Pardiloigu koridor, mis ühendub omakorda Kaelajärve koridoriga. Kopli mäe ja mere vahel on praegu ulukite kasutatav tühermaa.

FOOKUSKOHAD

Pelguranna tn ots (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 1). Loomade liikumist takistavad tihedad aiad. Alajaama ümbritseb tihe võrkaed ning kalmistu aial on vundamendiks kivimüür, mis takistab suuremas osas ulatusest ka siilide liikumist. Kalmistu väravad on öösiti suletud. Pelguranna tn servas on takistuseks parklad. Uue üldplaneeringu järgi on tegu ülelinnalise tähtsusega rohekoridoriga.

- Tekitada kalmistu ja alajaama piirdeaeda väikeulukitele sobivaid avasid. Lisada haljastusse põõsaid.
- Pelguranna tn äärse parkla serva tekitada laiem roheriba.

Foto 28. See kitsas mururiba alajaama tiheda võrkaia ja parkla asfaldi vahel ühendab Stroomi rannaparki Kopli kalmistupargiga. Seda saaks laiendada parkla lahendust muutes. Foto: P. Remm.

Kopli tn (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Loomadel võimalik liikuda Kopli tänava haljasribadel, trammitee on ka muruga. Siiski on vaja ületada mitmeid kõvakattega alasid. Kopli kalmistu piirdeaia alusmüür on oluline takistus, mis piirab loomade liikumist. Kopli kase pargist läheb raudteetunnel Kopli tänava alt Bekkeri sadama suunas.

- Säilitada haljasribad Kopli tn ääres.
- Kopli tn raudteetunnel kujundada kergliiklejatele ja väikeulukitele sobivaks ühenduseks Bekkeri arenduse haljasaladega.

Foto 29. Bekkeri sadamaraudtee tunnel Kopli tn all sobib väikeulukitele. Foto: P. Remm.

Treiali koridor (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 0). Võimalik väikeulukite liikumistee Nikolai kiriku juures Süsta pargist Kopli randa. Mere äärde jõudmiseks tuleb ületada raudtee ja nõlv ning Süsta pargi pool on ees trammide lõpp-peatus. Perspektiivis lisandub elamuid.

- Jätta Nikolai kiriku juurde väikeulukitele sobiv koridor.

Kopli raudtee (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2) ühendab erinevaid Kopli rohealasid. Harva kasutatav raudtee, mille servas liiguvad väikeulukid. Kopli mäe endisele prügimäele on rajatud haljasala, kuhu millegipärast ametlikku ligipääsu ei ole. Maleva tn pool on takistuseks plank ja mere pool ajutine metallaed. Piirdeaeda on mitmel pool augud tehtud.

- Avada Kopli mäe haljasala inimestele ja loomadele. Kopli mäe DP menetluse käigus tagada rohekoridor merest Maleva tänavani.
- Mitte tarastada raudteed ja säilitada roheribad.

Pardiloigu koridor (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 0). Mereäärselt kallasrajalt on võimalik väikeloomadel liikuda Kopli kase parki kitsast majadevahelist koridori pidi. Mingil määral takistavad Maleva põik 6 parkla ja Maleva 16 piirdeaed. ÜP kohaselt kitsas rohekoridor, DP järgi sõidutee puudereaga. Perspektiivne tänav ka mere ääres.

- Mitte rajada sõiduteed rohekoridori asemele ja vahetult mereranda. Maleva põik DP selles osas tühistada ja ümber teha.

Foto 30. Pardiloigu koridor. Foto: P. Remm.

5.8 Paljassaare

Paljassaare poolsaarel asub Tallinna üks tähtsamaid rohealasid, mis kuulub ka Natura 2000 võrgustikku. Häid maismaaühendusi Paljassaare rohealadel ei ole.

Joonis 19. Paljassaare piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Paljassaare hoiuala on suur looduslik roheala, kus imetajatest elavad püsivalt metssiga, metskits, rebane, kährik, erinevad kärplased, jänesed jt väiksemad loomad. Veekogudes esineb kopraid. Poolsaare keskosas on Tallinna reoveepuhastusjaam ning sealt lõuna poole Kaelajärv ja tühermaad. Hoiualast lõuna suunas on võimalik liikuda piki Paljassaare poolsaare läänekallast, läbi veepuhastusjaama territooriumi või mööda vana raudteed, mis ei ole enam aktiivses kasutuses. Kohati on läbipääsud kitsad ja neid ohustab sulgemine, kui piirkonna kinnisvara arendatakse. Reaalselt kasutavad neid liikumisteid väikeulukid. Metskits ja metssiga püsivad poolsaare põhjaosas, vahel liiguvad veepuhastusjaama territooriumil. Ilmselt liiguvad suurulukid aeg-ajalt üle mere.

FOOKUSKOHAD

Neeme tn (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Fookuskohas on võsastuv tühermaa. Ühendust Kopli mäega tõkestavad aiad. Kaelajärve on täidetud pinnase ja ehitusjäätmetega. ÜP-s on lai rohekoridor Kopli mäelt üle Kaelajärve Paljassaarde. Samas on menetluses DP hoonestuse rajamiseks.

→ DP-de menetlemise käigus tagada laia 100 m rohekoridori säilimine.

Foto 31. Kaelajärve piirkonnast saab Paljassaare hoiualale piki mereranda. Foto: P. Remm.

Paljassaare veepuhastusjaam (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Tühermaa ilmeline rannaala, kohati kuumaastik. Veepuhastusjaama territooriumil piirdeid otseselt ei ole, kuid põhjapiiril on kraav. ÜP-s lai rohekoridor Kopli mäelt üle Kaelajärve Paljassaarde. Menetluses DP.

- DP-de menetlemise käigus tagada laia rohekoridori säilimine piki mereranda.
- Säilitada planeeringutes väikeulukitele sobivad käigurajad Kaelajärve ümbruses.
- Veepuhastusjaama teenindustee nihutada merest eemale.

Paljassaare raudtee (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 3). on suures osas aedadega piiratud, kuid kohati esineb aiaauke ning erinevad väikeulukid kasutavad seda aktiivselt. ÜP kohaselt keskmise laiusega rohekoridor.

- Luua raudtee asemele rohekoridor. Samas koridoris võib olla kergliiklustee, kuid eelistatult mitte asfaltkattega. Põhimõtteliselt võib Paljassaare raudtee rohekoridori perspektiivis pikendada Kopli kaubajaamani. Teele jäävad Tööstuse 69 kinnistud, kus hetkel on roheala, kuid on planeeritud elamumaaks.
- Säilitada planeeringutes väikeulukitele sobivad käigurajad Tükipealse ja raudtee vahel. Tagada ühendus Kopli mäega.

Foto 32. Paljassaare raudteel rongid enam ei sõida ja selle on omaks võtnud väikeimetajad. Selle asemele saaks kujundada mõnusa kergliiklusteega kombineeritud rohekoridori. Foto: P. Remm.

5.9 Harku mets ja raba ning selle ühendused

Harku mets on Tallinna läänepiiril kõige suurem roheala – metsa ja märgalade kompleks.

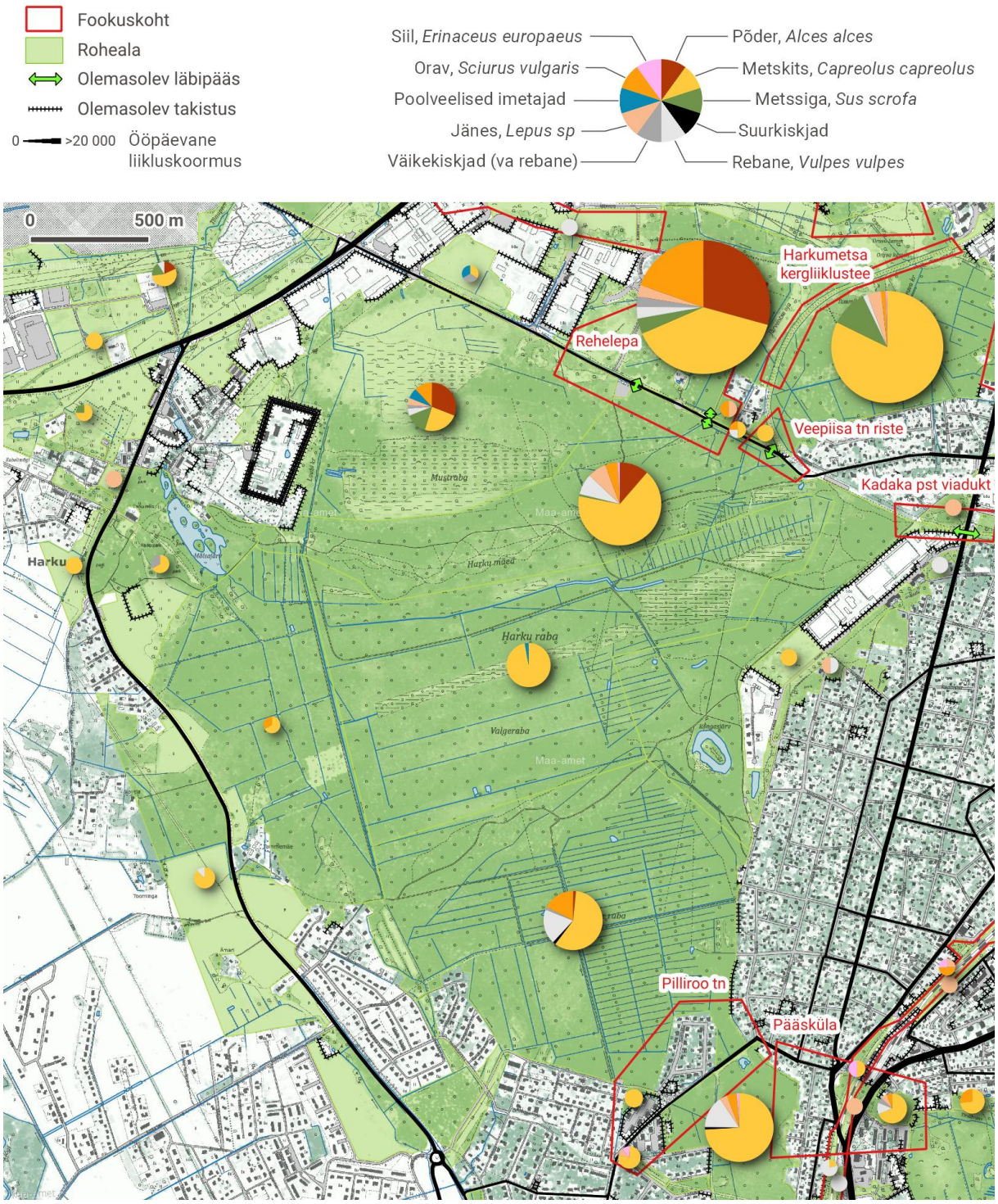

Joonis 20. Harku mets. Aluskaart: Maa-amet.

Harku metsas ja rabas elavad suurulukitest põder, metssiga ja metskits. Liigub ka ilveseid. Üle Tähetorni tänava liiguvad loomad kõikjal, kus hooned otseselt ei takista. Kinnisvaraarenduste mõjul jäävad liikumiskoridorid järjest kitsamaks. Põdrad on sagedamini liikunud üle tee Mustraba piirkonnas ja parkla piirkonnas. Harku metsa idaosas liigub inimesi enam ja seetõttu hoiavad põdrad sealt eemale. Küll aga liigub seal metskitsi.

→ Vastavalt Harku ja Saue valla üldplaneeringutele jääb Harku metsast ainsaks väljuvaks rohekoridoriks lääne suunas üle Instituudi tee Tammemäe talust põhja poolt kulgev koridor Püha küla metsaaladele. Hetkel on toimivad ühendused veel endise Harku vangla piirkonnas üle Paldiski mnt Laabi küla suunas ja Harku mõisa pargi lõunaservast lääne suunas. Oluline oleks säilitada rohkem kui üks ühenduskoridor.

FOOKUSKOHAD

Rehelepa (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 2). Pikk metsavaheline lõik, kus metsloomad liiguvad pidevalt elupaikade vahel. Pärast Tähetorni tn rekonstrueerimist olukord loomade jaoks halvenes, sest tee tehti oluliselt laiemaks ja kadus puistu võrade sidusus. Õnneks on teele rajatud kiirust piiravad ringteed ja künnis ning väikeulukitunnelid. Rehelepa elurajooni arendus halvendab oluliselt Harku metsa sidusust Mäeküla rohealadega. Osaliselt on Mäeküla metsa oluliselt kahjustatud veerežiimi muutmisega ja täitepinnase ladustamisega. Metsa paepinnasesse on kaevatud püstloodsete seintega kraavid, mis takistavad loomade liikumist ja võivad osutuda lõksuks. DP menetlus kestab.

Foto 33. Rehelepa elamuarendus killustab Mäepealse roheala. Foto. P. Remm.

- Säilitada rohekoridor võimalikult laiana.
- Järskude nõlvadega kraavidesse paigaldada iga 100 m järel kaldteed väljapääsuks ning rajada mõned sillad ülekäiguks (vt ptk 6).

Veepiisa tn riste (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 2). Metskitsede liikumiskoridor Harku metsa ja Tammiku metsa vahel. Tähetorni tn all on väikeulukitunnel. Tähetorni tn 74 DP ei ole realiseeritud, on säilinud mets tänu millele on roheühendus laiem. Kergliiklustee tammi nõlvad on väga järsud, mistõttu raskendavad liikumist ja piiravad nähtavust. Tee servas on torupiire, mis takistab metskitsede teeületust.

- Eemaldada torupiire.
- Tühistada vähemalt Veepiisa tn 2 osas Tähetorni tn 74 DP, et säiliks astmelaud Tähetorni tn ja Harkumetsa tee vahel.
- Tühistada Padu tänav T3 sõidutee rajamise plaan.
- Rajada kergliiklustee tammist läbi altpääs vähemalt väikeulukitele, soovitavalt ka metskitsele sobivate mõõtmetega (vt ptk 6).

Foto 34. Koht, kust metskitsed liiguvad üle Tähetorni tn Harku metsast Kuusiku metsa. Foto: P. Remm.

Kadaka pst viadukt (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 2). Üks väheseid Tallinna eritasandilisi läbipääse loomadele. Oli väga ilus kõrge ja lai viadukti alune. Metskitsede liikumist Harku metsast piki Kitsarööpa teed ida suunas Kadaka pst viadukti alt läbi ei ole tuvastatud. Hetkel ehitatakse viadukti ümber, mille tulemusena muutub läbipääs suurulukitele vähem sobivaks (oluliselt madalam ja kitsam), lisanduvad rambid. Praeguses staadiumis Kadaka pst viadukti lahenduses enam midagi muuta kahjuks ei saa.

→ Säilitada haljaskoridor. Lisada viadukti alla servadesse väikeloomadele varjeks sobivaid kive, palgijuppe jms.

Foto 35. Kadaka pst viadukti alune läbipääs enne ümberehitust. Foto: P. Remm.

5.10 Astangu-Mäeküla

Astangu-Mäeküla piirkonnas on Tallinna linn algatanud kohaliku kaitseala moodustamise, et kaitsta sealse roheala terviklikkust ja väärtusi.

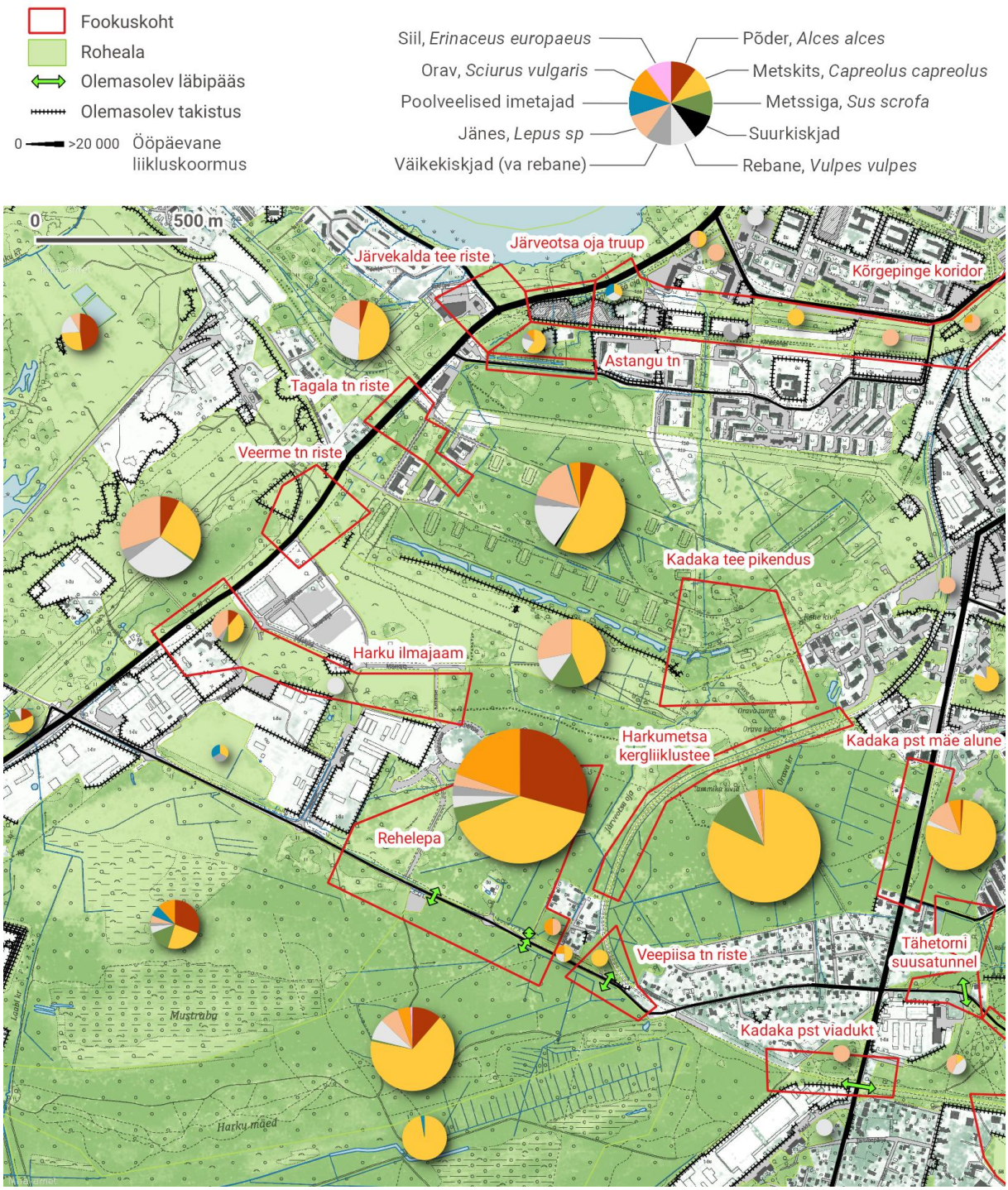

Joonis 21. Astangu-Mäeküla piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Astangu-Mäeküla rohealasid asustab mitmekesine imetajate fauna alates pisiimetajatest ja lõpetades põdra ja ilvesega. Sealjuures liiguvad põdrad nii klindinõlva all Astangu metsas kui ka nõlva peal Mäeküla metsas ja Harku metsas. Ala terviklikkust ohustavad kinnisvara arendused ja võimalik Kadaka tee pikendus.

Kõige olulisemad ühendused rohevõrgustiku seisukohalt on järgnevad.

- Liikumisteed klindinõlvast üles-alla Astangu ja Mäeküla vahel.
- Mäeküla ja Kuusiku metsa ühendus üle Harkumetsa kergliiklustee.
- Veerme tn riste, kust loomad saavad liikuda Tallinnast välja Laabi suunas.
- Laiad ühenduskoridorid Harku metsaga üle Tähetorni tänava. Viimase näol on tegu kriitilise tähtsusega Tallinnast väljuva ühendusega lääne suunas (vt ptk 5.9).

FOOKUSKOHAD

Harku ilmajaam (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 1). Ilmajaama kõrvalt läheb koridor Mäeküla metsa poole, kuid sinna on kavandatud äri ja tootmiskrundid, mida järjest täis ehitatakse. Harku valla pool üle Paldiski mnt planeerimata maatulundusmaa. Väikeulukid käivad ilmajaama aias sees ka. Paldiski maanteel on toimunud ulukiõnnetusi.

→ Säilitada väikeulukite liikumisvõimalus. Metskitsede ja põtrade osas on ühenduse säilitamine komplitseeritud, kuid tuleb otsida lahendusi koos Harku vallaga.

Veerme tn riste (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 1). Metskitsed liiguvad üle Paldiski mnt Veerme tn ristmikust linna poolt, kuid Harku valla poolele on sellele trajektoorile rajatud äri- ja tootmishoone. Rohekoridori nihutamine pole võimalik, sest ühelt poolt tuleb vastu klindinõlv ja teiselt poolt Veerme tn tootmiskrundid. Üldplaneeringute kohaselt on ette nähtud rohekoridor üle ristmiku ja nihkega. Oluline on säilitada liikumiskoridor ka nõlvast üles-alla.

→ Veerme tn ristmik sulgeda. Liiklus suunata Mäeküla tänavale. See võimaldaks luua ette nähtud rohekoridori üle Paldiski maantee. Liiklusohutuse sisukohalt peaks põhimaanteedega ristumisi olema võimalikult vähe.
→ Seni kui loomade teeületus toimub samal tasandil, tähistada teeületuskoht hoiatusmärkidega.
→ Rajada rohesild koos suunavate aedadega üle Paldiski mnt. See lahendus eeldab ilmselt Paldiski mnt täiendavat süvistamist.

Foto 36. Vaade Veerme tn otsast üle Paldiski mnt. Rohekoridori panganõlva poole nihutamist takistab vastrajatud tootmishoone. Foto: P. Remm.

Tagala tn riste (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 0). Astangu metsa ühendus Tallinnast väljapoole, kus liiguvad üle Paldiski mnt sageli metskitsed ja väikeulukid, aga ka põdrad. Väga hoogne kinnisvara arendus erinevatest suundadest on viimastel aastatel ühenduse laiust ja kvaliteeti oluliselt vähendanud. Harku valla pool on kogu Paldiski mnt äär planeeritud ärimaadeks, kuid seni veel täies mahus realiseerimata. Tallinna pool on kehtestatud detailplaneering korter-elamute rajamiseks, mis on osaliselt realiseeritud.

- → Säilitada hoonete vahel rohekoridor ning kokku leppida Harku valla poolne lahendus.
- → Paldiski mnt-le rajada väikeulukitunnel koos suunavate piiretega (vt ptk 6).

Foto 37. Tagala tn rohekoridoris on veel säilinud uhked sanglepad. Foto: P. Remm.

Astangu tn (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 2) eraldab Astangu 3 metsatukka ülejäänud massiivist. Metsavaheline tänavalõik, kus liigub palju loomi. Liikumist takistab lai kraav, mille ületus-kohtadesse ilmselt koonduvad ka teeületused. Liikluses hukkumise oht. Astangu 4 kinnistule on kavas rajada korterelamud ja koos nendega kahepaiksete tunnelid ja tõkked Astangu tänavale. Ühenduse laius metsade vahel väheneb umbes poole võrra, jääb 30+150 m.

- On juba kavandatud kahepaiksetunnelid ja tõkked, mis toimivad ka väiksematele imetajatele.
- Suuremad imetajad käivad ka edaspidi üle Astangu tn, mistõttu tuleks hoiatada autojuhte.

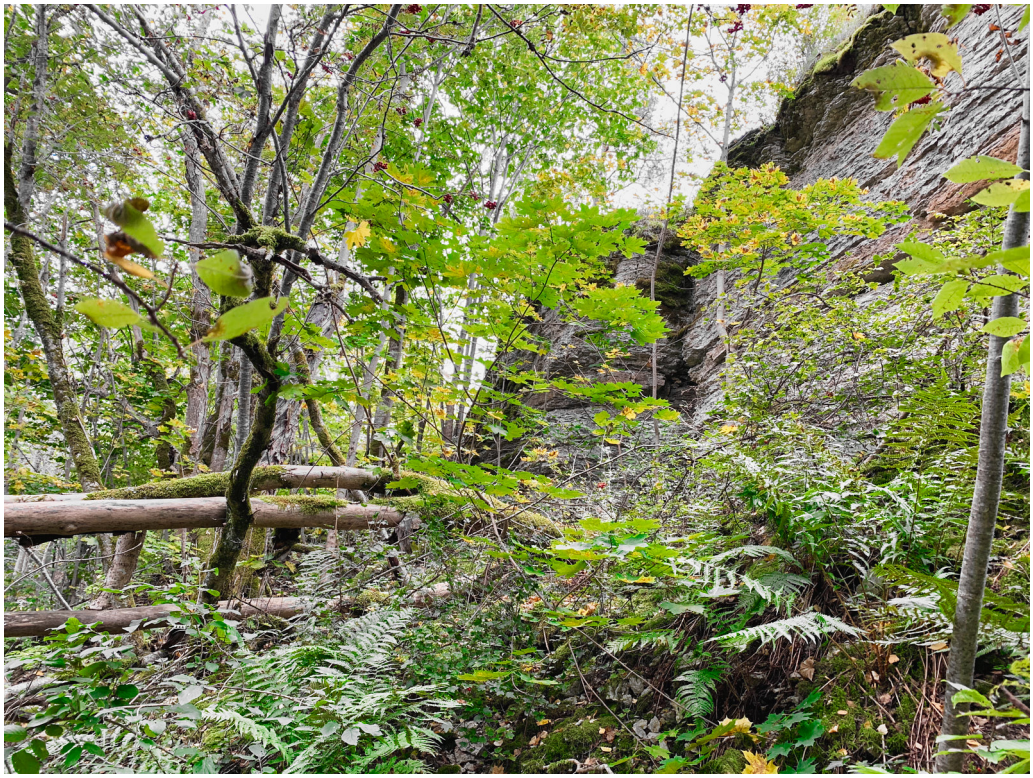

Foto 38. Astangu klindinõlv on järsk tekitades nii imetajatele loodusliku takistuse. Foto: P. Remm.

Kadaka tee pikendus (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 1). Lai loodusmaastike ühendus, kus ei liigu sõidukid. Puuduvad kõvakattega teed. Kriitiline koht loomadele Astangu nõlvast üles-alla liikumiseks. Planeeringutes on alal rohekoridor ja korterelamud. Kunagi kaaluti ka Kadaka tee pikendamist Mäeküla tänavani, et tekiks otseühendus Paldiski maanteele. Kadaka tee 98 DP on algatamata. Kadaka tee 195a ja 197, 197a menetluses, mille tulemusena jääks ühenduse laiuseks vaid 150 m.

- Mitte kehtestada fookuskohas korterelamuid rajada võimaldavaid DP-sid, sest see killustaks oluliselt praegust roheala ja tõkestaks nõlvast üles-alla liikumise tee.
- Olemasolev vana angaar lammutada.
- Mitte rajada Kadaka tee läbimurret.

Harkumetsa kergliiklustee (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 4). Kriitilise tähtsusega ühendus Mäeküla ja Kuusiku metsa vahel. Lai loodusmaastike ühendus, kus ei liigu mootorsõidukid. Kergliiklusteel on kõvakate ja päevasel ajal oluline inimhäiring. Öisel ajal on tee valgustatud.

- Mitte lubada antud lõigul uute elamualade arendamist.
- Rajada väikeulukitele vähemalt 4 altpääsu läbi kergliiklustee tammi, nt kallasrajad Orava kr ristele. Sobivad ka lihtsalt tunnelid, mida saab paigaldada horisontaal-puurimise meetodil (vt ptk 6).
- Lülitada öösel osa valgustitest välja. Juba 1–2 lambi kustutamine tekitab pimedama ala, kus kartlikumad loomad saavad teed ületada.

5.11 Trummi ja Tehnikaülikooli piirkond

Mustamäe spordikeskuse ümbruses on oluline metskitsede elupaik. Nad liiguvad mingil määral Mustamäe nõlvast üles-alla, aga elupaiga tuumik on mäe all Kivinuka metsas ja teisel pool Kadaka puiesteed Kuusiku metsas. Teine metskitsede elupaiga tuumala on Hüppemäe metsas. Lisaks elavad siin rebased, jänesed, oravad jt.

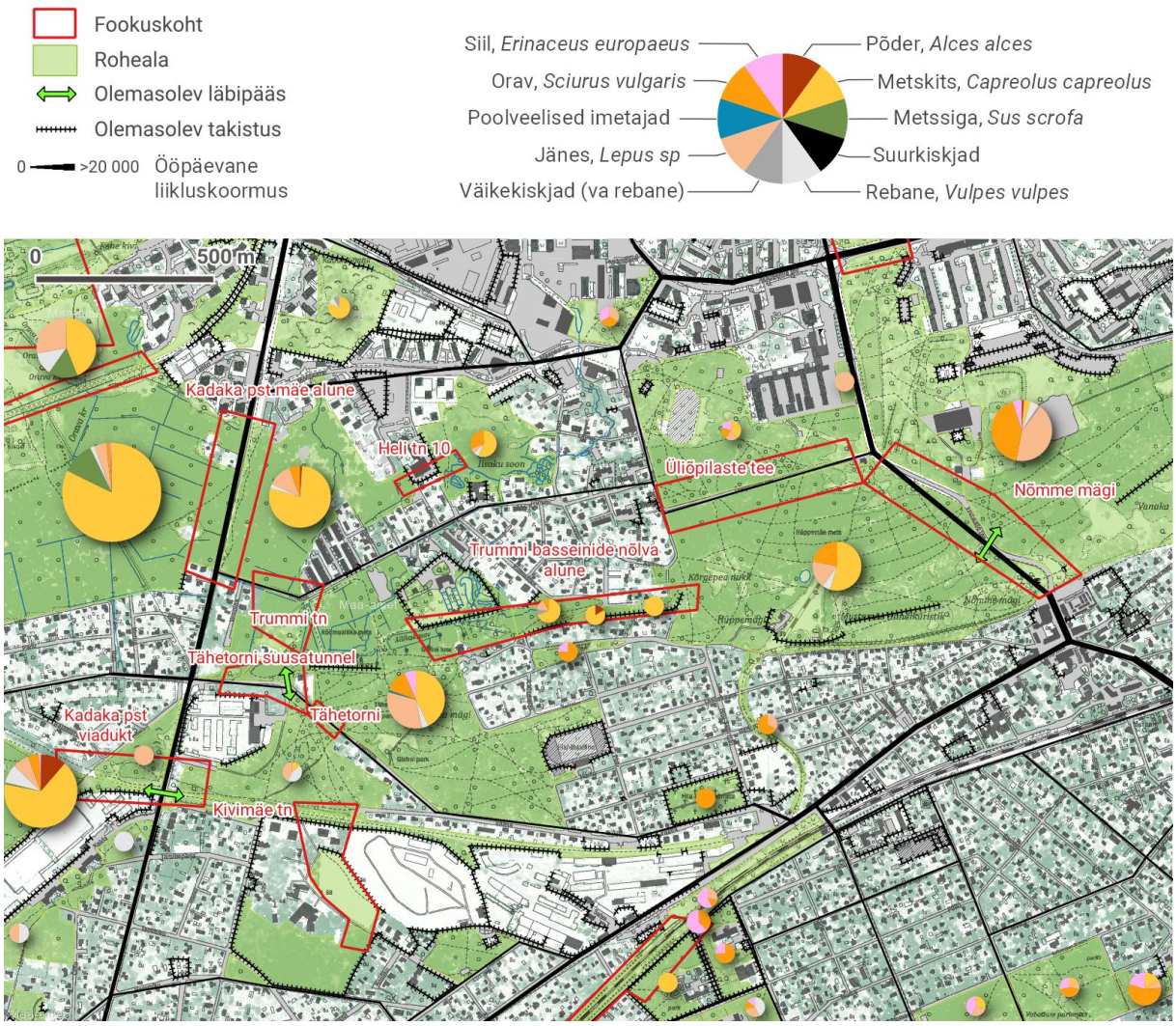

Joonis 22. Trummi ja Tallinna Tehnikaülikooli piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Kadaka pst mäe alune (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Väga oluline loodusmaastike ühendus Nõmme-Mustamäe MKA osade vahel. Metskitsed jt ulukid ületavad tiheda liiklusega Kadaka puiesteed Mäepealse tn ja Trummi tn vahel pea kogu ulatuses. Seal on piiratud kiirust 40 km/h, kuid sellest hoolimata on seal toimunud mitmeid kokkupõrkeid sõidukitega.

- Kindlasti märgistada teelõik, kus metskitsed teed ületavad.
- Ideaalis rajada lai metskitsele sobiv altpääs koos suunavate piiretega. Seal on oluline kanalisatsiooni magistraaltoru, mis muudab tunneli rajamise keerukamaks. Väikeulukite tunneli rajamist kindlasti kaaluda.
- Oravatele võrasillad üle Kadaka pst.

Trummi tn (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 1). Kriitiline ühenduskoht Nõmme-Mustamäe MKA-l. Oluline metskitsede liikumiskoridor üle Trummi tn. Seal on konfliktne Sooviku tn ja elamukruntide detailplaneering.

- Sooviku tn DP tühistada. Maastikukaitsealale ei tohi rajada uut tänavat ja elamuid olulisele loomade liikumisteele.
- Tähistada metskitsede teeületusala Trummi tänaval.

Foto 39. Siia tuleks DP kohaselt Sooviku tänav ja eramud. Kuna tegu on kriitilise ühenduskoridoriga Nõmme-Mustamäe MKA-l, tuleb see planeering tühistada. Foto: P. Remm.

Heli tn 10 (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Kivinuka metsast liiguvad metskitsed üllatuslikult läbi endise helikasseti tehase hoovi ida suunas Iisaku soone metsa. Aedades on mõlemal pool suured avad, kuid liikuda tuleb üle asfaldi. Kehtiva DP järgi rajatakse kinnistule korterelamud ja on ette nähtud 10 m laiune rohekoridor. Korterelamute ümber liigub suurulukeid reeglina vähem kui tootmishoonete läheduses, kus öösiti inimesi ei ole.

- Oluline on ühendus kindlasti säilitada. Rohekoridor võiks olla vähemalt 25 m laiune (eeldab DP muutmist).

Foto 40. Näide ekstreemsest metskitsede liikumisteest. Olude sunnil liiguvad nad ka tänavatel ja majade läheduses. Foto: P. Remm.

Tähetorni suusatunnel (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 3). Tähetorni tn alt läheb läbi pehme pinnasega suusatunnel. Metskitsed liiguvad tunneli suudme juures ja võimalik, et ka läbi tunneli. Kindlasti liiguvad metskitsed ja jänesed tunneli kõrvalt üle tee. Planeeringute kohaselt suuri muutusi ei ole lähiajal oodata.

- → Tähistada metskitsede teeületusala.
- → Kui liikluses hukkub palju loomi, siis lisada tunnelile suunavad piirded.

Tähetorni (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 3). Maapinnaga suhteliselt samas tasapinnas äärekivideta sõidutee, kust olid üle tee käinud jänesed ja rebased. Metskitsele sobib ka.

- → Kaaluda väikeulukitunneli vajadust.
- → Oravatele võrasillad.

Kivimäe tn (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 1). Kivimäe tn ümbruses on Püha Johannese kooli ümber endised sõjaväeosa metsaalad, millel puudub hea ühendus Tähetorni tn metsaga. Varem metsa ümbritsenud piirdeaiad on suures osas eemaldatud. Kõrge piirdeaed on ümber Kaitseliidu kasutatava territooriumi Plangu tänaval. Ühendust põhja poole tõkestavad Kaitseliidu territooriumi ja Kivimäe 32 korterelamu piirdeaiad. Kivimäe tänava servas ei ole

ruumi loomade liikumiseks. Lisaks on vajadus ühendada Kivimäe tänava ots Kitsarööpme teega, et jalakäijad ja jalgratturid saaksid sealtkaudu normaalselt liikuda.

→ Kivimäe 32 ja Plangu 5 vahele tekitada läbipääs vähemalt väikeulukitele.

Trummi basseinide nõlva alune (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). Kitsas läbipääs Rõõmuallika metsa ja Hüppetorni metsa vahel, kus autoliiklus ei takista. Ainus idasuunaline koridor piirkonnas. Järsk nõlv ja trepp raskendavad liikumist. Metskitsed liiguvad piki Mustamäe nõlva Trummi basseinide aia tagant ja piki Trepi tänavat Kõrgepea nukini, kust liiguvad ilmselt vahel ka nõlva peale.

→ Säilitada rohekoridor, võimalusel laiendada. Tegu on ainsa ühendusega metskitsedele Hüppemäe metsa suunal Nõmme-Mustamäe MKA-l.

Üliõpilaste tee (väärtuskl: II, oluk: 4, persp: 4). Mõlemal pool teed on metsapargid, kus liiguvad metskitsed ja väikeulukid. Vahetult TTÜ hoonete läheduses liigub loomi oluliselt vähem. Tee ise on kitsas ja mööduka liiklusega. Projekteeritud on sõiduteega paralleelne kergliiklustee

→ Säilitada olukord, mitte laiendada teed, ega lisada äärekive. Mitte rajada valgustatud kergliiklusteed vahetult sõidutee kõrvale, jalgratturitele ja jalakäijatele ei meeldi müra sees liikuda. Pigem laiendada ja valgustada nõlva alt minev olemasolev suurem rada ja ühendada see Nõmme mäe aluse tunneliga. Öisel ajal valgustus metsaalal välja lülitada.
→ Säilitada võrade sidusus üle Üliõpilaste tee, vajadusel lisada oravatele võrasildu.
→ Tähistada metskitsede teeületusala.

Foto 41. Kitsas ja vähese liiklusega Üliõpilaste tee ei takista oluliselt loomade liikumist. Foto: P. Remm.

Nõmme mägi (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Tiheda liiklusega sõidutee. Mõlemal pool Ehitajate teed on maastikukaitseala metsapargid. Metskitsed on ainult lääne pool mäe all. Eritasandilisteks ületusvõimalusteks on mäe peal suusasild ja mäe all suusatunnel, mõlemad asfaltkattega. Loomad liiguvad tõenäoliselt pigem üle tee, milleks kõige soodsam lõik on mäe all Üliõpilaste tee ja TTÜ spordihoone sissesõidutee vahel.

→ Tekitada suusatunnelisse pehme pinnakattega riba, mis sobiks loomadele ja jooksjatele paremini kui asfalt. Alternatiiviks on veidi eemale kagu poole teha metsloomadele eraldi tunnel, mis sobiks ka metskitsele.

Foto 42. Nõmme mäe suusatunneli asfaltkate ei meelita loomi seda läbima. Foto. P. Remm.

5.12 Mustamäe ja Järve

Mustamäe linnaosa iseloomustavad väikesed ja keskmised rohealad, mille omavahelised ühendused lõikavad läbi magistraalteed. Mustamäe linnaosa avatud planeering ja suured hoovid võimaldavad väikeulukitel liikuda majade vahel kvartalisiseselt suhteliselt vabalt. Mustamäe lõunaserval jätkub Nõmme-Mustamäe MKA, mis on Rahumäe kalmistu kaudu ühendatud Tervise tn ja Tuisu tn tühermaadega.

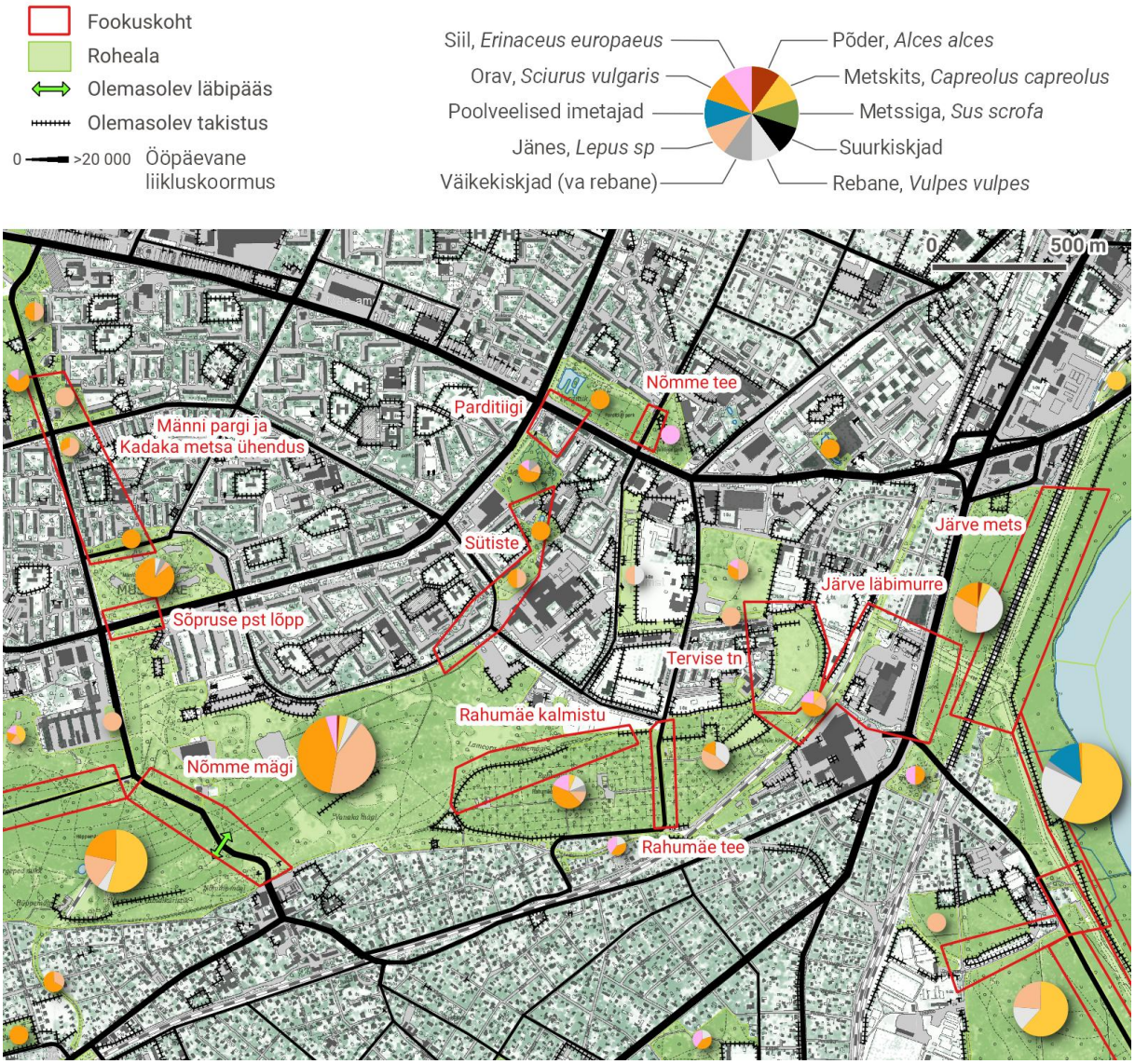

Joonis 23. Mustamäe ja Järve piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Järve piirkond on oluline sõlmpunkt nii loomadele kui ka inimestele ja samadele liikumis-koridoridele on konkurents. Seni kuni ei ole rajatud Viljandi mnt läbimurret tuleb tagada väikeulukite liikumisvõimalus Rahumäelt Ülemiste Järve äärde. Järve ja Rahumäe piirkonna

rohealadel liigub arvukalt väikeimetajaid, eelkõige oravaid, siile, halljäneseid ja rebaseid. Metskitsi esineb vaid Ülemiste järve aia sees ning Viljandi mnt ääres. Rahumäe kalmistul metskitsi ei esine.

FOOKUSKOHAD

Männi pargi ja Kadaka metsa ühendus (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Kadaka mets on suhteliselt isoleeritud ja seda killustab omakorda keskelt läbi minev Ehitajate tee. Kadaka metsa lahutab Männi pargist korterelamute rajoon ühiskondlike hoonetega ja haljasaladega. Majade vahelt on väikeulukitel võimalik liikuda, kuid piirdeaiad ümber lasteaedade ja kooli staadioni seavad omad piirangud.

- → Vältida täiendavate piirdeaedade rajamist. Olemasolevad võiks olla väikeulukitele läbitavad.
- → Kadaka metsa Ehitajate tee lõigule rajada oravasildu.

Foto 43. Vaade Männi pargile üle Sõpruse pst lõpuosa. Foto: P. Remm.

Sõpruse pst lõpp (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2). Männi parki on rajatud mitmeid mänguväljakuid jm atraktsioone ja seal liigub väga palju inimesi. Ehitajate tee poolses servas on veidi rahulikum ja ka haljastus on looduslähedasem. Metsloomadest kohtab seal tavaliselt

oravaid. Männi parki eraldab lõunapoolsest suurest metsaalast lai ja tiheda liiklusega Sõpruse puiestee, kuhu perspektiivis võib lisanduda ka trammitee.

→ Kaaluda kergliiklejatele silla rajamist üle Sõpruse pst. See sobiks ka oravatele jt väikeulukitele. Tasane reljeef ei soosi küll eritasandilisi lahendusi.

Sütiste (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Sütiste metsa ja Lepistiku parki ühendab majade-vaheline haljasalade rida, loomadel on vaja ületada keskmise liikluskoormusega Sütiste tee, parklad takistavad kohati. Säilib üldjoontes olemasolev olukord, rohekoridori planeeringus välja toodud ei ole.

→ Lisada reaalne rohekoridor üldplaneeringusse.
→ Jälgida, et parkimisplatse ei rajataks rohekoridori kitsaskohtadesse, võimalusel olemasolevaid parkimiskohti ümber paigutada.

Parditiigi (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Lepistiku pargi läheduses teisel pool Tammsaare teed on Parditiigi park. Tammsaare tee on väga lai ja väga tiheda liiklusega. Lisaks takistavad korterelamud ja nende ümber parkivad autod. Head lahendust ühenduse parandamiseks ei ole, Tammsaare tee on liiga lai.

Foto 44. Tammsaare tee on loomadele ületamiseks liiga lai ja tiheda liiklusega. Paremal Tondimõisa park. Foto: P. Remm.

Nõmme tee (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2). Parditiigi pargist kagusse jääb Tondimõisa park, mille Tammsaare tee poolses servas on metsik ala. Neid lahutab Nõmme tee, mis on suhteliselt kõrgel tammil.

→ Rajada Nõmme tee alla väikeulukitunnel (siilidele) koos suunavate seintega.

Rahumäe kalmistu (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 3). Sütiste parkmetsa ja Rahumäe kalmistu vahel on kivimüür. Rahumäe tee pool on lõik ilma piirdeta, kust loomad läbi saavad liikuda. Kalmistul väga palju loomi ei liigu. Kalmistu ja Tervise tn vahel on suured garaažid, millest osade katused on haljastatud, kuid osa katab ainult rullmaterjal.

→ Säilitada aiakatkestus.
→ Külgneva garaaži katused haljastada ja siduda ümbritseva maastikuga.

Rahumäe tee (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). killustab Rahumäe kalmistu suuremat roheala. Kalmistut poolitava sõidutee ääres on mõlemal pool aiad. Lisatakistusteks on bussipeatus ja lilleletid. Loomade liikumisvõimalus on põhjapoolses otsas, kus on piirdeaedades avad, teoreetiliselt võivad ka väravate kaudu liikuda.

→ Oluline on säilitada Rahumäe kalmistu aed väikeulukitele läbitavana ning avatud liikumiskoridor kalmistu põhjaservas.
→ Rahumäe tee rekonstrueerimisel äärekive mitte kasutada (siilide pärast). Rajada väikeulukitele tunnel koos suunavate piiretega (vt ptk 6).

Foto 45. Tervise tn ja Rahumäe kalmistu vahel on avatud roheriba, kus loomad saavad liikuda.

Tervise tn (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 0) ja Tuisu tänava piirkonnas on hetkel väikeulukitele hästi toimiv rohevõrgustik. Suhteliselt metsik kant. Rahumäe jäätmejaama ümbruses on ulukitel võimalik vabalt liikuda. Järve tn T3 ja T4 kinnistutel on vanad raudteekoridorid metsa kasvanud. Tervise tn 5 on suur ehitusjäätmeid täis veetud võsastuv tühermaa, kust saab edasi Tuisu tn haljasaladele. Üldplaneeringus keskuseala. Kavandatavad uus raudteepeatus ja Viljandi mnt läbimurre lõikaks ühenduse ilmselt läbi. Kui ainult Tervise tn 5 kinnistu hoonestatakse, siis jääb kitsas läbipääs raudtee serva.

- → Säilitada rohekoridor endises raudteekoridoris Järve tn T3 kinnistul ja ühendus Tuisu tänava metsaga (ÜP-s ka rohekoridor). Võib ühildada kergliiklusteega.
- → Säilitada roheriba Tervise tn 5 kinnistu põhjaosas.

Järve läbimurre (väärtuskl: II, oluk: 0, persp: 0). Järve piirkond on oluline sõlmpunkt Lääne-Tallinna ja Ida-Tallinna rohealade ühendamisel. Hetkel on selgeks piiriks väga tiheda liiklusega Pärnu maantee koos sellega paralleelselt kulgeva Tallinn-Keila raudteega. Lisatakistusteks on Tallinn-Rapla raudtee teisel pool Pärnu maanteed ning Ülemiste sanitaarkaitsetsooni piirdeaed. Hetkel on Järve keskuse juures jalakäijate ülekäik, kus on raudtee aedades vahe. Samasse piirkonda kavandatakse uut rongipeatust, mis rohekoridori toimimist ei soosi. Suuremad rohealad praeguse seisuga on lääne pool Rahumäe kalmistu koos Tervise 9 metsaga, Tervise 5 tühermaa koos külgnevate endiste raudteedega ja Tuisu tänava ja Elektroni tänava vaheline ala. Ida pool on suur Ülemiste järve tuumala, millega on seotud Järve mets ja vähemal määral Oravamäe park. Järve raudteejaamast lõuna poole on raudtee servas rohekoridor. Linnulennult on lääne ja ida rohealade vahe 200–400 m. Et ühendada Rahumäe kalmistu idaosa Järve metsaga tuleks rajada eritasandilised läbipääsud väikeulukitele raudteedele ja Pärnu maanteele. Praktikas teostamine väga keeruline. Oluliseks takistuseks võib osutuda Viljandi mnt läbimurde rajamine Tervise tänavani.

- → Viljandi mnt läbimurde projekteerimisel tuleb arvestada vajadusega projekteerida toimivad ulukilahendused väikeimetajatele.
- → Üks võimalus on rajada väikeulukite liikumiskoridor kõrgepingeliini alla. Laine 17a, Laine 19 ja Laine 30 kinnistutele kõrgepingeliini kaitsevööndisse on rajatud parklad ja hooned ilma detailplaneeringuteta ning need piiravad oluliselt rohevõrgustiku sidusust. Lisaks puudub suures osas Pärnu mnt 186 DP-s ette nähtud roheriba kinnistu lõunaservas. Kindlasti tuleb parkla asendada haljasalaga vähemalt 20 m laiuse ribana. Põhimõtteliselt saavad väikeulukid liikuda üle Pärnu maantee samal tasandil, sest tee keskosas on haljasriba mis seda toetab. Samas 5+5 sõidurea, kus liigub ööpäevas üle 70 000 sõiduki ööpäevas, ületamine on suhteliselt vähetõenäoline sündmus. Seega tuleks rajada Pärnu mnt alla 60 m pikkune väikeulukitunnel. Kuna raudteed on aedadega piiratud, siis tuleb läbipääsud rajada ka nendele.

→ Alternatiivne võimalus on säilitada vähemalt 10 m laiune väikeulukite liikumiskoridor Pärnu mnt 232 ja 238 piiril. Siis tuleks väikeulukitunnel rajada vahetult Viljandi mnt ristmikust põhja poole. Selle koha eeliseks on otsesem ühendus Rahumäe kalmistuga.

Foto 46. Järve kõrgepingeliini alla on teoreetiliselt võimalik rajada roheühendus Lääne- ja Ida-Tallinna vahel. Foto: P. Remm.

Järve mets (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). Raudtee lõikab läbi metsaala, aiad mõlemal pool, kohati süvendis. Üle raudtee on rajatud kergliiklustee sild. Raudteega paralleelne lage ala ja kergliiklustee. Lisaks Ülemiste sanitaarkaitsetsooni piirdeaed. Siin kohas säilib roheala. Raudtee aiad võivad olla isegi head, sest nii ei pääse metskitsed Pärnu mnt-le ja ei jää auto alla. Hetkel on küll aiad kohati paigaldatud niiviisi süvendisse, et ulukid saavad nõlvalt hüpata üle aia raudteele ja võivad sattuda rongi alla.

→ Tagada väikeulukite liikumisvõimalus läbi Ülemiste aia.
→ Vaadata kriitiliselt üle raudtee aedade paigutus. Vajadusel tõsta ringi süvendi ülaserva.

5.13 Liiva-Raudalu

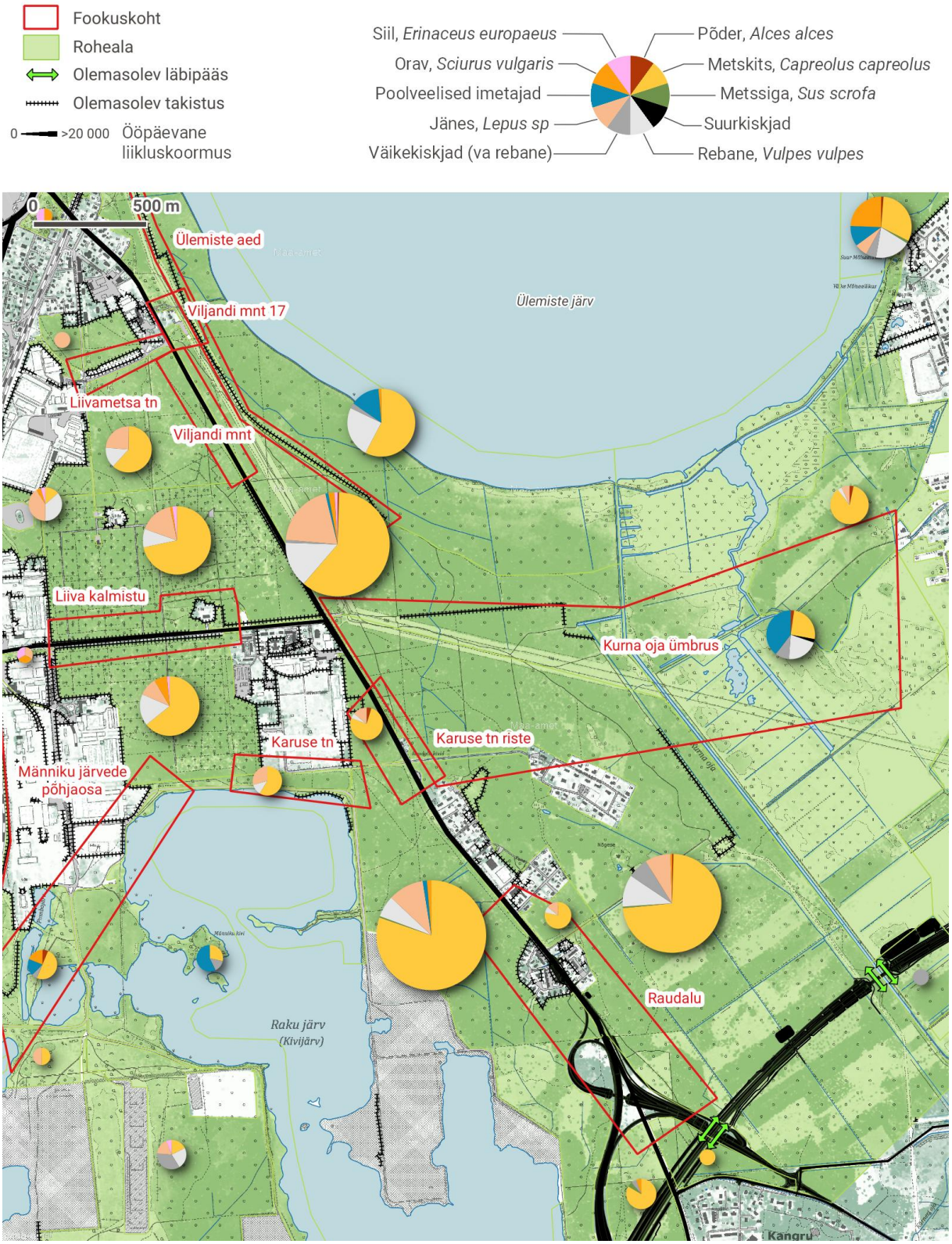

Joonis 24. Liiva-Raudalu piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Ülemiste järve ümbritseb üks Tallinna väärtuslikumaid rohealasid. Seda eraldab üldiselt piirdeaed, kuid lõuna pool, kus on Kurna oja polder ja inimesi liigub vähe, on vaba pääs järveni. Ülemiste järvest lõuna poole on pidev rohealade vöönd Tallinna ringteeni ja sealt ka edasi, mis teeb selle üheks kõige väärtuslikumaks suunaks rohevõrgustiku seisukohalt. Seda vööndit katkestavad juba projekteeritud ja ehitatav Rail Baltic raudtee ning kavandatav Tallinna väike ringtee. Teine suur roheala Tallinnast lõunas on Männiku raba ja sellega seotud metsad. Männiku karjäärijärved eraldavad Männiku raba Liiva kalmistu metsaalast. Nimetatud kahe suure roheala vahelt läheb läbi Viljandi maantee (Tallinn-Rapla-Türi riigitee nr 15), kuid üldiselt on need alad omavahel suhteliselt tihedalt seotud.

FOOKUSKOHAD

Ülemiste aed (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 3). Roheala lõikab läbi Ülemiste sanitaarkaitsetsooni aed, milles on kohati auke, kust väikeulukid läbi mahuvad, üksikutest kohtadest ka metskitsed. Põder on võimeline sellest aiast üle hüppama. Aiaga paralleelselt kulgeb kergliiklustee, millel on oluline häiringu mõju.

→ Jätta Ülemiste piirdeaia alla vähemalt 40 cm kõrgusi avasid, kust metskitsed läbi mahuvad.

Foto 47. Ülemiste järve ümbritseb piirdeaed, milles on kohati väikeulukitele sobivaid auke. Foto: P. Remm.

Viljandi mnt 17 (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2) juures on Viljandi mnt ja Ülemiste järve vahelise haljasala pudelikael. Ülemiste kaitsetsooni aed piirab ulukite liikumist järve poolt ja hooned Viljandi mnt poolt. Ala aia ja hoonete vahel on lage. Loomade liikumist rohekoridoris takistavad koridoriga ristuv asfaldist kergliiklustee ja parkla.

→ Haljastuse abil kergliiklustee ületuskoht ulukitele meeldivamaks muuta.

Viljandi mnt (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Liiva kalmistu põhjaosa ei ole veel matmiseks kasutusele võetud ja seal on looduslik männik, kus elavad metskitsed. Fookuskohast lõuna poole on Liiva kalmistule rajatud tee äärde piirdeaed. Ka teisel pool Viljandi maanteed on mets, mis meelitab metskitsi just siin lõigul teed ületama.

→ Märgistada metskitsede teeületusala.
→ Mitte pikendada Liiva kalmistu aeda.

Foto 48. Liiva kalmistu piirdeaed takistab metskitsede liikumist. Seal kus aed lõpeb saavad nad vabalt rohealade vahel liikuda. Foto. P. Remm.

Liivametsa tn (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 3). Mõlemal pool Liivametsa tänavat on loodusliku ilmega metsad, mille ühendus on oluliselt takistatud sinna rajatud veokite parkla tõttu. Parklat ümbritseb ka piirdeaed.

→ Parklat lääne poolt lühemaks teha nii, et on tagatud vähemalt 50 m laiune rohekoridor.

Foto 49. Liivametsa tn ääres on parkla, mis tõkestab rohealade vahelise ühenduse. Foto: P. Remm.

Liiva kalmistul (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2) elavad metskitsed ja erinevad väikeulukid. Kalmistut poolitab Valdeku tänav ja kalmistu ümber on rajatud piirdeaedu (mitte päris igale poole õnneks).

→ Liiva kalmistu piirded peavad olema väikeulukitele läbitavad.
→ Võimalusel jätta kalmistu aeda suuremaid avasid, mis sobivad metskitsedele.
→ Tähistada metskitsede teeületuskohad Valdeku tänaval.

Karuse tn (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 2). Raku järve põhjaservas kulgeb väike Karuse tänav, mis teenindas kunagi seal asunud karusloomakasvandust. Kasvanduse asemele on planeeritud äri- ja tootmishooned. Karuse tn fookuskoha näol on tegu kitsaskohaga Liiva kalmistu lõunaosa ja Raku järve äärse metsa vahel. Läbipääs võib muutuda veelgi kitsamaks, kui lubatakse täiendavalt kaevandada liiva Raku järve põhjakaldal. Planeeringutest on läbi käinud mõte

pikendada Karuse tänavat Silikaltsiidi tänavani. Samas soovitakse Raku järve äärde rajada puhkeala ja kergliiklustee, mille mõju rohekoridorile oleks oluliselt väiksem.

- → Mitte kaevandada rohkem liiva Raku järve põhjakaldalt.
- → Mitte rajada Karuse tn läbimurret.

Karuse tn riste (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2). Mõlemal pool Viljandi maanteed on metsad, mistõttu ületavad metskitsed siin sageli teed. Liikluses hukkumise oht.

- → Märgistada metskitsede teeületusala.
- → Kaaluda Karuse tn Viljandi mnt ristmiku kaotamist ja tänava sulgemist autoliiklusele. Ligipääs kavandatavatele hoonetele tagada Valdeku tänava poolt.

Kurna oja ümbruses (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 2) on hetkel veel suur terviklik roheala, mille Tallinna linn soovib kaitse alla võtta. Väga oluline ühendus Ülemiste järve äärest Tallinnast välja lõuna poole. Loomade liikumist suunavad mingil määral gaasitrass, veekogud ja hoonestus. Tervikut killustab juba niikuinii rajatav Rail Baltic raudtee (RB). Kavandatav Tallinna väike ringtee killustaks oluliselt tervikut ja takistaks loomade liikumist. Lisaks kahaneks oluliselt elupaiga kvaliteet.

- → Mitte rajada Tallinna väikest ringteed. Projektis kavandatud ulukilahendus ei suuda kompenseerida olukorra halvenemist

Raudalu (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 1). RB Kangru liiklussõlme ehitusega seoses rajatakse Viljandi maanteele piirdeaiad kuni Raudaluni ning altpääsud ulukitele. Mõistlik on takistada ulukite ligipääsu maanteele ka Raudalu asumis ja suunata nad teed ületama lõuna poolt.

- → Rajada täiendavad aiad Viljandi mnt äärde või tähistada loomade ülekäigukohad.

5.14 Männiku

Männiku piirkonna rohevõrgustiku toimimist mõjutavad oluliselt sealsed karjäärid ning paralleelselt kulgevad raudtee ja Männiku tee. Mingil määral ka Kaitseväe tegevused. Männiku teest läänes algab ulatuslik Pääsküla raba tuumala.

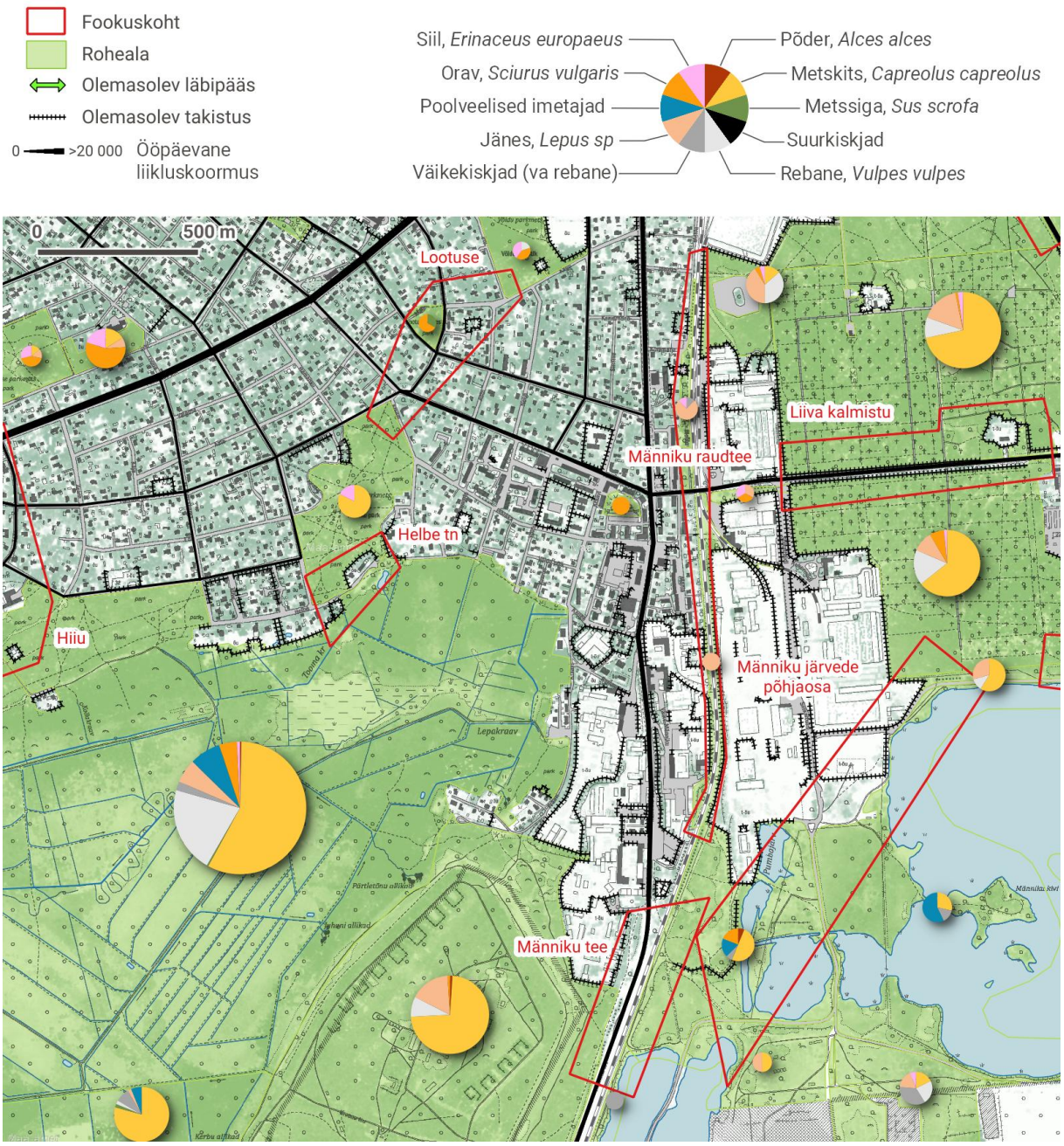

Joonis 25. Männiku piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Männiku järvede põhjaosa (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 3). Liiva kalmistu lõunaosa ühendab Männiku tee äärsete rohealadega vaid kitsuke riba karjäärijärvede ja Silikaadi tööstusala vahel. Planeeringutes on kavas rajada täiendavat hoonestust ja järve äärde Männiku puhkeala. Männiku karjääride ala kasutavad aktiivselt krossisõitjad (illegaalselt) ja nende tegevust peaks kuidagi reguleerima.

- Silikaltsiidi 7, 9 ja 9a detailplaneeringutes näha ette vähemalt 50 m laiune rohekoridor Raku järve kaldale.
- Kaevandusala korrastamisel näha ette Raku järve põhjaserva karjääritee muutmine kergliiklusteeks, mootorsõidukitele läbipääs sulgeda.
- Lisada veekogude ületusvõimalusi.

Foto 50. Männiku karjääri põhjaosa. Foto: P. Remm.

Männiku tee (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2) fookuskoht on üks väheseid kohti, kus loomadel on veel võimalik Männiku teed ületada. Linna pool on tihehoonestusalad ja lõuna pool on peaaegu kõik üles kaevatud. Mõlemal pool teed on rohealad – Männiku karjäär ja Kaitseväe taktikaala. Ühendust piiravad järsud karjäärinõlvad, raudtee, Männiku tee ja vähemal määral hoonestus. Kriitiline koht Männiku järvistu ja Pääsküla raba tuumalade ühendamiseks.

- Rajada suur tunnel Männiku tee ja raudtee alt läbi. Võib kombineerida kasutust kergliiklejatega.
- Männiku tee 114 hoonestusala piirata DP menetluses (Saku vald).

Foto 51. Sellele Männiku tee lõigule tuleb rajada suur tunnel, mis ühendab Männiku järvistu tuumala Pääsküla rabaga. Foto: P. Remm

Männiku raudtee (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2) on kitsas rohekoridor Männiku järvistust põhja suunas. Keskmise liiklussagedusega raudtee, mille põhjapoolne osa on tarastatud. Raudtee servas on liikunud jänesed ja rebased.

- Raudtee piirdeaedade alla jätta läbipääse väikeulukitele.

Lootuse (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 0). Võidu puiestik ja Lootuse puiestik on väiksed rohealad eramajade rajoonis. Loomadel tuleb liikuda läbi aedade või mööda tänavaid. Esineb aedlinnale tüüpilisi väikeulukeid. Spetsiaalset rohekoridori ei ole võimalik tekitada.

Helbe tn (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 3) fookuskohas on Valdeku parkmetsa ühendus Pääsküla raba tuumalaga, kustkaudu liiguvad metskitsed. Ühendust piirab Helbe tn 2 hoonestusala. Tänav ise on väga väike ja olulist takistust ei tekita. Loomade liikumist võivad häirida raba serva kraavid.

- Säilitada kaks koridori üle Helbe tänava.
- Rajada sildu üle kraavide.

Foto 52. Pääsküla raba tuumala on Tallinna rohevõrgustikus üks olulisemaid. Foto: P. Remm.

5.15 Hiiu

Hiiu piirkonnas on olulisimaks rohealaks Pääsküla raba. Raba servas liigub palju metskitsi, veekogusid asustab kobras. Põdrad hoiduvad elamualadest eemale. Lisaks on Vabaduse pst ja raudtee vahel suuremad pargialad, kuid kahjuks puudub neil ühendus Pääsküla raba tuumalaga. Sellest hoolimata elavad seal parkides lisaks väikeulukitele ka metskitsed.

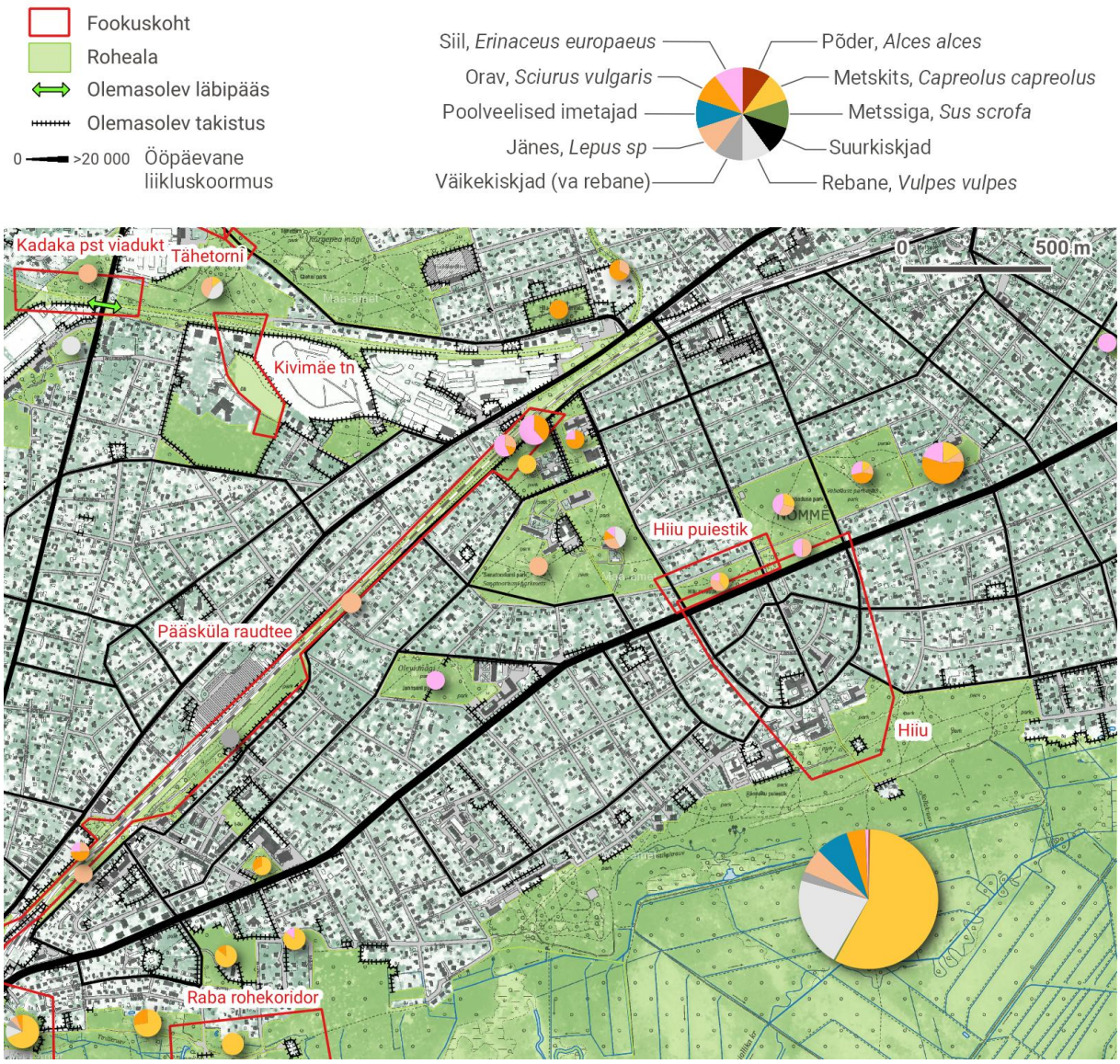

Joonis 26. Hiiu piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Hiiu (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 0). Loomad saavad liikuda Pääsküla rabast Hiiu puiestikku mööda tänavaid või läbi aedade. Ületada tuleb tiheda liiklusega Vabaduse pst. Hiiu haiglakompleksi kasutus muutub ja selle ümbrus võib muutuda suletumaks. Head ühendust keeruline rajada.

Hiiu puiestik (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1) ühendab omavahel Vabaduse parki ja Sanatooriumi parki. Metskitsed on liikunud Vabaduse puiestikus ja Hiiu puiestikus, kuid Sanatooriumi parki ei ole läinud üle kitsa ristmiku. Ajalooliselt on ilmselt käinud.

→ Sidusust parandaks Pargi 8 ja 27 piirdeaedade nihutamine, tekitades tänavanurgale väikesed astmelauad.

Foto 53. Sihi tn ja Pargi tn ristmik tuleb ületada, et jõuda Hiiu puiestikust Sanatooriumi parki. Foto: P. Remm.

Pääsküla raudtee (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 0). Kitsa rohekoridorina toimivad raudtee servad, kuid raudtee tarastamine vähendab järjest nende olulisust rohevõrgule. Kohati saavad väikeulukid siiski aia alt läbi.

→ Raudtee tarastamisel jätta võimalikult lai roheriba piirdeaiast välja.
→ Rajada väikeulukitele läbi raudteetammi tunneleid, eeskätt siilide elupaikadesse.

5.16 Pääsküla-Veskimöldre

Pääsküla on koht, kus on lähestikku Pääsküla raba ja Harku metsa tuumalad. Kahjuks lahutavad neid raudtee ja väga tiheda liiklusega Pärnu maantee, lisaks hooned.

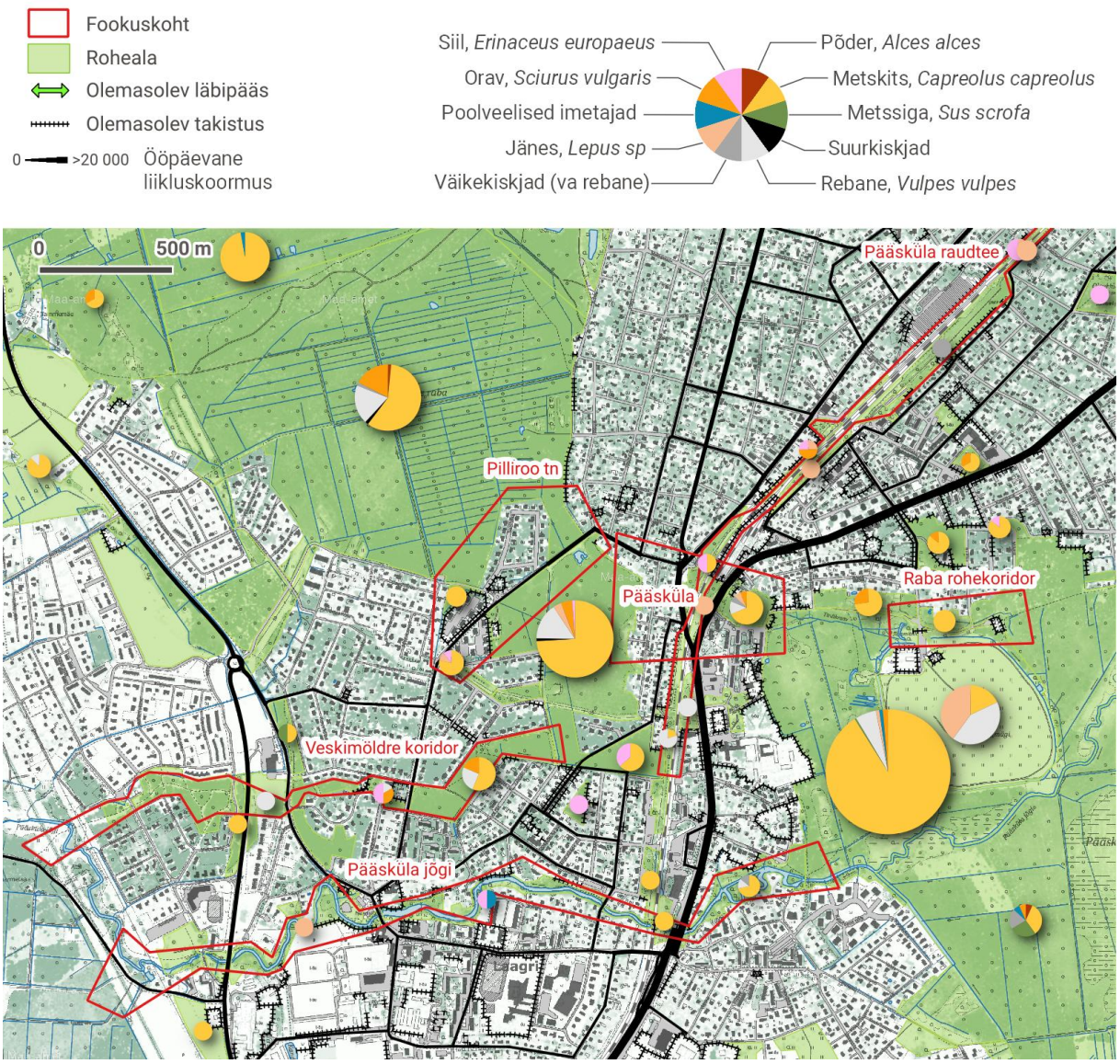

Joonis 27. Pääsküla ja Veskimöldre piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Pääsküla (väärtuskl: I, oluk: 0, persp: 0). Vabaduse pst ja Pärnu mnt on tiheda liiklusega ja olulised takistused. Metskitsed olid liikunud Pääsküla raba poolt peaaegu Vabaduse pst-ni välja ja võivad ka teele sattuda. Hetkel on Pärnu mnt ja raudtee vahel suurem astmelaud, väikeulukid liiguvad piki raudteed, ilmselt ka üle ülesõidu lõuna suunas ja sealt Pilliroo metsa.

Pärnu mnt 441 on kehtestatud DP lemmikloomakliiniku rajamiseks, mis kahandab oluliselt astmelaua väärtust. Perspektiivis muudetakse Pääsküla raudteeülesõit eritasandiliseks, mis ilmselt tähendab täiendavate takistuste lisandumist. Head ühendust ei ole võimalik luua elamute jm asjaolude tõttu.

→ Eelistatult säilitada samatasandiline raudtee ülesõit.

Foto 54. Siin liiguvad metskitsed Pääsküla raba poolt Vabaduse puiesteeni ja Harku mets on läheduses, kuid koridori tõkestavad elamud. Foto: P. Remm.

Raba rohekoridor (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 2). Rohekoridor endise prügimäe ja elamute vahel. Loomade liikumist takistavad teed ja kohati järsud nõlvad ja veekogud. Üle prügimäe liikumine on ilmselt harv. Prügimäele on perspektiivis kavas rajada puhkeala (suusakeskus) koos parkla ja teenindavate hoonetega. See mõjutaks loomade liikumist oluliselt.

→ Kitsendada lagedat ala prügila värava taga, lisada haljastust.
→ Puhkeala arendamisel korraldada parkimine piirdeaiast seespool.
→ Raba tänavat mitte laiendada oluliselt.
→ Liikluskoormuse kasvades rajada Raba 39 kinnistu lääneotsa väikeulukitele tunnel.

Pääsküla jõe (väärtuskl: II, oluk: 0, persp: 1) kallastel on katkendlikud kallasrajad. Pärnu mnt ja raudtee truubid on elustikule sobimatud ja nende ületamine loomadele sisuliselt võimatu. Lisaks takistavad liikumist piki jõge veel teised sillad, kus puuduvad korralikud kallasrajad. Elamukrunte piiravad aiad. Ametlikult on tegu rohekoridoriga, mis päris elus väga hästi ei toimi.

- → Kui kunagi Pärnu mnt ja raudtee ristet hakatakse uuendama, siis rajada kallasrajad vähemalt poolveelistele loomadele.
- → Tagada vähemalt ühel kaldal läbitav kallasrada. Keelata eraomanikel üldkasutatava maa omavoliline kasutamine ja tõkestamine.

Veskimöldre koridor (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 1). Ametlik Tallinnast väljuv kitsas rohekoridor, mida katkestavad mitmed tiheda liiklusega teed. Saue vald Laagri Veski 7a üldkasutatava maa kinnistu piirdeaed ja abihoone blokeerivad koridori. Juuliku-Tabasalu tee ääres on müratõkkevall, mis piirab samuti liikumist.

- → Veski 7a kinnistu piirdeaed eemaldada või ringi tõsta nii, et oleks tagatud läbipääs (Saue vald).

Foto 55. Veskimöldre rohekoridori tõkestab Veski 7a eramu aed. Foto: P. Remm.

Pilliroo tn (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Rohekoridor, mida kasutavad aktiivselt erinevad ulukid, sh olid ilvese jäljed. Metskitsed liiguvad Harku metsa ja Pilliroo metsa vahet ka üle Möldre tee alguses oleva ringtee ning Laaniku tänava serva pidi.

- Säilitada rohekoridor, märgistada loomade teeületusalad.
- Rajada Pilliroo tänava alla Rohula ja Sambliku tn vahelisele lõigule väikeulukitunnelid koos suunavate seintega (vt ptk 6).
- Rajada oravatele võrasildu.

Foto 56. Pilliroo tn lõik, kust metskitsed liiguvad Harku metsa ja Pilliroo metsa vahet. Foto: P. Remm.

5.17 Järvevana tee

Järvevana tee koos külgnevate raudteedega moodustab loomadele väga olulise takistuse. Loomade liikumine üle Järvevana tee on sisuliselt võimatu. Ülemiste piirdeaed takistab suuremate loomade sattumist teele, mis antud kohas on hea, sest edasi liikuda ei ole väga kuhugi. Teisel pool Järvevana teed on suuremaks rohealaks **Siselinna kalmistu**, Lisaks sobib ulukitele elupaigaks Luite asumi aedlinn ja selle servas olev puisturiba.

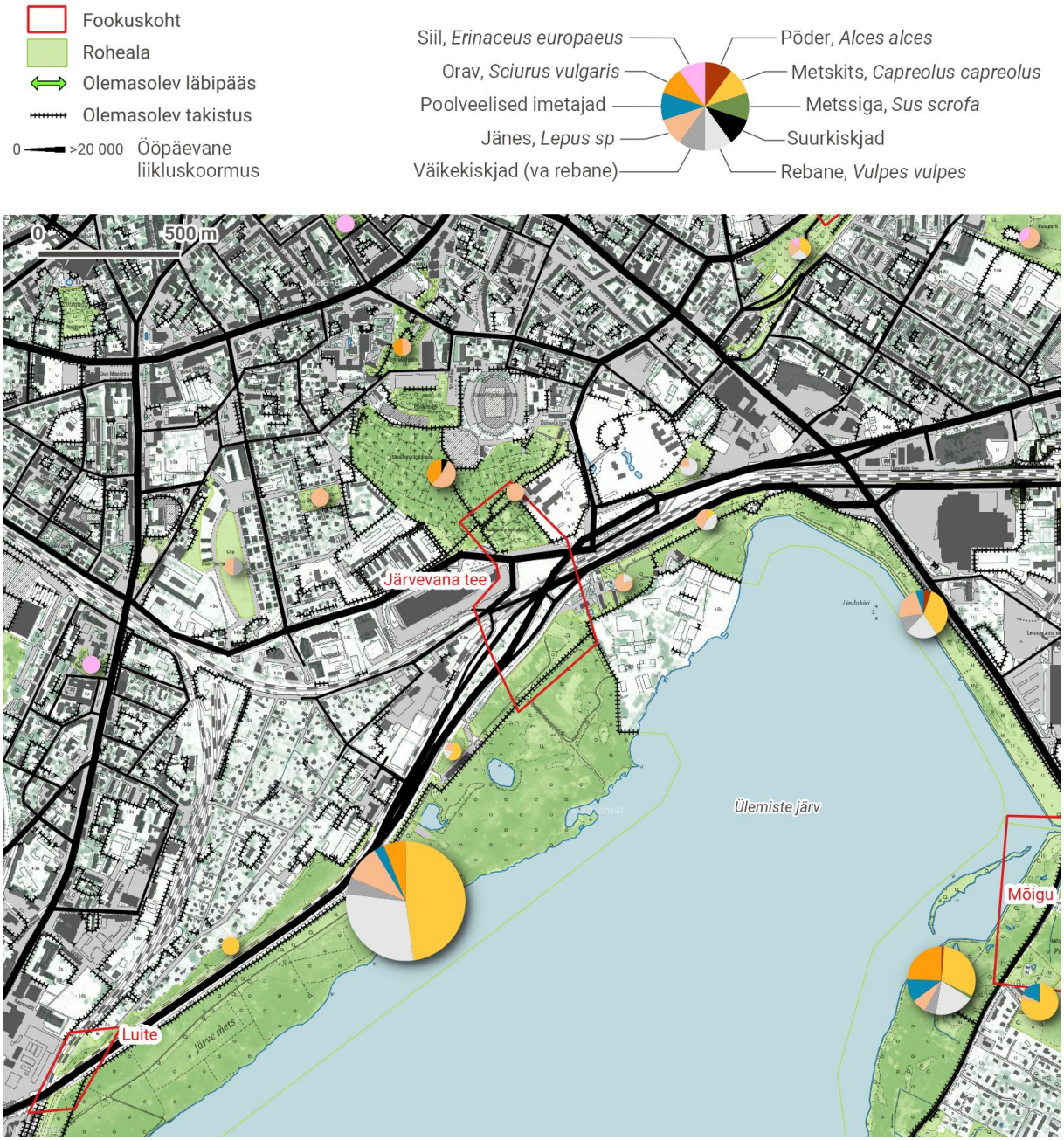

Joonis 28. Järvevana tee piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Luite (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Raudtee ülesõit, kus Järvevana tee on ümbritsevaga samas tasapinnas ja tee ääres ja keskel puuduvad takistavad piirded. Sisuliselt ainus koht, kust loomad saavad ilma suuremate takistusteta liikuda üle Järvevana tee. Väga suure liikluskoormusega koht, kuid kui tõkkepuud on suletud või kui öösel on liiklust vähem, suudavad loomad üle tee liikuda. Loomad võivad sattuda raudtee aedade vahele.

- Kui raudteede ristumine viiakse erinevale tasapinnale, siis jätta raudtee serva roheriba.

Järvevana tee (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 0). Siselinna kalmistul ühendus Ülemiste rohealaga puudub. Olulisteks takistusteks on piirdeaiad, tiheda liiklusega laiad teed ja raudtee. Teoreetiliselt saavad rebased jt väikeulukid kasutada inimestele ja sõidukitele rajatud tunneleid. Kalmistu erinevad osad on omakorda piiratud tihedate kivimüüridega. Kalmistut kasutavad elupaigana väikeimetajatest orav, halljänes ning tõenäoliselt ka rebane ja siil.

- Säilitada Ülemiste piirdeaed, et vältida suurulukite sattumist teele ja hukkumist liikluses. Eritasandilist ulukite läbipääsu ei ole mõtet rajada.
- Ühendada paremini Siselinna kalmistu erinevad osad, teha kivimüüridesse väikeulukitele sobivaid läbipääse.
- Siselinna kalmistu ja Poolamäe pargi vahele võiks tenniseväljakute otsa tekitada väikeloomade liikumise võimaluse. Hetkel on takistuseks tugimüür ja kunstkattega jalgpalliväljak. Poolamäelt saavad väikeulukid liikuda edasi ka Tiigiveski parki.

Foto 57. Siselinna kalmistut ümbritseb müür. Foto: P. Remm.

5.18 Mõigu

Oluline ühendustee Ülemiste kaldaala ja Rae raba vahel. Tegu on laiemal skaalal olulise ühenduskoridoriga, sest Tartu maantee ületusvõimalusi kuni Jüri liiklussõlmeni rohkem ei säili. Hetkel on rohekoridor RB trassi koha peal, aga RB viadukti kõrvale tuleb Assaku peatus ja ulukiläbipääsu sinna ei tule. Järgnevad Tartu mnt ületusvõimalused on juba teisel pool Tallinna ringteed.

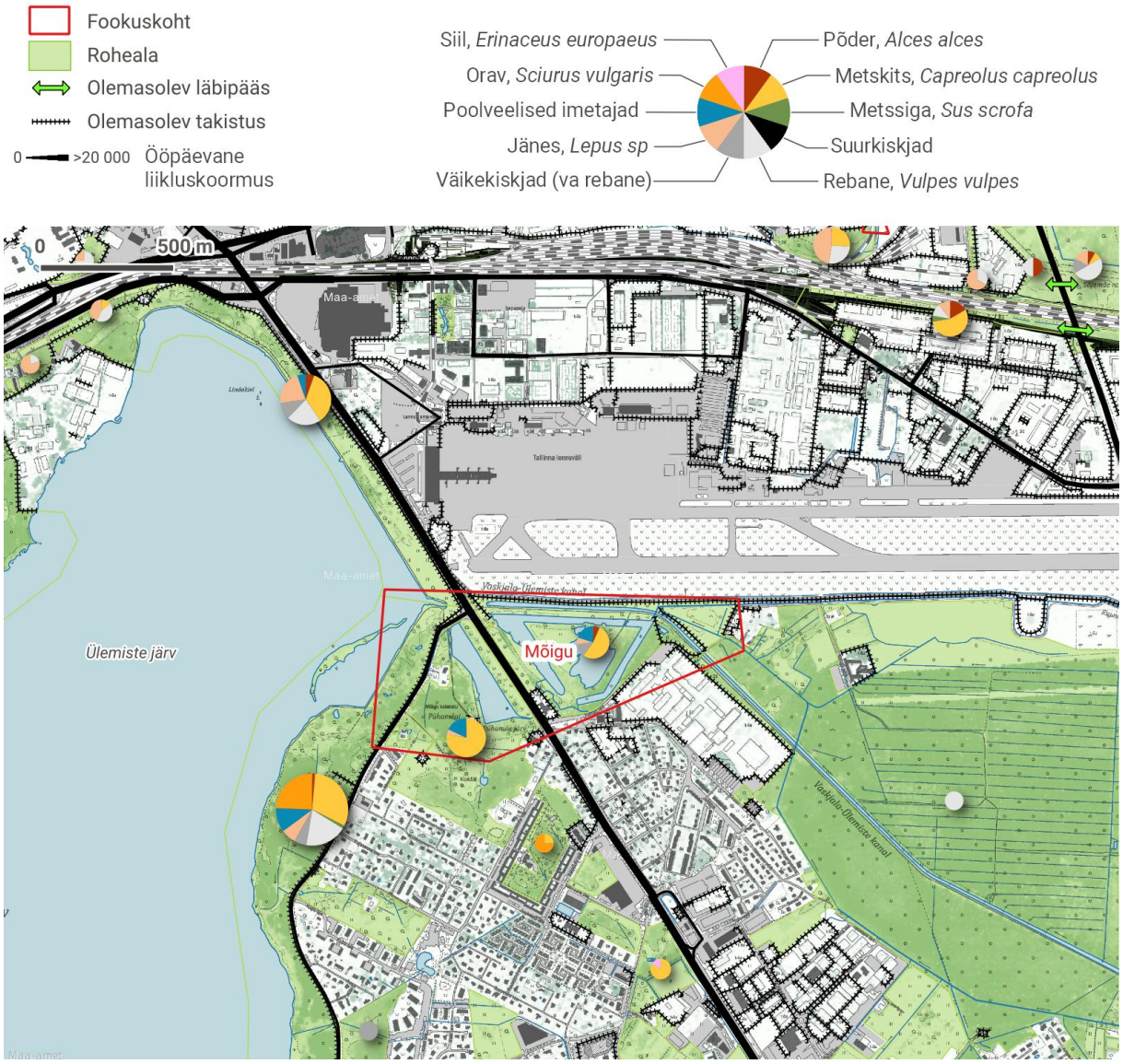

Joonis 29. Mõigu piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Mõigu (väärtuskl: I, oluk: 0, persp: 1). Astmelaudadeks Ülemiste järve tuumala ja Rae raba tuumala vahel on Mõigu kalmistu ja sellega seotud rohealad ning Kanali teest põhja jääv märgala. Olulisteks takistusteks on Ülemiste järve ja Vaskjala-Ülemiste kanali piirdeaiad, veekogud ja Kanali tee hoonestus koos piiretega. Tartu maantee on väga tiheda liiklusega, kuid sellest hoolimata tekib aeg-ajalt vahesid, mis võimaldavad ulukitel teed ületada. Tartu maanteel ja Vana-Tartu maanteel on toimunud palju ulukiõnnetusi. Alal liigub metskitsi, erinevaid väikeimetajaid ja vahel satub siia ka põtru. Piirkond on hästi sobiv elupaik erinevatele poolveelistele imetajatele sh kaitsealusele saarmale.

- Vaskjala kanali piirdeaed eemaldada või tõsta ringi kanalile lähemale
- Rajada väikeulukitele läbipääsud koos suunavate piiretega Tartu maanteele (vt ptk 6).
- Vajadus suure tunneli või rohesilla järele on ka metskitse seisukohalt. Head asukohta suurulukite läbipääsuks ei ole. Teoreetiline lahendus oleks lammutada Kanali tee ja Tartu mnt nurgal olev ärihoone ja rajada selle asemele tunnel.
- Tervikliku rohekoridori jaoks oleks vajalik Ülemiste järve piirdeaia eemaldamine või kui see ei ole võimalik, siis nihutada aeda järvele lähemale metsa sisse nii, et tee äärde jääb 80 m laiune ala astmelauaks. Viimasel juhul tuleb piirdeaeda jätta metskitsele sobivaid avasid.

Foto 58. Kanali teeääres on aed, mida tuleks nihutada, et tekitada rohekoridor. Foto: P. Remm.

5.19 Südalinn

Südalinna rohealad on tüüpiliselt hooldatud pargid, kus leidub veidi metsikumaid nurgakesi. Veidi looduslähedasem on Põhja pst trammitee serv. Enam-vähem sidus on bastionide vöönd ümber Vanalinna. Piirkonda asustavad oravad ja siilid. Erandjuhtudel on Südalinna sattunud metskitsi ning 2023. aastal eksles Põhja-Tallinnas üks ilves.

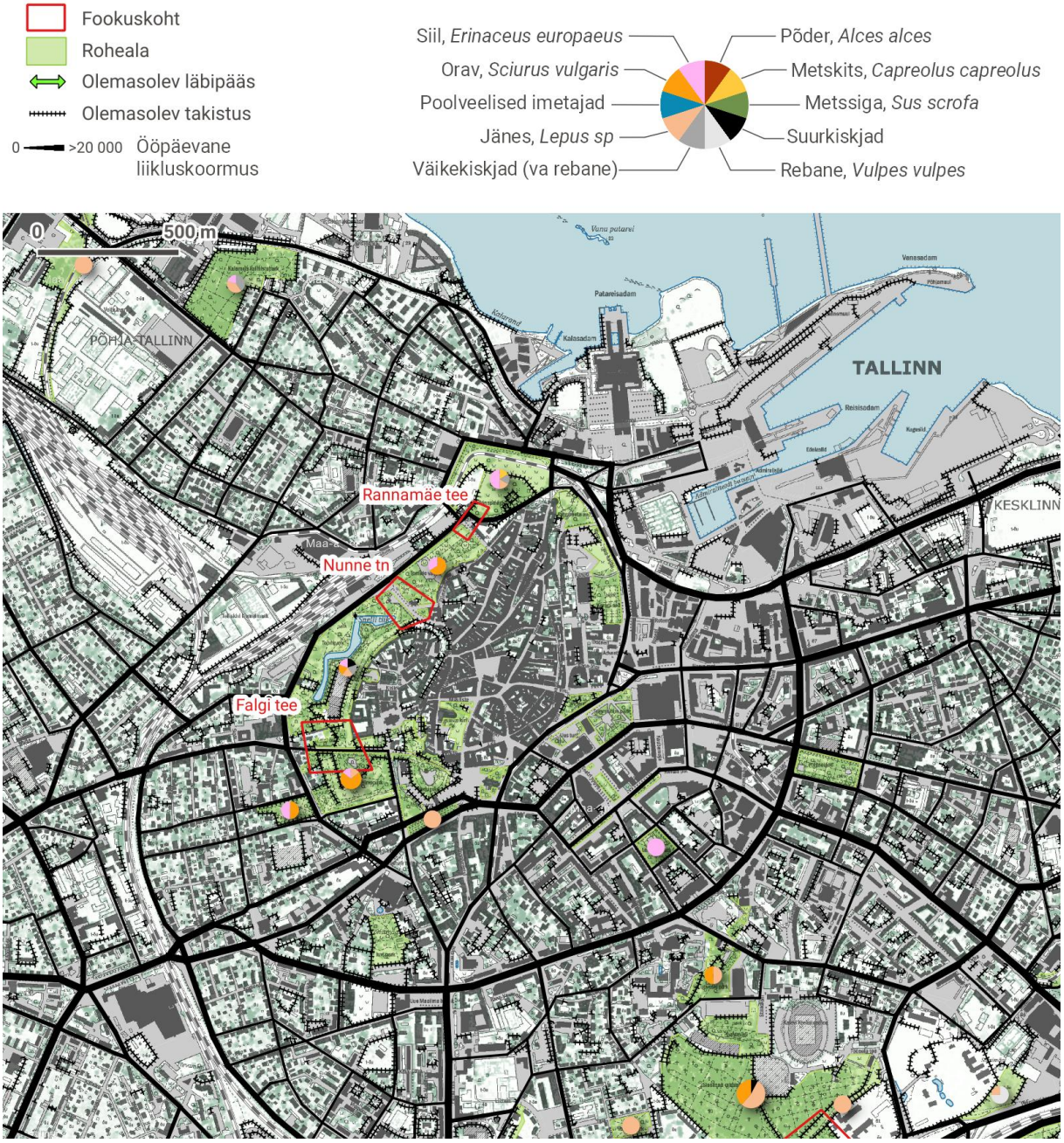

Joonis 30. Südalinna piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Falgi tee (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1) on kõrgel tammil ja lahutab Hirveparki Toompargist. Tee nõlvadel on Hirvepargi pool tugimüürid ja liikuda saab ainult trepist (va oravad). Lindamäelt saab samal tasandil üle Falgi tee Toompea nõlvale. Kuna tegu on muinsuskaitsevööndiga, siis kinnisvaraarendused vanalinna ümbruse rohealasid ei ohusta.

→ Rajada väikeulukitunnel Hirvepargist Falgi õue. Võib teha suurema kombineeritud tunneli inimestele ja loomadele.

Foto 59. Hirvepargi ja Falgi tee vahel on järsk nõlv ja müür. Foto. P. Remm.

Nunne tn (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1) on peamine liikumistee, kustkaudu inimesed liiguvad Balti jaamast ja Kalamajast Vanalinna. Mõlemal pool on tugeva inimmõjuga rohealad.

→ Hoida võrade liituvust üle Nunne tn.
→ Tagada varjevõimalused väikeulukitele, lisada põõsaid ja hekke.

Rannamäe tee (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1)**.** Loomad peavad ületama ristmiku, et Toompargist Skoone bastionile jõuda. Bastioni müür on oluline barjäär bastioni ja kõrval oleva Põhja pst roheala vahel.

→ Rajada oravasillad üle sõiduteede.
→ Lisada põõsaid ja hekke kõigile bastionivööndi haljasaladele.

5.20 Kadriorg ja Lauluväljak

Kesklinna suurimaks rohealaks on Kadrioru park, mille eriilmeliste osade asukateks on peamiselt oravad, siilid, halljänesed ja väikekiskjad. Rohevöönd jätkub klindinõlva all Lauluväljakuga ning nõlva peal Kurepõllu, Smuuli tee ja Lasnamäe panga rohealadega. Kadrioru pargist lõunas on endise loomaaia territoorium ja Pae park, mida eraldab Laagna tee.

Joonis 31. Kadrioru ja Lauluväljaku piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Ilvesesild (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 0). Endise loomaaia territooriumil on metsik ala. Laagna tee on väga tugev barjäär, kuid kuna antud lõigul ei ole igal pool järske paeseinu, siis võivad väikeulukid üle tee liikuda. Laagna tee alguses on toimunud metskitseõnnetusi. Teoreetiliselt võivad väikeulukid liikuda ka üle Ilvesesilla.

- Lisada Ilvesesillale roheriba.

Pae pargi ühendus (väärtuskl: III, oluk: 0, persp: 0). Laagna tee moodustab olulise takistuse. See on üks väheseid kohti, kus kanali nõlvad võimaldavad liikuda risti üle tee ning vaatlused kinnitavad, et loomad seda ka teevad. Sellel Laagna tee lõigul on hukkunud arvukalt siile. Valge tn 4D on algatatud detailplaneering korterelamute rajamiseks. Juhul kui see täis ehitatakse, siis kaob oluline astmelaud ja Pae park jääb sisuliselt isolatsiooni. Kadrioruni jõudmiseks peab liikuma majade vahelt läbi ja klindinõlvast alla.

- Valge tn 4D DP-s näha ette roheala säilitamine mahus, mis tagab loomadele liikumisvõimaluse.
- Tõkestada siilide pääsemine Laagna teele, et vältida nende hukkumist.

Weizenbergi tn (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2). poolitab Kadrioru pargi. Lossi ümbruse kanalid takistavad loomade liikumist.

- Lisada kanalitele sildu ning kaldteid kanalitest välja pääsemiseks.
- Rajada oravatele võrasildu üle tänavate.

Foto 60. Kadrioru park. Foto: K. Savolainen.

Musta luige ümbrus (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Kadrioru pargist üle Narva mnt jääb mere poole üks lahustükk.

- → Rajada oravatele võrasildu üle Narva mnt.
- → Lisada haljastusse põõsaid ja hekke väikeulukitele varjumiseks.

Russalka (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Kadriorust mere äärde pääsemiseks tuleb ületada väga lai ja tiheda liiklusega Reidi tee. Kuna mere pool on haljasalad suhteliselt lagedad ja seal liigub palju inimesi, siis loomad sinna ei tiku.

Foto 61. Russalka juures koonduvad suured magistraalid ja loomadel häid liikumisteid pole. Foto. P. Remm.

Fahle aia ühendus (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Narva mnt tihe liiklus on oluline takistus Kadrioru ja Lauluväljaku rohealade vahel. Pirita tee servas on kitsas roheriba, kus ei ole mõlemal pool teed aedu või hooneid ja loomad saavad põhimõtteliselt liikuda üle tee. Fahle aed oli seni suhteliselt metsik ja piirdeaed oli suures osas loomadele läbitav. Seal oli ka rebase urg. Planeeringute kohaselt on Pirita pool hoonestusala. Narva mnt 77a on kavandatud hoone, mis oluliselt piirab ühendust.

- → Seada tingimused piirdeaedadele, et oleks väikeulukitele läbitavad.

Fahle aia ja Lauluväljaku ühendust (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2) piirab lauluväljakut ümbritsev aed. Mõlemal pool aeda on hetkel rohealad ja aed on väikeulukitele läbitav. Võimalik on hoonete lisandumine, mis kitsendaks ühendust.

→ DP-de koostamisel säilitada piisavas mahus haljasalasid.

Foto 62. Lauluväljakut ümbritsev aed on väikeulukitele üldiselt läbitav. Foto. P. Remm.

Võidujooksu 4 (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1) juures on võimalik Kadrioru pargist liikuda klindinõlva peale ja sealt edasi Võidujooksu 4 haljasalale. Sinna jõudmiseks tuleb ületada Valge tn ja läbida kitsas rohekoridor majade vahel, mida piiravad parklad ja hooned. Mõlemal pool on hetkel metsikud haljasalad. Võidujooksu tn haljasala on plaanis kujundada pargiks. Planeeritud rattatee ühendus Kadrioruga.

→ Võidujooksu 4 haljasala mitte üle planeerida (haljasaladele kiputakse lisama liiga palju teid ja inventari), st jätta sinna ka looduslikumaid lappe.

Võidujooksu (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 3) tänav läbib suuremat metsikut haljasala. Planeeringute järgi rohealad säilivad, kuid neid muudetakse kultuursemaks. Tänava äärde on rajatud parkimiskohad ja kergliiklusteed mõlemale poole, mis laiendavad kõvakattega pinda,

mis loomadel tuleb ületada. Tee alt läheb läbi Hundikuristiku oja truup, mis suure osa aastast on kuiv ja sobib väikeulukite läbipääsuks. Piirkonna põhiasukateks on halljänesed ja rebased.

→ Mitte tekitada lisatakistusi Võidujooksu tänava ületamiseks.

Hundikuristiku ojal (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2) on Valge tn alt lai truup, mis on tihti kuiv ja võimaldab sealtkaudu väikeulukitel liikuda. Ojasäng on paeastangutega. Valge ja Kuristiku tänavate vahel on oja kaldaid pidi võimalik klindinõlvast üles-alla liikuda.

→ Säilitada Hundikuristiku oja altpääs.
→ Haljasalasid mitte liiga lagedaks muuta.

Foto 63. Hundikuristiku oja sild Valgel tänaval. Foto: K. Savolainen.

Narva mnt mägi (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1) on koht, kus süvendis Narva mnt katkestab klindinõlva rohekoridori. Lisatakistusteks on Lauluväljaku aed ja selle kõrval kulgev trepp. Klindipargi projektis on selle koha peale kavandatud metallist 4 m laiune sild jalakäijatele.

→ Rajada kombineeritud rohesild (väikesemõõduline ökodukt) üle Narva mnt. Võib olla vajalik Lauluväljaku aia nihutamine või osaline avamine.

Foto 64. Lauluväljaku kõrvale Narva mnt mäele on Klindipargi projektis kavandatud jalakäijate sild. Selle asendamine kombineeritud rohesillaga parandaks tunduvalt Kadrioru roheala ühedatust. Foto: P. Remm.

5.21 Lasnamäe

Lasnamäe panga peal on kahel pool Narva maanteed hetkel veel ulatuslikud rohealad. Seal hulgas on looduslikke loopealseid niite ja metsi, aga ka ehitusjäätmeid täis veetud tühermaid. Rohealade vööndi lõpetab Tondiraba park. Tulevikus ehitatakse suur osa neist rohealadest ilmselt kahjuks täis. Oleks tulnud koostada kogu alale terviklik rohevõrgustiku planeering ja alles siis kavandada hooned ja teed. Juba kehtestatud Smuuli tee 1 kaubanduskeskuse ja Tallinna Haigla planeering halvendavad oluliselt rohevõrgustiku sidusust. Paekalda ja Tondiraba vahel ühendus sisuliselt katkeb. Ala tüüpliikideks on halljänes ja rebane, kes elavad nii metsikumatel aladel kui ka majadevahelistel haljasaladel. Kurepõllu ja Lasnamäe panga suurtel rohealadel elavad ka metskitsed. Lasnamäe klindinõlv on väga järsk ja nõlvast alla Maarjamäe rohealadele saab vaid üksikutest kohtadest: Lauluväljaku aia tagant, piki Mäe tänavat ja Mustakivi tee otsa juurest.

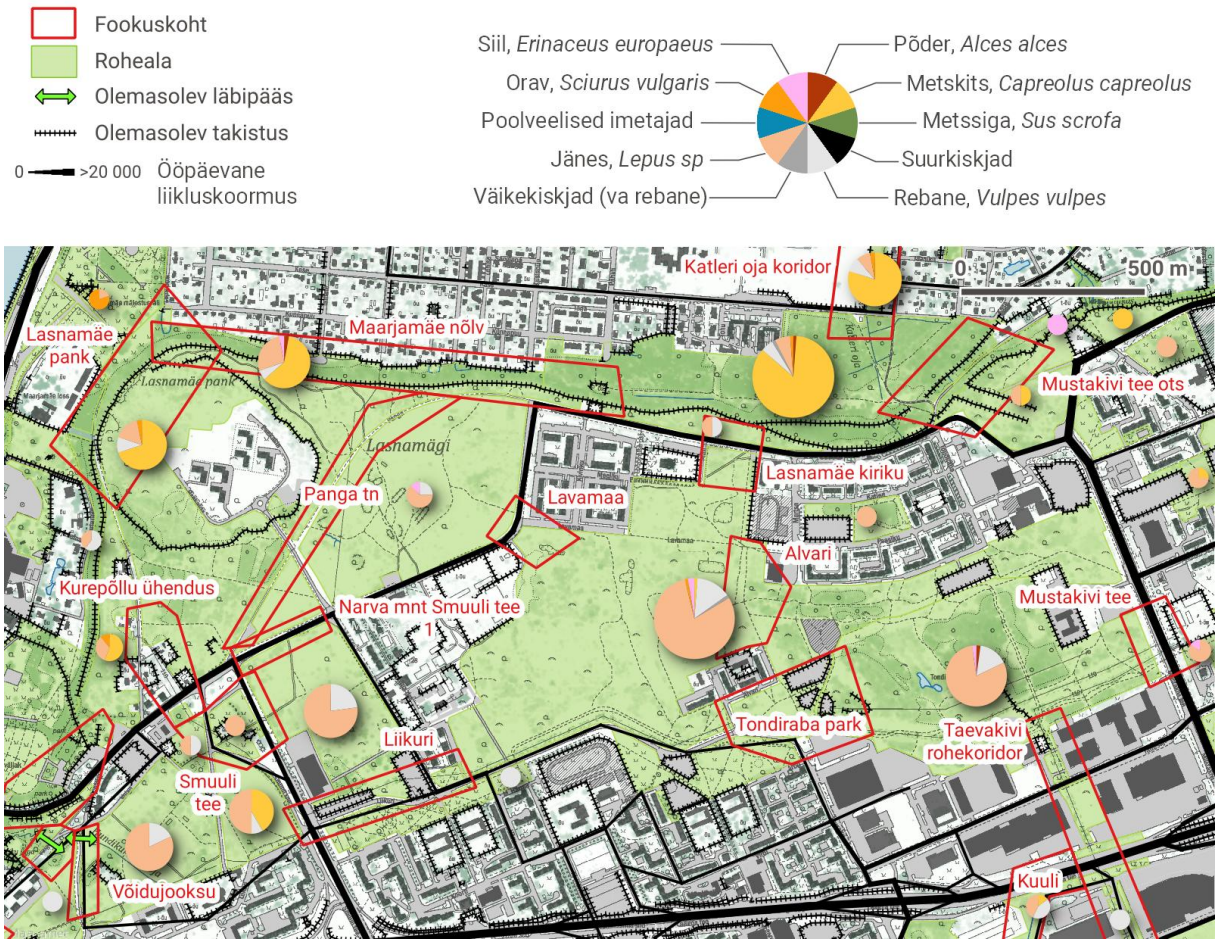

Joonis 32. Lasnamäe piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Liikuri (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 2). Lasnamäe üldplaneeringus on ette nähtud kogu linnaosa läbiv Tondiraba rohekoridor. Eelkõige on see rohekoridor mõeldud inimestele vaba aja veetmiseks. Juba välja ehitatud osades on rohekoridoris väga laiad kergliiklusteed, muru, uhked mänguväljakud, koerte platsid jne. Praegu eelistavad loomad liikuda pigem koridorist põhja poole jäävatel metsikumatel aladel, aga kui need välja arendatakse, siis muutub ka ametlik rohekoridor tähtsamaks. Liikuri fookuskohas on probleemiks, et ametlikku rohekoridori blokeerivad aedadega ümbritsetud parklad ja loomad ei saa vabalt liikuda üle Smuuli tee.

→ Likvideerida ÜP-le mittevastavad parklad ja rajada rohekoridori toimimist toetav haljastus.

Foto 65. Tondiraba rohekoridor Liikuri tn ääres. Foto: P. Remm.

Smuuli tee (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 0). on siin lõigus kahe eraldi sõidusuunaga, mille vahel on kõrghaljastusega vanad talukohad ja kõrgepingeliini mast. Smuuli tee 1 kinnistul on loopealne lage. Planeeringute järgi on siin hoonestusalad. Smuuli tee 1 kinnistul on kinnitatud DP kaubanduskeskuse rajamiseks. Selle ühenduse säilitamine kehtestatud DP-de valguses ei ole realistlik. Praegune metsikus asendub õige pea tsivilisatsiooniga.

Kurepõllu ühendus (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 0). seob omavahel Kurepõllu piirkonna ja Paekalda haljasalad. Kõrghaljastusega roheriba kõrgepingeliini all läheb üle Narva mnt. Piirded Narva mnt servas on vahedega, mis hõlbustab ka metskitsede liikumist. Liinikoridori blokeerivad mingil määral Narva mnt 109 romula autovrakid. Planeeringutes on siia ette nähtud osaliselt hoonestusala, osaliselt haljasala. Narva mnt 113 DP sõidutee mõjutaks loomade liikumist.

→ DP-de menetlemise käigus tagada rohekoridoride säilimine.

Narva mnt Smuuli tee 1 (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 0). Praegu saavad loomad ületada Narva maanteed Smuuli tee 1 lõigul. Mõlemal pool tiheda liiklusega teed on ulatuslikud loopealsed haljasalad. Põhja pool ka vanad lennuvälja teed. Planeeringute kohaselt rajatakse Smuuli tee 1 kinnistule kaubanduskeskus, põhja poole ringtee kõrvale tankla. ÜP järgi lisaks avalike hoonete maa ja haljasala. Selle ühenduse säilitamine kehtestatud DP-de valguses ei ole realistlik.

Panga tn (väärtuskl: II, oluk: 4, persp: 1) on väike tee, kus autoliiklust hetkel ei ole. Seda ümbritsevad ulatuslikud loopealsed looduslikud kooslused. Panga tänavast loode poole on rajamisel Paekalda elamurajoon. Panga tänavast kagu poole on kavas rajada Tallinna haigla uus suur hoonetekompleks. Selle kõige tulemusena väheneb looduslike alade pindala vähemalt poole võrra ning suureneb oluliselt liikluskoormus. Rohevõrgustikule oleks oluliselt soodsam, kui haigla rajataks Liikuri tänava poole tühermaale.

→ Planeeringute menetlemisel tagada funktsionaalsed rohekoridorid.

Foto 66. Panga tänavat ümbritsevad praegu veel avarad loopealsed rohealad. Teest paremale soovitakse rajada Tallinna haigla uus hoonetekompleks. Foto: P. Remm.

Lasnamäe pank (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 3). Klindinõlv on suhteliselt metsik ja järsk. Kohati on prügi. Nõlvast üles-alla saab Mäe tn kergliiklusteed pidi. Nii mäe all kui peal elavad metskitsed. Maarjamäe mälestusväli on suhteliselt lage ja sinna metskitsed ei lähe. Pirita tee 32 on hetkel tühi kinnistu, kus inimeste liikumine on keelatud, aga loomadele sobib hästi. On koostatud Klindipargi projekt, et klindinõlva roheala inimestele atraktiivsemaks muuta.

→ Säilitada Klindipargi projekti raames loomadele sobivaid varjepaiku ja liikumisteed.

Foto 67. Mäe tn kergliiklustee on üks väheseid võimalusi Lasnamäe klindinõlvast üles-alla käimiseks. Foto: P. Remm.

Lavamaa (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 0) fookuskoht on hetkel oluline ühendus Paekalda ja Lavamaa tühermaa vahel, kust omakorda saab edasi Tondiraba parki. Ainsaks märkimisväärseks takistuseks suurte rohealade vahel on Narva mnt liiklus. Narva mnt 129b kinnistule kavandatakse Tallinna haiglat. Lisaks on võimalik Rahu tee rajamine. Planeeringute kohaselt jäävad kitsad rohekoridorid haigla juurde põhjast lõunasse ja Lavamaa tn serva. Ühendus Paekalda ja Tondiraba vahel sisuliselt katkeb. Selle ühenduse säilitamine kehtestatud planeeringute valguses ei ole realistlik.

Lasnamäe kiriku (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 0) kõrvalt saab liikuda Lavamaa tühermaadelt klindinõlva roheribale ja sealt edasi Maarjamäe metsa. Haljasalad ja väiksemad parklad mõlemal pool. Planeeringutes kavandatud hoonestus sulgeb ka selle ühendustee.

Foto 68. Lasnamäe tühermaa kirikuga. Foto: K. Savolainen.

Alvari (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 0) fookuskohas lahutab Lavamaa-Liikuri tühermaid Tondiraba pargist vaid kergliiklustee. Suurepärane lai ühenduskoridor suurte rohealade vahel. Rahu tee trass toimib antud kohas rohekoridorina. Planeeringute kohaselt rajatakse tühermaa asemele hoonestus ja Tondiraba põhjaserva Rahu tee.

→ Planeeringute menetlemisel säilitada ühendus. Mitte rajada Rahu teed.

Tondiraba park (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Ametlikult peaks Tondiraba parki ühendama Tondiraba rohekoridor, mida paraku blokeerivad tehiskattega mänguväljakud. Puudub kõrghaljastusega sidus koridor loomadele.

- Säilitada loomadele liikumistee Liikuri tänava pool kõrgepingeliini all. Lisada põõsaridu piki rohekoridori, et võimaldada loomadele varjumist.

Foto 69. Tondiraba rohekoridori ja pargi ühenduskohas on takistusi. Foto: P. Remm.

Taevakivi rohekoridor (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1) ühendab Tondiraba parki lõuna suunas kuni Väo karjäärini. Tegu on kõrgepingeliini trassiga, mille all on murualad ja teed. Kõrgepingeliini alla on rajatud ka mõned parklad, mis piiravad loomade liikumisvõimalusi. Tegu on väga pika koridoriga, mis ristub mitme suure sõidu teega. Laagna tee ei ole Taevakivi koridori kohas kanalis, mis võimaldab loomadel liikuda üle tee. Paratamatult hukkub neid ka liikluses. Teine suurem magistraal, mis tuleb ületada on Peterburi tee.

- Eemaldada rohekoridorist kõrgepingeliini alt parklad.
- Kõrgepingeliini alla lisada põõsaid jm elurikkust toetavaid elemente.
- Lahendada Laagna tee, Punase tn, Osmussaare tee ja Peterburi tee ületus loomadele (rajada väikeulukitunnelid).
- Osmussaare tee 6 kinnistul säilitada looduslik astmelaud.
- Väo karjääri lääneots korrastada ja kujundada rohealaks.

Foto 70. Osmussaare 6 astmelaud Taevakivi rohekoridoris on oluline sõlmpunkt. Foto: P. Remm.

5.22 Lasnamäe tööstuspiirkond

Lasnamäe tööstuspiirkonda ei ole planeeringute järgi eriti rohealasid ette nähtud. Hetkel on säilinud veel mõned hoonestamata krundid, kuid üldiselt on kavas need täis ehitada. Suurem roheala on hetkel veel Väo karjäärist lõunas Linnaaru piirkonnas (Rae vald), mis raudteede servi pidi on ühenduses Betooni tn ja Sõjamäe rabaga. Kahjuks on ka see ala plaanis üles kaevata ja tööstushooneid täis ehitada.

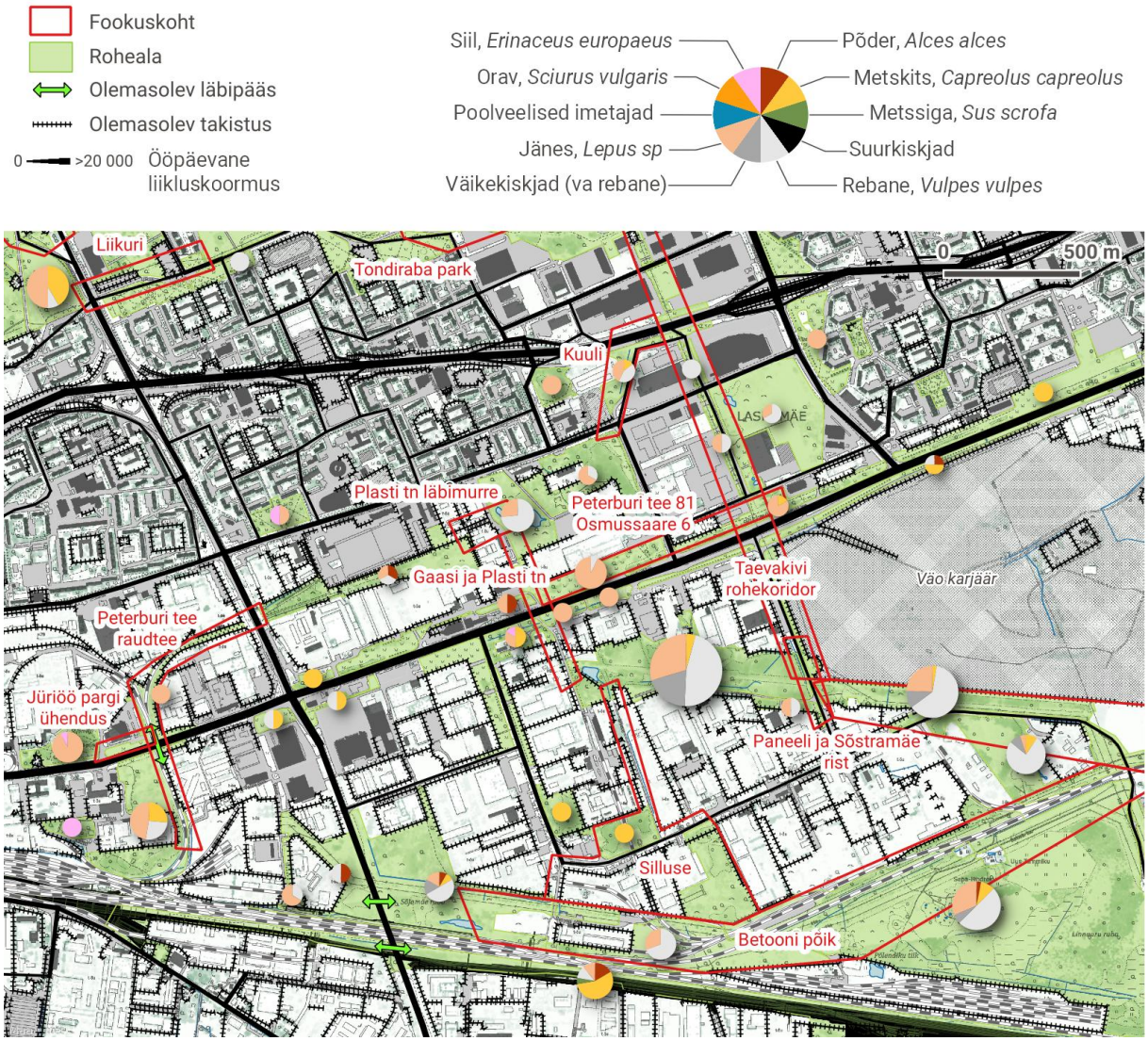

Joonis 33. Lasnamäe tööstuspiirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Taevakivi rohekoridor (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1) ühendab Tondiraba parki lõuna suunas kuni Väo karjäärini. Tegu on kõrgepingeliini trassiga, mille all on murualad ja teed. Kõrgepingeliini alla on rajatud ka mõned parklad, mis piiravad loomade liikumisvõimalusi. Tegu on väga pika koridoriga, mis ristub mitme suure sõiduteega. Laagna tee ei ole Taevakivi koridori kohas kanalis, mis võimaldab loomadel liikuda üle tee. Paratamatult hukkub neid ka liikluses. Teine suurem magistraal, mis tuleb ületada on Peterburi tee.

- Eemaldada rohekoridorist kõrgepingeliini alt parklad.
- Kõrgepingeliini alla lisada põõsaid jm elurikkust toetavaid elemente.
- Lahendada Laagna tee, Punase tn, Osmussaare tee ja Peterburi tee ületus loomadele (rajada väikeulukitunnelid).
- Osmussaare tee 6 kinnistul säilitada looduslik astmelaud.
- Väo karjääri lääneots korrastada ja kujundada rohealaks.

Foto 71. Vaade piki Taevakivi rohekoridori Väo karjääri edelanurgast. Karjääriala tuleb korrastada rohealaks. Foto: P. Remm.

Kuuli (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 1). Punane 68 kinnistul on veel suhteliselt suur metsik roheala. Sinna rajatakse ringmajanduskeskust (ilma DP-ta). Kuuli tn ääres on metsik riba, mida mööda saab Taevakivi koridorini. Laagna tee ei ole selles kohas kanalis ja loomadel on võimalik liikuda üle selle. Tee keskel haljastusega vaheriba. On ka jalakäijate tunnel, aga loomad vist trepist alla ei hakka minema. Planeeringute kohaselt transpordi- ja elamumaa.

- DP koostamisel säilitada piisavas mahus haljasalasid Kuuli tn T2 kinnistul.

Peterburi tee 81 Osmussaare 6 (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 0). Peterburi tee ääres laiem roheala, mis ühendab samuti Taevakivi koridori Punane 68 rohealaga. Siin liiguvad jänesed ja rebased. Planeeringute järgi on kavandatud hoonestusalad. Peterburi tee rekonstrueerimisega kaasneb ilmselt ka roheala kadu.

- → Oluline säilitada Peterburi tee ääres lai haljasriba.
- → Osmussaare tn 6 kinnistut mitte hoonestada, säilitada astmelauana.

Paneeli ja Sõstramäe rist (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 3). Selle koha peal läheb Sõstramäe roheala üle Väo rohekoridoriks. Loomadel tuleb ületada Paneeli tänav, kuid muid olulisi takistusi ei ole. Väo karjääri nõlvad on väga järsud.

- → Väo karjääri korrastamisel rajada laiemad rohekoridorid.
- → Paneeli tn alla rajada ulukitunnel kasutades ära karjäärinõlva.

Foto 72. Sõstramäe roheala on Lasnamäe tööstusalal üks väheseid. Foto: P. Remm.

Betooni põik (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 0). Raudteede hargnemiskoht ja kõrgepingeliini koridor. Loomad saavad liikuda raudtee servas või kõrgepingeliini all. Smuuli silla all on kõrged ja laiad läbipääsud, mis toimivad hästi ulukitele. Tallinn-Tapa raudtee tarastatud. Sinna lisandub Rail Baltic. Eesti Raudtee soovib ka Väo karjääri haru tarastada. Linnaaru raba ümbruses laienevad karjäärid. Peamiselt asustavad piirkonda väikeulukid, kuid on ka metskitsi ja on kohatud põtru.

- → Vältida raudteede liigset tarastamist.
- → DP-de menetlemisel arvestada roheühenduste vajadusega.

Foto 73. Betooni tn piirkonnas on raudteega piirneval alal säilinud suuremaid rohealasid, mida tasub säilitada. Foto: P. Remm.

Silluse (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 1). Sõstramäe tn rohekoridorist saab liikuda Silluse tn pidi Gaasi tn 8 // 11 kinnistu rohealale ja sealt edasi on kolm võimalust. 1) Betooni põik tänavaserv, 2) raudtee (kitsas aedade vahel), 3) Rakise 2, 4, 7 kinnistute kaudu. Neist säilib ilmselt esimene, kuid teiste osas ei ole kindel.

- → Säilitada Gaasi tn otsa haljasalad ja kui raudtee langeb kasutusest välja, siis jätta see rohekoridoriks.
- → Kaaluda Rakise tn DP-de osalist tühistamist ja laiema roheala jätmist sinna.

Gaasi ja Plasti tn (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 0) ristmikul on ala, kus ulukid tõenäoliselt Peterburi teed ületavad. Peterburi tee ääres on suhteliselt laiad rohealad, mis toimivad astmelaudadena. Gaasi tn servas on haljasriba, mida mööda saab liikuda Peterburi teeni ja sealt üle Plasti tn koridori, kus ei ole läbivat sõiduteed. Punane 68 oli vaatlushetkel (2024 kevadel) veel veekogudega tühermaa, kuid sinna rajatakse ringmajanduskeskust.

- → Säilitada rohekoridor ja Punane 68 haljasalad võimalikult suures mahus.
- → Kaaluda väikeulukitunneli rajamist Peterburi tee alla.

Plasti tn läbimurre (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 0). Plasti 14 ja 18 hooned blokeerivad Punane 68 ja Plasti 12 kinnistute rohealade ühenduse. Plasti 12 on sobiv ala kahepaiksete elupaigaks,

sest ei piirne tiheda liiklusega tänavatega. Kitsas läbipääs Plasti 10 juures, kust saavad väikeulukid läbi.

- Tekitada ühendus Plasti 12 ja Punane 68 haljasalade vahele.
- Jäätmejaama rajamisel säilitada Punane 68 piisavas mahus roheala.
- Kujundada Plasti 12 elupaiku, et toetada elurikkust (nt puhastada osaliselt roostikust sealne veekogu).

Peterburi tee raudtee (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2). Plasti 12 kinnistult läheb endise raudtee koridor üle Smuuli tee ja sealt edasi Kantsi rohealani. Harva kasutatav osaliselt üles võetud raudtee. Smuuli tee ületus on tasane, keskel roheriba. Peterburi tee viadukti alune on sobiv läbipääs loomadele. Viaduktist edelas on suur roheala, kus elavad metskitsed. Planeeringutes on siia ette nähtud rohekoridor kergliiklusteega. Viadukti kõrval olev Peterburi tee 52D roheala on jagatud arenduskruntideks.

- Võimalusel tühistada DP Tambeti tn 2, 6 ja 8 osas ja säilitada haljasalana.
- Raudtee asemele arendada kergliiklusteega rohekoridor.
- Perspektiivis laiendada Kantsi roheala Ülemiste kaubajaama territooriumile (lineaarpark RB Linda terminalini).

Foto 74. Peterburi teel on ulukitunnelina toimiv viadukt üle raudtee. Foto: P. Remm.

Jüriöö pargi ühendus (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Peterburi tee viadukti põhjaservas on kitsas haljasala (muru), mis ühendab Peterburi tee raudtee koridori Jüriöö pargiga.

- Säilita haljasalana ning lisa puid ja põõsaid.

5.23 Väo-Nehatu

Lasnamäe linnaosast märkimisväärse osa moodustab Väo paekarjäär. Hetkel on tegu suures osas aktiivse kaevandamisalaga ja karjääri ümbritsevad püstloodsed paeseinad. Väo karjääris on erinevaid konkureerivaid korrastamise suundi. Karjäärijärv välistaks ala muud kasutused. Alternatiiviks on ala osaline või täielik täitmine ning hilisem kasutus roheala ja/või tootmisalana. Lasnamäe vajaks palju enam suurt veekoguga roheala kui järjekordset halli tööstusala. Tooma järvest lõunas on juba kehtestatud DP ning on rajatud tootmishooneid ja päikesepark. Samas ei ole arvestatud DP joonisel toodud laiu rohekoridore.

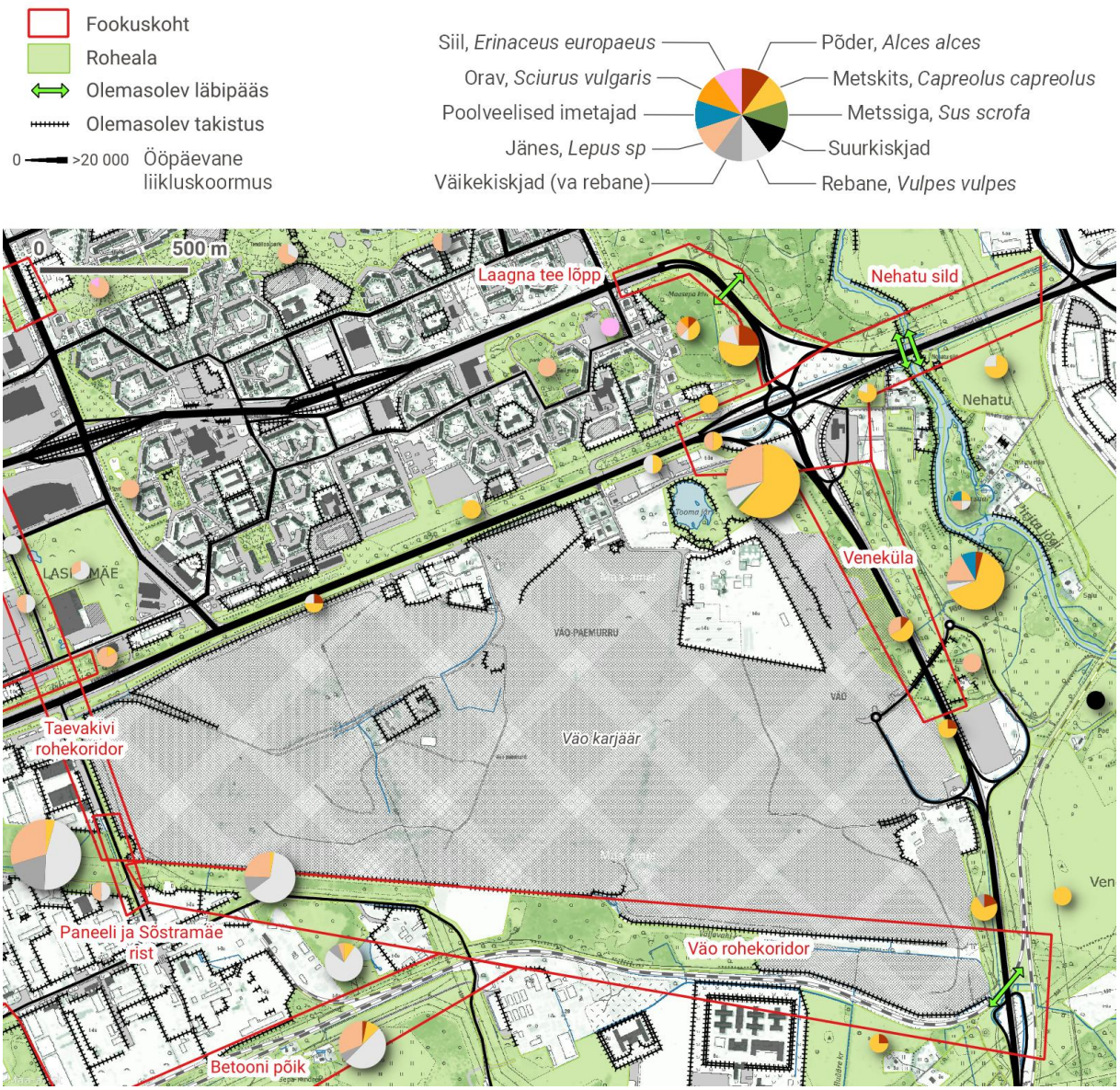

Joonis 34. Väo-Nehatu piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Foto 75. Tooma järv. Foto: P. Remm.

Hetkel toimivad imetajate elupaikadena Väo karjääri lõunaservas olev rohekoridor ning Tooma järve ümbruse rohealad. Suurem looduslik ala on teisel pool Tallinna ringteed Pirita jõe ääres, kuid selle pindala kahaneb pidevalt erinevate arenduste tõttu, hoolimata tõigast, et tegu on maakonnaplaneeringus ette nähtud rohekoridoriga, mis on kriitilise tähtsusega Pirita Natura 2000 loodusala ühendamiseks.

Väo karjääri lõunaservas elavad peamiselt väikekiskjad ja jänesed, aga ka mõned metskitsed. Tooma järve ümbruses on rohkem metskitsi ning Pirita jõe pool liigub ka põtru. Pirita jõgi on väga väärtuslik poolveeliste imetajate elupaik. Tooma järve metskitsede asurkond tahab Tooma tn 5 juures üle Peterburi tee liikuda ja jääb seal auto alla, mistõttu tuleb seal tõkestada loomade pääsemine teele. Järjest tihenev hoonestus ilmselt vähendab seal metskitsede liikumist.

FOOKUSKOHAD

Väo rohekoridor (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 1). Väo karjääri ja raudtee vaheline riba, mis ühendab Sõstramäe roheala ja laiemalt kogu Lasnamäe tööstusala rohevõrgustikku Tallinnast välja ida suunal. Rohekoridori katkestavad kaevandatavad alad. Sinna on juba väljastatud kaevandamisload, mis tähendab, et sisuliselt kogu praegune säilinud roheriba kaevatakse üles. Tallinna ringtee on ulukitele absoluutseks barjääriks, sest tegu on väga laia teega, kus liigub

üle 10 000 sõiduki päevas ja selle keskel on tihe betoonpiire. Piki raudteed saab liikuda Tallinna ringtee alt Pirita jõeni. Hetkel on viadukti all tarastamata raudtee servades loomadele lai läbipääs, mis toimib suurulukitunnelina. Perspektiivis lisandub sinna RB Muuga haru ja ka Eesti Raudtee soovib lisada ühe rööpabaari Muuga suunal ning kõik raudteed tarastatakse. Selle tulemusena jääks loomadele vaid väga kitsad ribad. RB KMH raames on soovitatud tõsiselt kaaluda Muuga raudtee projektis rööpapaaride vähendamist ja tarastamisest loobumist, sest reaalsed kaubaveo mahud ei vaja nii mastaapseid ümberkorraldusi.

- Oluline on säilitada Väo piirkonna sidusus ning koostada Väo karjäärialale terviklik rohevõrgu planeering. Planeerimisprotsessi kaasata ka Rae vald ja Soodevahe piirkond. Ammendunud karjäärialale tekitada viivitamatult funktsionaalne rohekoridor Ringtee viaduktini, et loomad saaksid liikuda ümber aktiivselt kaevandatavate alade.
- Muuta RB Muuga haru projekti nii, et see vastaks paremini reaalsetele kaubaveo vajadustele ning säiliks ka suurulukite liikumise võimalus Tallinna ringtee alt.
- Mitte tarastada olemasolevaid raudteid.

Foto 76. Väo rohekoridor. Vaade Paneeli tn poolt. Foto: P. Remm.

Veneküla (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 0). Tallinna linna territooriumil on Tallinna ringtee all Veneküla teel tunnel, mida loomad ilmselt ei kasuta, sest tunneli suudmes on püstloodsed paeseinad ja tunnel ise on kogu ulatuses kõvakattega. Pirita jõe poolt võib mõni loom siiski tunnelisse sattuda. Mõlemale poole teed kavandatakse hoonestusalasid. Väo karjääri pool on DP juba kinnitatud ja Pirita jõe pool on DP menetluses. Veneküla tunnelist lõunasse on rajatud veokite seisuplats. Loomade seisukohalt on see läbipääs ebasobiv.

- Et vältida ulukite hukkumist Tallinna ringteel, maantee tarastada ja loomad suunata lõuna poole raudtee tunnelisse. See eeldab Väo karjäärialale rohekoridoride jätmist.

Nehatu sild (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). Pirita jõeoru MKA ja Viimsi poolsaar on muust maailmast ära lõigatud ida suunas Maardu linna ja Muuga sadama poolt ning lõuna suunas Väo liiklussõlme ja Tallinn-Narva põhimaantee poolt. Üle Pirita jõe on maanteele rajatud Nehatu sild, millele on rajatud kitsad kallasrajad loomadele. Kahjuks ei ole sillaalune ulukiläbipääsuna kuigi funktsionaalne. Pirita jõe vasakkalda kallasrada ei ole sillast ülesvoolu loomadele läbitav. Liikumist takistavad järsk orunõlv ja Jõesaare tn kinnistute piirdeaiad. Vahepeal peab liikuma mööda tänavat. Planeeringutes on ette nähtud ainult jõeäärne kitsas rohekoridor, mis reaalses elus ei toimi. Metskitsele sobivat läbipääsu Pirita jõe vasakkaldale luua ei ole võimalik. Paremkaldal on takistusi (seni veel) vähem. Silla alused läbipääsud on ümbritseva maastikuga väga halvasti ühendatud, mistõttu reaalselt kasutavad neid ainult poolveelised imetajad. Metskitsed üritavad teed ületada üle Narva mnt nii Väo liiklussõlme kaudu kui ka jõest idas ja satuvad seal sageli õnnetustesse. Väo liiklussõles on hukkunud ka ilveseid.

- Projekteerida ja rajada Väo liiklussõlmele riigi Transpordiameti, Tallinna ja Jõelähtme valla koostöös täiendavad ulukilahendused (sh piirded ja läbipääsud), mis võimaldavad ohutult liikuda nii väike- kui suurulukitel.
- Jõe paremkaldale rajada korralik läbipääs suurulukitele (st pikendada silda). Parandada loomade käiguraja ühendatust ümbritsevaga, viia see tehnotrasside ja kergliiklustee alt läbi.
- Jõeäärsete kinnistute piirded peavad olema väikeulukitele läbitavad.
- Mitte hoonestada Pirita jõe paremkalda põlde (Jõelähtme vald) ja tagada pidev rohekoridor kagu suunas.

Foto 77. Nehatu silla ahtad läbipääsud on ainus väljapääs Viimsi ja Pirita loomadele. Foto: P. Remm

5.24 Lasnamäe idaosa ja Pirita jõe vasakkallas Irust Lükatini

Iru piirkonnas on Pirita jõe kallastel suured rohealad, mis osaliselt kuuluvad ka Natura 2000 loodusala koosseisu. Rohealade vahel on mõned elamud ja Iru hooldekodu. Lasnamäe idaosas on suuremad rohealad Priisle mets, Sinimäe tn mets, Seli mets, Tondiloo rohekoridor sh Tondiloo park ja Rahu tee koridoriga seotud rohealade rida. Pirita jõe äärseid ja Lasnamäe rohealasid eraldavad Narva mnt, Ussimäe tee ja Laagna tee lõpp. Tegu on suhteliselt tiheda liiklusega tänavatega, sest siitkaudu käib suur osa Viimsi ps liiklusest ning Laagna tee on kõige olulisem magistraaltee Lasnamäel.

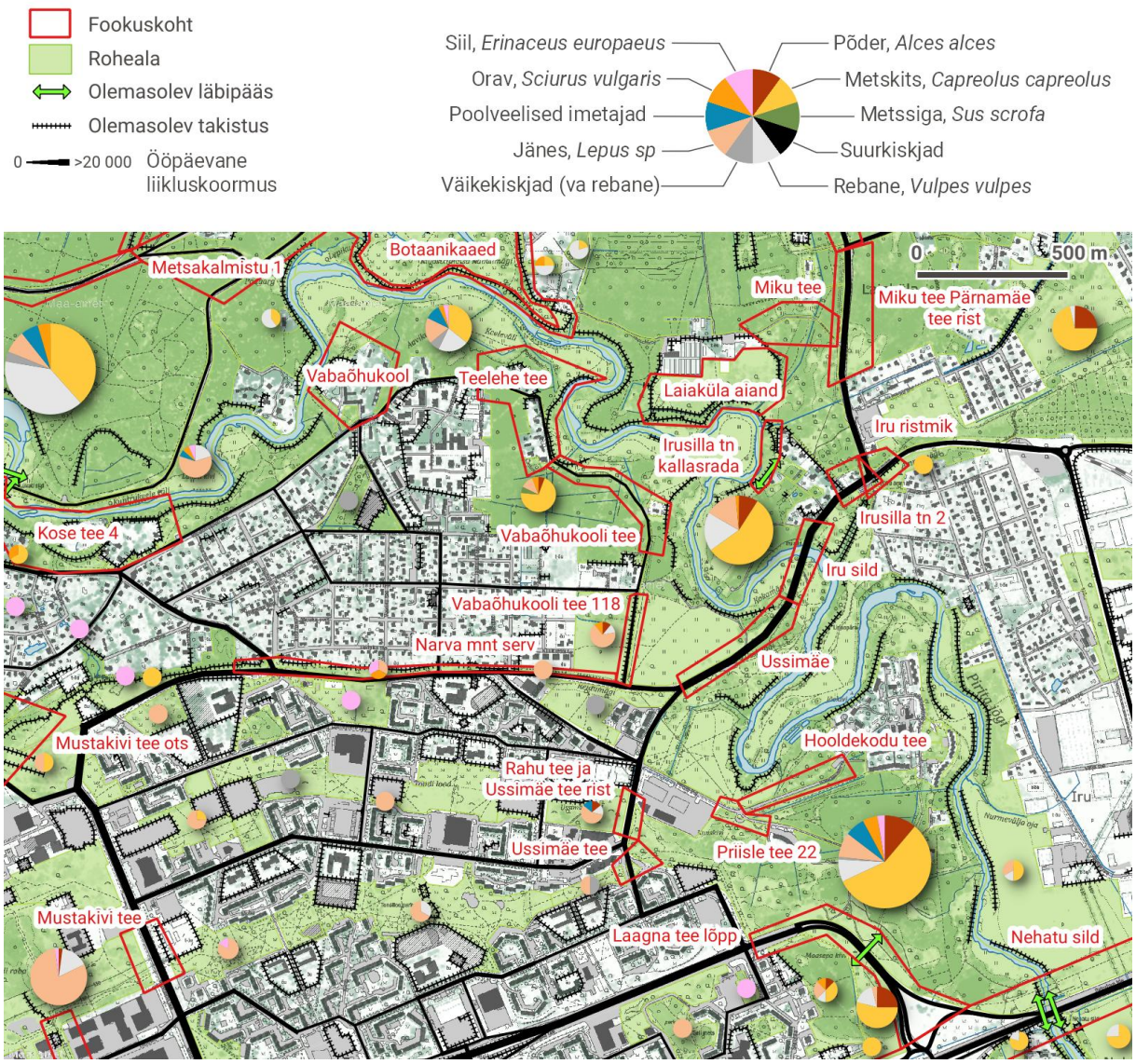

Joonis 35. Lasnamäe idaosa ja Pirita jõe vasakkalda rohealad ja ühendused Irust Lükatini. Aluskaart: Maa-amet.

Suures pildis läbib Lasnamäe idaosa neli Ida-lääne suunalist rohekoridori.

- Peterburi tee serva roheriba, mis on ohus maantee rekonstrueerimise tõttu.
- Tondiloo rohekoridor, mida on arendatud eelkõige inimestele ja seetõttu on väärtus metsloomadele pigem madal.
- Rahu tee (rohe)koridor, kus on säilinud metsikuid lappe, kuid kuna tegu on ametlikult transpordimaaga, siis on sinna rajatud mitmeid aiaga ümbritsetud parklaid.
- Klindinõlv Narva mnt ääres on kuni Kose teeni hea rohekoridor, kuid sealt ida poole on roheriba tee servas väga kitsas ja kohati kaob sootuks

Põhja-lõuna suunalisi ühendusi läbi Lasnamäe ei ole. Ainus selle suunaline rohekoridor on Pirita jõega seotud tuumala. Ida-lääne suunas on võimalik liikuda veel piki Pirita jõe kaldaid, mis jäävad juba Pirita linnaossa. Pirita jõe kallaste puhul on oluline asjaolu, et kohati on need väga kõrged ja järsud, mistõttu võivad takistada eelkõige suuremate imetajate liikumist. Rohekoridoride planeerimisel ei saa selliseid nõlvu rohekoridori laiusesse arvestada. Kindlasti peab olema piisava laiusega kallasrada nõlva ülaosas laugel maal.

FOOKUSKOHAD

Laagna tee lõpp (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Sinimäe tn metsa ja Priisle tee vahel on Laagna tee ühendus Väo liiklussõlmega (kutsustud ka Rahu teeks). Kuna Pirita jõe pool on suurem metsaala, kus elab arvukalt suurulukeid, siis liigub neid suhteliselt sagedasti siin ka üle tee. Lisaks metskitsedele põdrad ja ka üks ilves sattus Väo liiklussõlmes õnnetusse. Tiheda liikluse tõttu on suur ulukiõnnetuste oht. Suures osas on teelõik piiratud põrkepiiretega, kuid Väo liiklussõlme juures ulatuvad puudesalud sõiduteeni, teede nõlvad on suhteliselt lauged ja seetõttu suunatakse ulukid liiklussõlme sisse, kust neil on keeruline väljapääsu leida. Teine piirkond, kus loomadel on lihtsam teed ületada on Ümera tn ristmiku kõrval. Laagna tee sellele lõigule on rajatud kergliiklustee tunnel, mis võimaldab ka ulukitel ohutult tee alt minna, kuid see on kõvakattega, mis sõralistele hästi ei sobi.

- → Tähistada metskitsede teeületuskohad.
- → Kaaluda Väo liiklussõlme ja Laagna tee lõpuosa tarastamist, et takistada loomade sattumist liiklusesse.
- → Muuta kergliiklustunnel loomadele meeldivamaks või rajada eraldi tunnel ulukitele (metskitse mõõtudega).

Foto 78. Väo liiklussõlmes satuvad suurulukid sageli õnnetustesse. Külgnevate metsaaladega on lauged ühendused ja puuduvad takistavad piirded. Foto: P. Remm.

Priisle tee 22 (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 0). Ühendus Pirita jõe oru ja Rahu tee roheala vahel. Vahetult tee ääres olid käinud põdrad. Planeeringute kohaselt rajatakse perspektiivis Rahu tee magistraal ning sealt lääne poole hoonestus.

- Mitte hoonestada Priisle tee 22 kinnistut enne Rahu tee valmimist. DP on menetluses.
- Tähistada metskitse ja põdra teeületusala.
- Juhul kui kunagi rajatakse Rahu tee, siis tuleb Tondiloo rohekoridori ühendamiseks Priisle metsaga rajada suurem kombineeritud tunnel ulukitele ja kergliiklejatele.

Hooldekodu tee (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Priisle teelt suundub vähese liiklusega Hooldekodu tee Iru hooldekodusse. Seal piirkonnas liigub väga palju metsloomi, sh põtru. Tegu on Pirita jõeoru MKA-ga tänu millele rohealad säilivad.

- Tähistada loomade teeületusala.
- Kaaluda väikeulukitunnelite rajamist Hooldekodu tee alla.

Ussimäe tee (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Tondiloo rohekoridori idaots. Siit peaks loomad liikuma üle Ussimäe tee Priisle metsa. Kuigi tegu on ametliku rohekoridoriga, on siia rajatud parklad ja bussipeatus, mis takistavad loomade liikumist. Lahendus sõltub palju Rahu tee perspektiivist.

- Parkivad autod tuleks kahe sõidutee vaheliselt astmelaualt mujale suunata.

→ Bussipeatus rohekoridorist ära nihutada.
→ Lisada Tondiloo rohekoridori põõsaid ja hekke.

Foto 79. Tondiloo rohekoridori ühendus Priisle metsaga läheb läbi parkla ja bussipeatuse. Foto: P. Remm.

Mustakivi tee (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 2). Et jõuda Tondirabast Tondiraba rohekoridori idaossa, tuleb ületada Mustakivi tee, mis on üks tihedama liiklusega Lasnamäe magistraalidest.

→ Kaaluda väikeulukitunneli rajamist Mustakivi tee alla.

Rahu tee ja Ussimäe tee rist (väärtuskl: III, oluk: 2, persp: 0) on tõenäoliselt koht, kus liigub oluliselt rohkem metsloomi, kui ametlikus Tondiloo rohekoridoris, sest siin ei ole nii lage. Lisaks on vaja ületada vaid üks sõidutee ja puudub bussipeatuse häiring. Metskitsed olid liikunud siin peaaegu kuni Ussimäe teeni, kuid mitte üle selle. Lasnamäe majade vahel liiguvad vaid väikeulukid. Rahu tee trassile tuleb planeeringute kohaselt magistraaltee. Kui see realiseerub, siis Lasnamäe rohevõrgustik kaotab olulise elemendi.

→ Säilitada Rahu tee rohekoridorina ning tagada vajaliku laiusega rohekoridorid parklate juures.

Foto 80. Rahu tee koridori ühendus Priisle metsaga on oluliselt loomasõbralikum. Foto: P. Remm.

Narva mnt serv (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Kitsas ametlik rohekoridor piki klindinõlva Kose teest Reidumäeni. Narva mnt 139b üldkasutatava maa kinnistul on kolaladu, mis vähendab rohekoridori laiust oluliselt. Sealt edasi Narva mnt 141 ja 143 ning Lõosilma tee 1 ja 2 kinnistute piirdeaedade ja sõidutee vahel on väga kitsas riba. Väikeulukeid liigub Kose teest Kelluka tänavani, sealt edasi pigem harva.

→ Võimalusel laiendada koridori kitsaskohtades.

Vabaõhukooli tee 118 (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 0). Vabaõhukooli tee 118 on ÜP-s väikeelamumaa, DP menetluses. Hetkel on suur võsastuv rohumaa, kus elavad jänesed ning põhjaosas liigub ka põtru. Loomad saavad liikuda loode suunas üle Kurereha tee tühjade kruntide, aga sinna on ette nähtud ühiskondlikud hooned. Kinnistu lõunaservas Narva mnt ääres on kuuskede rida, mis pakub head varjevõimalust ja elupaika oravale. Pirita jõe pool on MKA roheala. Vabaõhukooli tee servas on lagunenud võrkaed.

Ussimäe ja Iru sild (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2–3). Tiheda liiklusega Narva mnt lõikab läbi Pirita jõeoru MKA rohealad. Erinevad ulukid ületavad siin sageli teed. Ussimäe fookuskohas teevad nad seda pigem keskosas, kus reljeef on laugem ja puud mõlemal pool teed. Iru silla all

kallasrajad kõrgema veega puuduvad ja järsk teetamm on varustatud põrkepiiretega. Kuna tegu on kaitstava alaga, siis on siin loomastiku meetmete rakendamine esmatähtis.

- Tähistada Ussimäel loomade teeületusala. Vaadata üle teepiirded ja ebavajalikud eemaldada või asendada loomadele sobivamatega.
- Pikendada Iru silda või rajada mõlemale jõe kaldale ulukitunnelid läbi teetammi. Ulukiläbipääsude suurus peab vastama põdra gabariitidele (vt ptk 6).

Foto 81. Iru silla alla või kõrvale tuleb rajada suured läbipääsud, mis sobivad põdrale. Foto: P. Remm.

Irusilla tn 2 (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). Loomade liikumiskoht üle Narva mnt Iru linnuse juurest Pärnamäe tee 1 pargialale. Takistusteks on Irusilla 2 elamu, järsk teetamm, tiheda liiklusega tee ja parkla. Täiendavat hoonestust ei kavandata, aga olemasolev olukord on juba küllalt keeruline loomade jaoks.

- Loomadele soodsam teeületuskoht on Irusilla tn otsas. Seal tuleb Irusilla 2 elamu piirete ja tee vahele jätta vähemalt 10 m laiune roheriba. Eritasandilise lahenduse rajamisel ei ole see enam vajalik.
- Kaaluda parkla likvideerimist ning tunneli rajamist Narva mnt alla. Tegu võib olla väikeulukitunneliga, aga võib olla suurem kombineeritud tunnel nii jalakäijatele kui ka loomadele, sest ka inimestele on selle ristmiku ületamine keeruline.

Iru ristmikul (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2) jätkub klindinõlva rohekoridor üle Pärnamäe tee tiheda liiklusega ristmiku. Selle ristmiku piirkonnas on olnud arvukalt metskitseõnnetusi. Tee on seal kohas kõrgel tammil, mis soodustab tunneli rajamist piki klindinõlva. Planeeringutes on kitsad rohekoridorid nii Tallinna kui ka Viimsi pool.

→ Eelistatult rajada metskitsele sobiv tunnel ja lisaks suunavad aiad Narva mnt ja Pärnamäe tee serva. Projekteerida terviklik ulukilahendus, mis hõlmab Narva mnt ja Pärnamäe tee ristmikku ning Narva mnt lõiku Iru sillast Saha-Loo teeni.

Foto 82. Iru ristmiku piirkonnas on toimunud mitmeid metskitseõnnetusi. Kaaluda tunnelite lahendust loomadele ja inimestele. Foto: P. Remm.

Vabaõhukooli tee (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Iru silla poolt Pirita jõeoru nõlva peal loode poole liikudes on üheks takistuseks Vabaõhukooli tee. Üldiselt teest jõe pool maju ei ole, kuid Vabaõhukooli tee 21 kinnistul on. Hetkel on maja mahajäetud olemusega ja piirdeaed puudub kohati, tänu millele saavad loomad nõlva peal liikuda ilma Vabaõhukooli teed ületamata.

→ Vabaõhukooli tee 21 piirete rajamisel jätta piisavalt lai käigurada (vähemalt 4 m) aia ja nõlva vahele, et saaks liikuda piki jõge ilma teed ületamata.

→ Tähistada loomade teeületusalad.

Teelehe tee (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 0). Suurem on probleem Vabaõhukooli tee 90–98 lõigul, kus sõidutee ulatub nõlvani. Nõlva all piki jõge liikudes ulatub järsk nõlv otse jõkke ja tõkestab sel moel tee. Jõgi ise on sel lõigul kärestikuline. Sel põhjusel on kriitiline, et loomad saaks liikuda sel lõigul majadest lääne poolt. Praegu on olemas (veel) 50 m laiune koridor üle Teelehe tee ja Vabaõhukooli tee. Paraku on sinna kehtestatud DP elamute rajamiseks, mille tulemusena läbipääs blokeeritaks.

→ Vabaõhukooli tee 82 eramut kindlasti mitte ehitada, Vabaõhukooli tee 84 DP osaliselt tühistada, et säiliks läbipääs.

Vabaõhukool (väärtuskl: I, oluk: 1, persp: 2) on järgmiseks oluliseks takistuseks Pirita jõe vasakkaldal. Kallasrada on koolistaadioni piirdeaia ja jõe kaldajärsaku vahel kohati väga kitsas. On kahetsusväärne, et isegi riigiasutused ei järgi kallasraja seadust. Koolist möödumine sõidutee poolt on loomadele samuti keeruline, sest seal on hooned ja parklad.

→ Vabaõhukooli spordiväljaku piirdeaed eemaldada või nihutada jõest eemale nii, et kallasrada oleks laiem (vähemalt 10 m vaba ruumi tasasel maal).

Foto 83. Vabaõhukooli piirdeaed ulatub peaaegu jõeni välja ja takistab oluliselt liikumist kallasrajal. Foto. P. Remm.

5.25 Kloostrimetsa ja Pärnamäe ühendused

Kloostrimets koos sellega otseselt seotud rohealadega on Ida-Tallinna kõige suurem ja olulisem rohevõrgustiku tuumala. Siin elavad põdrad ja metskitsed, on kohatud ilvest. Suuremad metsaalad on veel Viimsis, kuid nendeni pääsemine on muudetud uute elamuarendustega väga keeruliseks. Oluliseks takistuseks on veel Pärnamäe tee, kus on toimunud mitmeid ulukiõnnetusi. Viimsist edasi ida suunas läbi Maardu ühtki rohekoridori ei ole säilinud, mistõttu peavad Pirita ja Viimsi rohealad suutma talitleda saarestikuna.

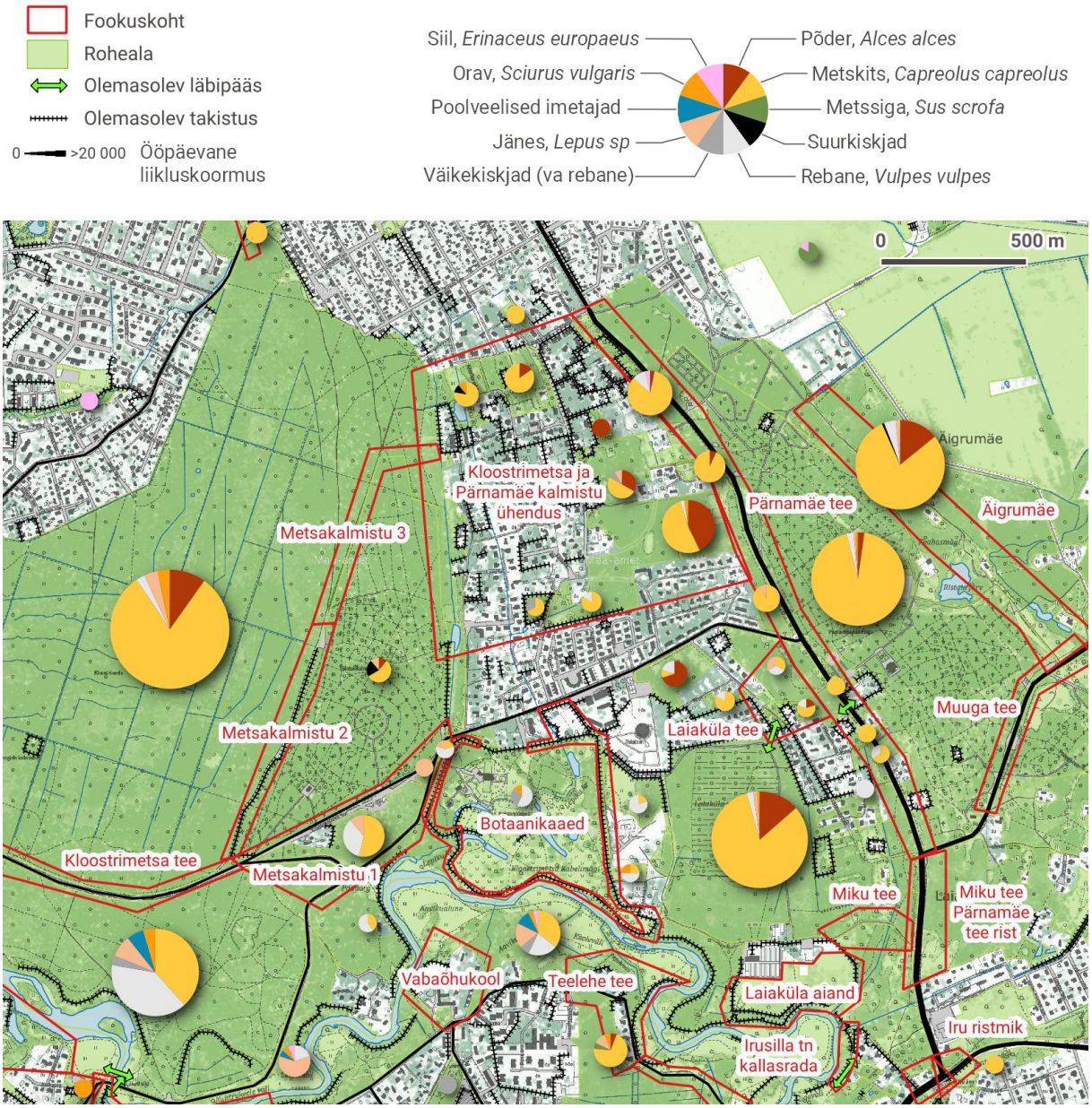

Joonis 36. Kloostrimetsa-Pärnamäe piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

Kloostrimetsast ida suunas liikumiseks on Pirita jõest põhja pool (paremkaldal) kaks võimalikku kohta, üks Kloostrimetsa teest lõunas, teine põhjas.

- Läbi botaanikaaia või piki väga kitsast kallasrada botaanikaaia ja jõe vahelt Laiaküla rappa. Laiaküla rabast saab Miku tee piirkonna laia koridori kaudu Viimsi poole. Miku tee ümbrus on kahtlemata kõige olulisem ühendus Pirita jõeoru MKA ja Viimsi rohealade vahel. Alternatiiv on liikuda Laiaküla raba kirdenurgast Pärnamäe kalmistule, kuid sealne läbipääs on väga kitsas (vaid 5 m).
- Kloostrimetsa teest põhja pool ei ole enam tegelikult säilinud ühtki suurulukitele sobivat koridori. Sellest hoolimata liiguvad nad Kloostrimetsa ja Pärnamäe vahel ning satuvad vahel liiklusesse või aedadesse. Parim võimalik liikumiskoridor on praegu Kõlviku tee serv.

FOOKUSKOHAD

Irusilla tn kallasrada (väärtuskl: I, oluk: 1, persp: 2) on oluline koht Iigevälja ühendamiseks Laiaküla piirkonnaga. Ühendust piiravad oluliselt Irusilla tn elamud. Pärnamäe tee 1a kinnistul on pargiala, kus olid liikunud metskitsed Irusilla tn elamute ja Pärnamäe tee vahel. Irusilla 21 kinnistul on suhteliselt kitsas rada õueaedade ja Pirita jõe väga järsu orunõlva vahel ja olulist loomade liikumist seal ei esine. Nõlva allosas ei ole pidevalt lauget kaldaala, mistõttu ka veepiiril ei ole head liikumisteed loomadele. Kallasraja osas on kriitiline Narva mnt 201a piirdeaed, mis ulatub hetkel orunõlvani välja ja puudub isegi seadusega ette nähtud 4 m laiune tasane riba, rääkimata laiemast käigurajast, mis oleks sobiv suurulukitele.

→ Narva mnt 201a tundus hüljatuna, mistõttu soovitan teha omanikule ettepaneku jõega piirnev amortiseerunud piirdeaed kiiremas korras eemaldada. Uue DP menetluse käigus tuleb seal jätta loomadele liikumisruum soovitavalt 25 m laiuselt (10 m oleks ka juba päris hea arvestades, et Irusilla 21 käiguraja laius kitsamates kohtades on 6–7 m). Kohati peaaegu püstloodset orunõlva ei saa imetajate käigurajana käsitleda.

Foto 84. Narva mnt 201a lagunenud piirdeaed takistab Pirita jõe kaldanõlva peal liikumist. Foto: P. Remm.

Pärnamäe 1a kinnistul on park, mida läbib järskude nõlvadega kraav.

- Kraav kujundada ümber looklevaks ojaks, kuhu kindlasti tuleb lisada laiendeid. Kraavist põhja pool oli kevadel liigniiske ala, kuhu võiks kaevata mõne tiigi.
- Kraavist/ojast üle pääsemiseks peaks olema vähemalt kolm võimalust: Pärnamäe tee lähedal, keskosas ja Irusilla 21 kinnistul orunõlva peal. Veekogu seisukohalt on eelistatud lahenduseks sillad. Otsmised ülekäigud lahendada vähemalt 3 m laiuste sildadena. Pinnakatteks eelistatult puit või kruus, metallvõre ei ole hea. Metskitsedele mõeldes tuleb keskmine ülekäik lahendada vähemalt 5 m laiuse muruga kaetud truubina.

Foto 85. Pärnamäe tee alguse pargiala. Foto: P. Remm.

Laiaküla aiand (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 3). Pirita paremkaldal allavoolu edasi liikudes on järgmiseks takistuseks endise Laiaküla aiandi territoorium, mis on piiratud võrkaiaga. Kohati on aias suured augud, kust loomad läbi mahuvad. Aiandi territooriumil on metsa kasvav ala ja hooned. Pirita jõe järsu oru nõlval on aiandi aia taga kitsas rada, millega ristuvad mõned sälkorud. Aiandi territoorium kuulub suures osas riigi omandusse. Vana ÜP kohaselt on seal tootmismaa. Koostamisel on Botaanikaaia ja lähiala DP.

- Pirita jõeoru MKA elupaikade sidusust parandaks oluliselt Miku tee 9 (riigiomand) amortiseerunud piirdeaia eemaldamine ja kinnistu määramine metsamaaks/ haljasalaks. Oluline on mitte rajada täiendavaid hooneid.
- Pirita jõe äärde jätta 100 m laiune rohekoridor (mõõdetuna nõlva ülaservast).
- Rajada ülepääsud rohekoridoriga ristuvatele kraavidele (vt Lisa 5).

Miku tee (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 2). Kriitiline ühenduskoht Pärnamäe tee äärsete rohealade ja Laiaküla raba vahel, mida kasutavad aktiivselt erinevad loomad. Miku tee on hõreda liiklusega juurdepääsutee. ÜP järgi ulatub Miku tee 7 tootmismaa nurkapidi kokku Miku tee 6 otsa märgitud elamualaga. Samas Miku tee 6 sihtotstarve on üldkasutatav maa. Pärnamäe tee 21b on ÜP-s kogu ulatuses elamumaa, hetkel sihtotstarbeta. Pärnamäe tee 3 ja Miku tee 5 on planeeritud rohealadeks.

- Laia ühenduskoridori säilitamiseks tuleb säilitada Miku tee 6 ja Pärnamäe tee 21b kogu ulatuses metsana. Pärnamäe tee 21b kinnistut ei tohi kindlasti täis ehitada.
- Kaaluda põhjalikult Miku tee tootmisalade mõju rohevõrgustikule. Mitte rajada täiendavat hoonestust.
- Tähistada loomade teeületusala Miku teel.
- Rajada ülepääsud rohekoridoriga ristuvatele kraavidele (vt Lisa 5).

Miku tee Pärnamäe tee riste (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 1). Väga oluline ühendus, mida kasutavad aktiivselt erinevad loomad Laikaüla raba ja Viimsi valla rohealade vahel liikumiseks. Planeeringutes on Viimsi pool kehtestatud Vahtrasalu elamuala DP. Vahemetsa kinnistule on ÜP järgi ette nähtud ainult kitsas rohekoridor Muuga tee äärde. Tallinna pool on Pärnamäe tee 21b ette nähtud elamualaks. Planeeringute realiseerumisel on rohekoridori toimimine suure küsimärgi all, tõenäoliselt sobiks see vaid väikeulukitele.

- Laia ühenduskoridori säilitamiseks tuleb säilitada Pärnamäe tee 21b ja Vahemetsa kinnistud kogu ulatuses metsana.
- Tähistada metsloomade teeületusala Pärnamäe teel.
- Rajada Pärnamäe tee alla väikeulukitunnel suunavate seintega (vt ptk 6 ja Lisa 5).

Foto 86. Miku tee koridor muutub ulukite jaoks palju kitsamaks järjekordse kinnisvaraarenduse tõttu. Foto: P. Remm.

Muuga tee (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Pärnamäe kalmistult, mis on oluline ulukite elupaik, kagu poole liikumiseks tuleb ületada Muuga tee, mis on keskmise liiklustihedusega.

- → Mitte tarastada kalmistut
- → Tähistada loomade teeületusala Muuga teel.

Äigrumäe (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 3). Lai ühendus Pärnamäe kalmistu kirdeservas. Oluline loomade liikumisala ja elupaik. Planeeringutes Tallinna pool midagi oluliselt ei muutu, endiselt kalmistu ja Pärnamäe jäätmejaam. Viimsi pool on Ristaia järvest põhja poole kavandatud ulatuslikud elamualad, mis kahandavad oluliselt ühenduse laiust ja kvaliteeti.

- → DP-de realiseerimisel Viimsi vallas tuleb jälgida, et rohevõrgustik toimiks, st tuleb jätta mitmeid vähemalt 100 m laiuseid rohekoridore.

Pärnamäe tee (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3) servas on haljasalad mõlemal pool teed. Siin liigub sageli põtru, metskitsi jt metsloomi. Kohati on mõned hooned ja parklad, aga üldiselt saavad loomad liikuda vabalt üle tee ja piki teeservi. Probleemiks ulukiõnnetused. Pärnamäe tee 36 juures on üks kuiv truup, mis sobib oma olemuselt väikeulukite läbipääsuks. Planeeringute kohaselt säilib üldjoontes olemasolev olukord.

- → Tähistada loomade teeületusalad Pärnamäe teel.

Foto 87. Pärnamäe tee ääres on mõlemal pool rohealad, mis soodustavad loomade teeületust. Foto: P. Remm.

Laiaküla tee (väärtuskl: I, oluk: 1, persp: 1). Laiaküla teelt pääseb Laiaküla rabametsa vaid kitsa vahe kaudu kahe aianurga vahel. Ümbruskonnas ehitatakse ilusa mustikametsa arvelt järjest uusi maju. Blokeeritud on ühendus Teletorni kõrval oleva metsaga. Kehtestatud DP-d lubavad rajada veel mitmeid uusi elamuid. ÜP järgi on Pärnamäe tee 31a ja 33 ning Kloostrimetsa tee 76 ja 78 elamualad. DP kohaselt on viimased jäetud maatulundusmaaks.

- → Ühendust Põdrakanepi tee 1 ja Laiaküla tee 20 vahel tuleb laiendada, mis tähendab erakinnistute piirdeaedade nihutamist vähemalt 10 m võrra. Tekkiv läbipääs peab olema vähemalt 25 m lai, et sobida metskitsele ja põdrale.
- → Mitte rajada täiendavaid hooneid Laiaküla tee ja Pärnamäe tee vahele.
- → Pirita linnaosa uue ÜP koostamisel tuleb tagada rohevõrgu toimimine.

Foto 88. Läbipääsu Laiaküla raba kirdenurgas tuleb laiendada. Foto: P. Remm.

Botaanikaaed (väärtuskl: I, oluk: 2, persp: 2). Laiaküla rabast Kloostrimetsa saamiseks tuleb saada läbi või ümber Tallinna Botaanikaaia. Botaanikaaia läbimine on suurulukite jaoks sisuliselt võimatu, mistõttu sobib see koht eelkõige väikeulukitele. Vahel küll tekib aeda ka metskitsele läbitavaid auke, kuid metskitsed ja põdrad ei ole botaanikaaias teretulnud külalised, sest nad kahjustavad seal kasvatatavaid taimi. Botaanikaaia piirdeaia ja Pirita jõe vahel on väga kitsas seadusele mittevastav kallasrada (kohati alla 4 m), kus vohavad kõrvenõgesed. Botaanikaaiast põhja pool on Kloostrimetsa tee ja elamualad, mis takistavad sealtkaudu suurulukite liikumise. Seega on põtradel ja metskitsedel ainus võimalus

botaanikaaiast mööda saada, ületada vähemalt kahel korral Pirita jõgi. See võib olla võimalik, kuid kindlasti mitte igal aastaajal. Botaanikaaia ja lähiala DP on menetluses.

- Nihutada botaanikaaia piirdeaeda jõest eemale nii, et piki kallast oleks metskitsedele (ja inimestele) läbitav kallasrada soovitavalt 50 m laiune, minimaalselt 25 m laiune. Niiviisi on võimalik tekitada rohekoridor Kloostrimetsa ja Laiaküla raba vahele ning sealt edasi on võimalik liikuda Viimsi rohealadele. Mitte rajada kõvakattega teed. Käiguraja servi niita vähemalt 1x aastas.
- Alternatiiv on rajada üle Pirita jõe kaks laia silda.

Foto 89. Botaanikaaia ja jõe vahel on vaid kitsas rada, aeda tuleb nihutada. Foto: P. Remm.

Metsakalmistu 1 (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Pirita jõe äärest Metsakalmistule pääsemiseks tuleb ületada kaks sõiduteed ja kohati on takistavaid piirdeid. Lükati tee ja Kloostrimetsa tee vahel on metskitsede koondumiskoht ja seal piirkonnas on toimunud mitmeid metskitse-õnnetusi.

- Vaadata üle kalmistu piirded selle pilguga, et metskitsedel oleks teeületusvõimalusi.
- Tähistada metskitsede teeületusalad.
- Piirata Kloostrimetsa teel kiirust pimedal ajal.

Metsakalmistu 2 (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Kloostrimetsa ja Metsakalmistu lõunaosa ühendus, mida takistavad tupiktee ja kalmistu auklik aed.

→ Kaaluda kalmistu piirdeaia lühendamise võimalust.

Metsakalmistu 3 (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 4). Kloostrimetsa ja Metsakalmistu põhjaosa vaba ühendus, mida häirib veidi vaid kruusakattega kergliiklustee.

→ Säilitada olemasolev olukord. Kalmistut mitte aiaga piirata.

Kloostrimetsa ja Pärnamäe kalmistu ühendus (väärtuskl: I, oluk: 0, persp: 0). Ajalooliselt oli seal fookuskohas Lepiku küla, mille hoonestuse vahelt oli loomadel võimalik läbi liikuda Pärnamäe tee äärsetesse metsadesse ja sealt edasi läbi kalmistu Äigrumäele. Kloostrimetsa ja Metsakalmistu lõunaosa vahel on piirdeaed ning edasi tulevad elamualad. Puudub läbipääs Lepiku tee rohealadeni. Metsakalmistu põhjaosas piirdeaedu pole ja sealt saavad loomad liikuda vabalt Sompa tee elamuteni, kuid sealt edasi on metsaala ehitatud täis elamuid ja läbipääs sisuliselt puudub. Ka tänavaid pidi liikumine ei ole enamasti võimalik, sest sarnaselt Kakumäele on tegu tupikutega labürindiga. Mitmel pool on kruntidevahelised (jalakäijatele ette nähtud) otseühendused külgnevate kruntide poolt omastatud. Kõige otsesem ja loogilisem võimalik liikumistee loomadele on Kõlviku tänava serva pidi, kus rohealade vahe on vaid 150 m ja sellel lõigul on ka üks astmelauaks sobiv tühi krunt. Kõlviku tn koridoris on kohatud põtru, metskitsi ja ilvest.

ÜP kohaselt on fookuskohas kõrghaljastuse säilitamise kohustusega elamuala. Arvestades, et peaaegu kogu ala on juba kehtestatud DP-dega kaetud, siis ei ole enam väga midagi päästa. Kahetsusväärne, et Pirita linnaosa valitsus pole varasemalt Natura ala sidususele tähelepanu pööranud. Kõlviku teest lõunas on menetletava DP järgi ette nähtud 25 m laiune rohekoridor koos liikumisrajaga, mida on põdra vajadusi arvestades liiga vähe. Lepiku tee ja Põldma tn vahele on juba rajatud elamud, mis piiravad loomade liikumist. DP KSH-s toodud väide, et loomastikule olulisi elupaiku seal ei ole ja liikumiskoridorina tähtsust ei oma, on vale. Kloostrimets ja Pärnamäe kalmistu on mõlemad Tallinna ühed olulisemad rohevõrgustiku tuumalad ja Kõlviku tee koridor on nende ühendamiseks kriitilise tähtsusega. Oluline on Kõlviku tee ääres säilitada võimalikult laiad koridorid/astmelauad, et säiliks võimalus põtradel ja metskitsedel Kloostrimetsast välja pääseda.

→ Menetluses Kõlviku tee planeeringus tuleb kindlasti laiendada rohekoridori vähemalt 50 m-ni. Rohevõrgustiku seisukohalt on parim variant, kui Kõlviku tee piirkonda rohkem hooneid ei ehitata, st DP menetlemine lõpetada ja kruntidel säilitada maatulundusmaad.
→ Lepiku tee piirkonna rohealad säilitada võimalikult suure sidusa tervikuna. Lepiku tee 18 on planeeritud lasteaia rajamine. Juhul kui Lepiku tee 14 kinnistu säilib rohealana,

siis jätta Lepiku tee 18 lääneserva piki kraavi 10 m laiune läbipääs. Lasteaia territooriumi mitte piirata kõrge aiaga. Kui aiad on väikelaste mänguväljakute jaoks vajalikud, siis hoida aedadega piiratud alad vaid lasteaiahoone vahetus läheduses. Lasteaia territooriumi võib piirata madala tõkkega (nt 0,75 m kõrgune kiviaed vms) või hekiga.

→ Mitte rajada riigimaale täiendavaid elamuid. Võimalusel säilitada haljasalad ka eramaadel. Mitte algatada uusi elamualade detailplaneeringuid, kui on veel piisavalt tühje krunte kinnitatud DP aladel.

Foto 90. Kõlviku tee rohekoridori kitsaskoht. Foto: P. Remm.

5.26 Kloostrimetsa ühendused põhja, lääne ja lõuna suunal

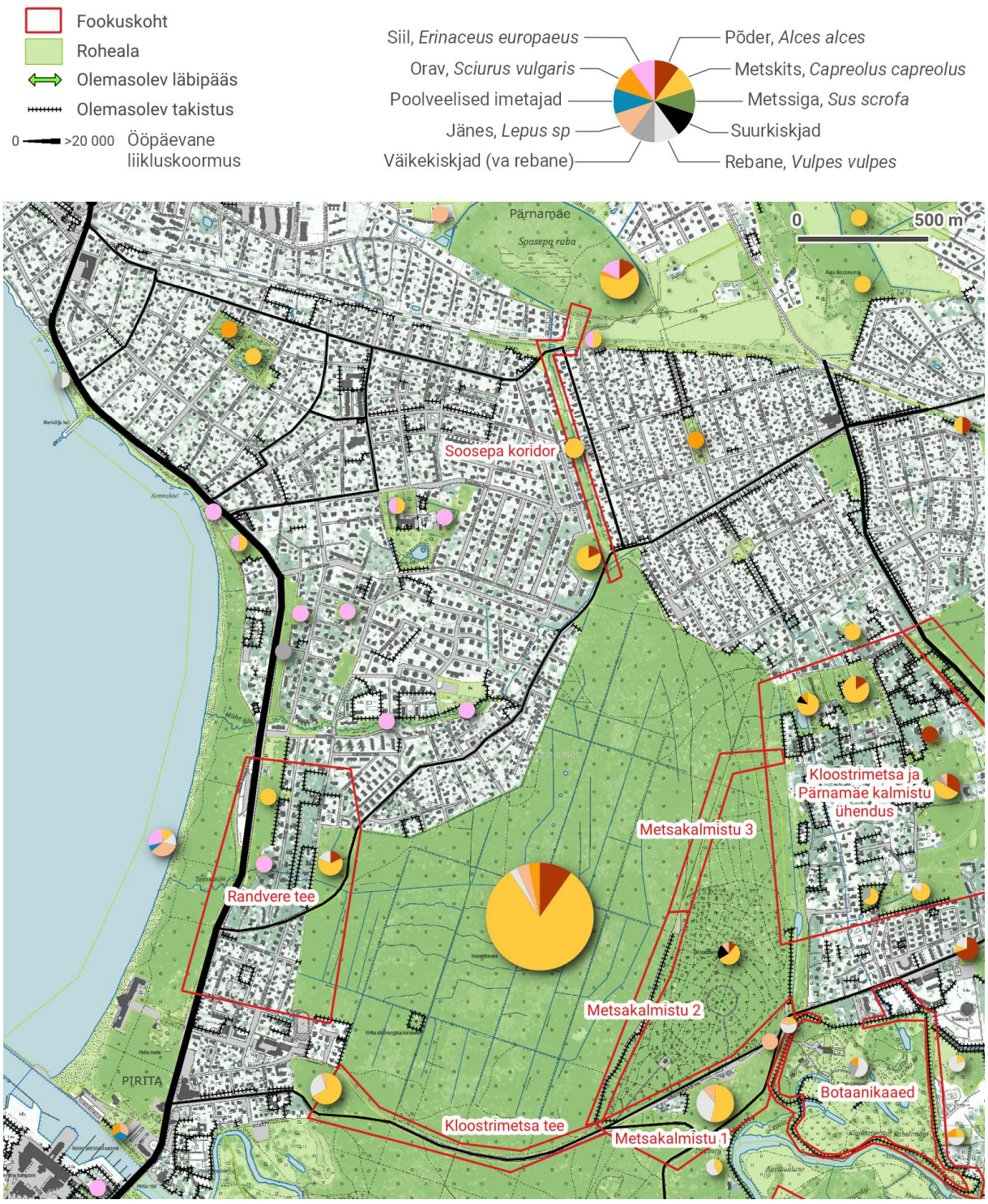

Joonis 37. Kloostrimetsa ühendused põhja ja lääne suunal. Aluskaart: Maa-amet.

Lühidalt kokku võttes on Kloostrimets tihedalt ümbritsetud elamualadest ning metsloomadele hästi sobivaid ühendusi Viimsi ps metsade ja Pirita rannametsaga ei ole. Lõuna suunas Pirita jõe poole on lai ühendus üle Kloostrimetsa tee. Kloostrimets on koduks paljudele erinevatele ulukitele. Pirita rannametsas elavad peamiselt väikeulukid, mererannas võib kohata saarmast. Vahel jõuavad metskitsed Merivälja teeni, mis oma tiheda liiklusega on neile ohuks.

FOOKUSKOHAD

Soosepa koridor (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2). Põhja suunal on piki Mähe oja kallast võimalik liikuda Soosepa rappa. Kitsas koridor kraavi kaldal eramute tagaaedades Kloostrimetsa ja Soosepa raba vahel. Aeg-ajalt liigub siin metskitsi. Ühtki takistavat aeda otseselt ei ole, aga inimhäiring on oluline. Ületada tuleb paar sõiduteed ja raudtee. Tegu on ametliku ÜP järgse rohekoridoriga. Viimsi pool on üle raudtee kehtestatud Uus-Pärnamäe DP, kuhu on ette nähtud kitsas rohekoridor. Üldjoontes peaks säilima olemasolev olukord.

- Tagada koridori jätkuv avatus.
- Tähistada metsloomade ületusala Randvere teel.
- Rajada Randvere teele väikeulukitunnel koos suunavate seintega.

Foto 91. Soosepa koridor kulgeb tagahoovides. Foto: P. Remm.

Randvere tee (väärtuskl: II, oluk: 0, persp: 0). Pirita metsa ja Kloostrimetsa vahel puudub rohekoridor. Loomad saavad liikuda vaid mööda tänavaid, nt Supluse pst ääres on laiem roheriba. Ühenduse tõkestavad Puki tee ja Kuusenõmme tee elamud (metskitsed on aeda sattunud). Lai tiheda liiklusega Merivälja tee on ka oluline takistus. Planeeringutes rohekoridori Kloostrimetsa ja Pirita rannametsa vahel ei ole ette nähtud.

- → Tagada väikeulukitele läbipääs piirdeaedadest.
- → Kuusenõmme tee 13 peaks jääma haljasalaks (tühistada elamumaa sihtotstarve).

Foto 92. Merivälja tee lai asfalt ja tihe liiklus on loomadele oluline takistus.

Kloostrimetsa tee (väärtuskl: I, oluk: 4, persp: 4). Pirita jõe kalda ja Kloostrimetsa oluline ühendus, kus loomad liiguvad pidevalt üle tee. Õnnetusi ei ole üllatuslikult registreeritud.

- → Kaaluda laia ökodukti rajamist / tee tunnelisse viimist. Samas olemasolev olukord toimib suhteliselt hästi.

5.27 Pirita-Kose

Pirita jõe ja Kose tee vahel on väiksemad ja keskmised haljasalad, mida ühendab jõe kallasrada. Vahel liiguvad loomad ka üle jõe Kloostrimetsa. Kõige suurem roheala piirkonnas on Lillepi park. Olulised on ka Kose tee ja Sisekaitse akadeemia vaheline mets ja Maarjamäe mets. Maarjamäe metsast on võimalik liikuda klindinõlvast üles Lasnamäele. Parim koht selleks on Mustakivi tee otsa piirkond.

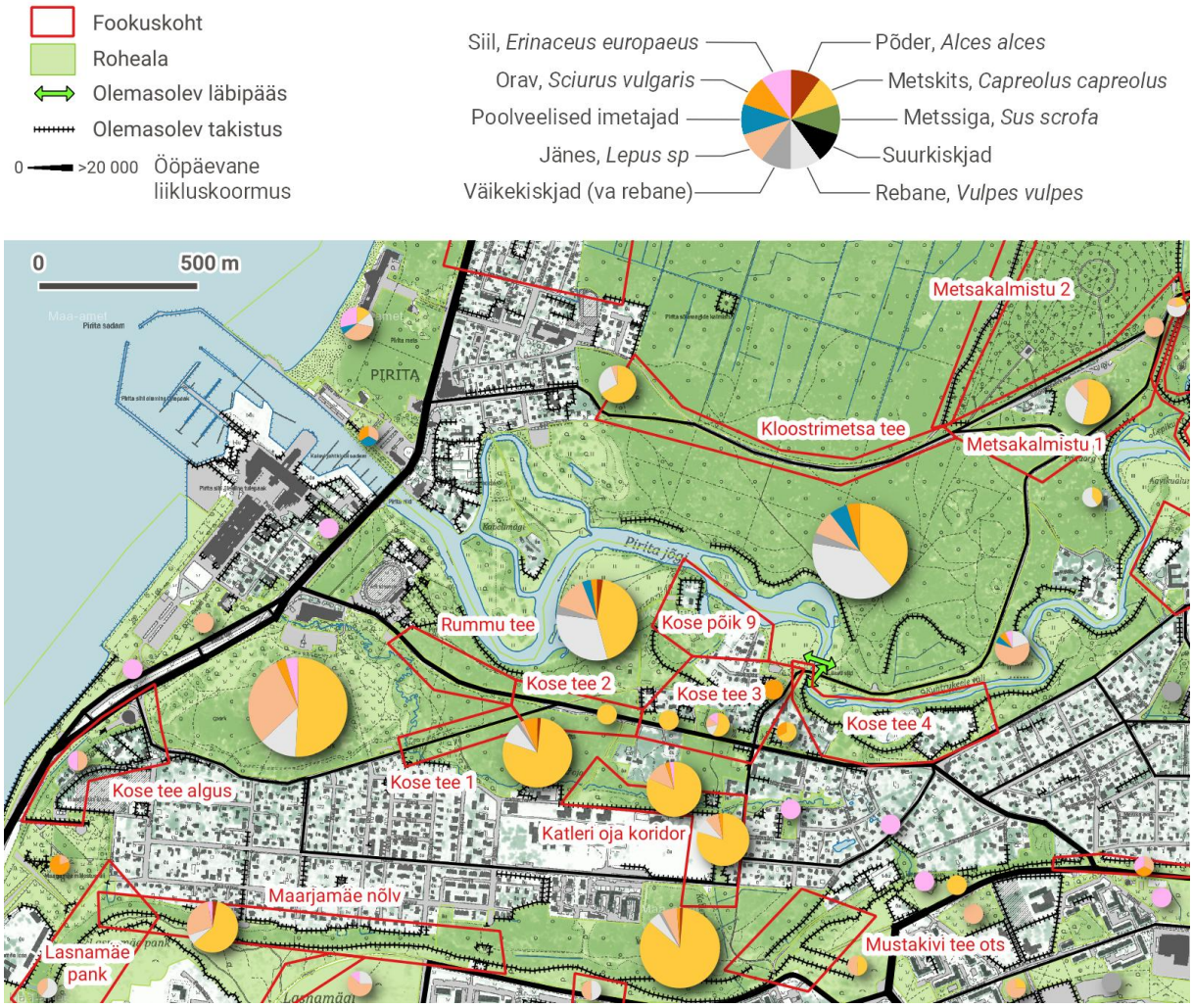

Joonis 38. Pirita-Kose piirkonna rohealad ja ühendused. Aluskaart: Maa-amet.

FOOKUSKOHAD

Kose tee algus (väärtuskl: III, oluk: 1, persp: 1). Maarjamäe mälestusväljalt saab Lillepi parki liikuda nõlva all või nõlva peal Tuulenurga tn servas. Panganõlv on kaetud puudega, samas väga järsk. Hetkel on veel mõned elamukrundid tühjad ja toimivad astmelaudadena. Mälestusvälja pool on oluliseks takistuseks represseeritute mälestusmüür. Planeeringutes siia rohekoridori ette ei ole nähtud. Panganõlva puistu ilmselt säilib. Reljeef soosib väike-ulukitunneli rajamist Kose tee algusesse. Samas väga tihedat väikeulukite liikumist seal ilmselt ei ole.

Rummu tee (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3) eraldab Lillepi parki Pirita jõe vasakkaldast. Rebane oli liikunud piki teed. Metskitsi liigub üle tee harvem, kuigi nad elavad püsivalt Lillepi pargis. Jõe pool on terviserajad, millest ulukid eemale hoiavad.

- → Tähistada loomade teeületusala.
- → Piirata pimedal ajal kiirust.

Kose tee 1 (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Siin liiguvad metskitsed Lillepi pargi ja Kose metsa vahet. Varsaallika oja on looduslikus sängis. Tee all tavaline kitsas truup.

- → Varsaallika ojale ristele lisada kallasrajad koos suunavate seintega.
- → Tähistada Kose teel metskitsede teeületusala.

Foto 93. Lillepi park on metskitsedele oluline elupaik. Foto: P. Remm.

Kose tee 2 (väärtuskl: I, oluk: 3, persp: 3). Väga oluline loomade liikumiskoridor Kose metsa ja Pirita MKA vahel. Kose mõisa alal on hüljatud hooned ja metsistunud haljastus, mis sobib ulukitele hästi.

→ Kose mõisa alale hoonestust võimalikult vähe lubada. Eemaldada vanu aedu.

Foto 94. Kose mõisa ümbrus. Foto: P. Remm.

Kose tee 3 (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1). Mõlemal pool teed puistuga alad, mis meelitab loomi teed ületama, samas edasi liikumist takistavad jõe pool elamud ja järsk nõlv. On toimunud mitmeid metskitseõnnetusi. ÜP-s on mõlemal pool Kose teed rohealad. Lükati tee ääres rohekoridori pole. Purde tn nurgal on DP menetluses.

→ Kaaluda metskitsede suunamist teed ületama lääne poolt lasteaeda.

Kose põik 9 (väärtuskl: I, oluk: 1, persp: 2). Pirita jõe kaldal kulgeb kergliiklustee. Kohati ongi ainult selle tee laiuses võimalik loomadel liikuda, sest jõe kaldanõlv on väga järsk ja teisel pool on elamute piirdeaiad.

→ Kaaluda Kose põik 8 piirdemüüri nihutamist.
→ Säilitada läbipääs teiselt poolt kinnistut.

Kose tee 4 (väärtuskl: II, oluk: 1, persp: 1)**.**. Lükati silla all on loomadele sobiv kallasrada vaid jõe paremkaldal. Siin oli tegutsenud saarmas ja rebane oli läinud silla alt läbi. Samas halljänesed olid liikunud teetammist üles ja põrkepiirde alt üle tee. Lükati silla ümbruses tegutsevadki peamiselt väikeulukid. Vasakkaldal head kallasrada ei ole. Kallasrada Lükati sillast ülesvoolu on kohati väga kitsas, kaldanõlv väga järsk. Liikumist tõkestavad elamud piirde-aedadega. Väikeulukitele ilmselt läbitav.

- → Lükati silla all on mõned betoonist välja ulatuvad metallorad, mis tuleks eemaldada. Silla rekonstrueerimisel tagada väikeulukitele sobivad kallasrajad mõlemal jõe kaldal.
- → Säilitada nõlvapealne kallasrada. Võimalusel laiendada.

Foto 95. Lükati silla all on kõrgveega läbitav kallasrada vaid paremkaldal. Foto: P. Remm.

Katleri oja koridor (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 1). Kriitilise tähtsusega koridor Maarjamäe ja Kose rohealade ühendamisel. Kose metsast Maarjamäe metsa on võimalik loomadel saada Purde tn servast või Varsaallika oja kaldaid pidi. Viimane on eelistatud tee. Reaalselt toimiv rohekoridor metskitsedele, kuigi on kohati väga kitsas. Kavandatud Mustakivi tee pikendus Kose teeni mõjuks selle koridori toimimisele väga halvasti.

- → Kaaluda koridori laiendamise võimalust Sisekaitse akadeemia territooriumi arvelt. Kindlasti tuleb koridori lääne poole nihutada, kui rajatakse Mustakivi tee pikendus.

Foto 96. Katleri oja koridor on oluline metskitsede liikumistee Kose metsa ja Maarjamäe metsa vahel.

Mustakivi tee otsa (väärtuskl: II, oluk: 3, persp: 0) kohal on loomadel võimalik klindinõlvast üles-alla liikuda. Nõlva all Maarjamäe metsas elavad väikeulukid, metskitsed ja vahel liigub siin ka põtru. Üleval nõlva peal on peamiselt jänesed ja rebased, kuid vahel satub mõni metskits ka sinna. Kui siia rajatakse kavandatud Mustakivi tee pikendus, siis kaob üks oluline ühendus klindinõlva pealsete ja selle aluste rohealade vahel.

- → Jätta Mustakivi tee pikendus rajamata.
- → Juhul kui Mustakivi tee pikendus rajatakse, siis peab säilima rohekoridoride sidusus nii nõlva all kui ka peal.

Maarjamäe nõlva alune (väärtuskl: II, oluk: 2, persp: 2) on vaikne kitsas koridor klindinõlva ja elamute vahel, kust saab Maarjamäe metsast Maarjamäe mälestusväljale ja sealt edasi Lauluväljakule. Hoolimata selle kitsusest liigub siin metskitsi ja vahel ka põtru. Korra oli siin ka karu. Koridori eeliseks on see, et siin puuduvad teed.

- → Tagada kitsaskohtades läbipääs. Eemaldada maha langenud puud, mis takistavad liikumist.

Foto 97. Maarjamäe nõlva all saavad loomad liikuda ilma teid ületamata. Kohati on läbipääs väga kitsas _ ühel pool klindinõlv ja teisel pool eramute aiad. Foto: P. Remm.

6 LAHENDUSMEETMETE KIRJELDUS

Järgnevalt on käsiraamatute ja teiste erialaste allikate ning käesoleva uuringu koostajate kogemuse põhjal kirjeldatud soovitatud ulukilahendusi. Täpsemad juhised leiab pidevalt uuenevast veebikeskkonnast https://www.biodiversityinfrastructure.org.

Samatasandilised hoiatusmärkidega teeületuskohad sobivad suurulukitele teeületuseks eelkõige kitsamatele teedele, kus sõidukite kiirused on väikesed. Kombineerida hoiatusmärke "Metsloomad" (nii metallmärgid kui ka teekattemärgistus) kiiruse piiramisega loomade teeületuskohtades. Maksimaalne sõidukiirus samatasandilistes teeületuskohtades on 50 km/h soovituslikult 30 km/h. Teepiirdeid ei tohi samatasandilise ületuskoha ulatuses kasutada, tee peab olema ümbritseva maapinnaga võimalikult samal tasandil ja teetammi nõlvad peavad olema lauged. Vahetult tee servades tuleb tagada hea nähtavus, et autojuhid näeks loomi ja loomad autosid.

Linnakeskkonnas on üldiselt keeruline rajada **suurulukitele sobivaid tunneleid ja rohesildu** (ökodukte), kuid Tallinnas on siiski mõned kohad, kus tasub nende rajamist kaaluda (vt ptk 5). Lisaks on mitmeid kohti, kus on mõistlik kombineerida kergliiklejate ja ulukite teeületus. Suurte läbipääsude puhul tuleb iga koht eraldi läbi analüüsida ja projekteerida, mistõttu käesolevas töös detailseid soovitusi mõõtmete osas ei tooda. Altpääsude korral tuleb tüüpiliselt põdra elupaikades arvestada kõrgusgabariidiks 5 m ja metskitse puhul 3,5 m.

Kallasradadega madal sild või suurem truup sobib pisi- ja väikeimetajatele ning kahepaiksetele, ka erinevatele selgrootutele (Joonis 39). Vooluveekogude risted tuleb kavandada selliselt, et veesängi kõrvale jääb mõlemale poole aastaringselt kuiv vöönd, mis toimib loomade läbipääsuna. Ainult erakordselt kõrge veeseisu korral (kevadine suurvesi, paduvihmad) võivad kallasrajad jääda vee alla. Tüüpiliselt peaks kuivade kallasradade laius olema vähemalt 1,0 m (mõlemal kaldal), ja läbipääsuava kõrgus loomade käiguraja kohal vähemalt 1,0 m. See tähendab, et kallasrajal oleva loomade käiguraja kohal olevasse vabasse ruumi peab mahtuma 1,0 × 1,0 m suurune kujuteldav ristkülik. Kallasrajad tuleb kujundada väikese kaldega nii, et ka kõrge veeseisuga jääks osa rajast kuivaks. Veekogu põhi (ka truubi sisemus) ja kallasrajad peavad olema kaetud peeneteralise loodusliku pinnasega (killustik ei sobi). Oluline on jälgida, et läbipääsu otstest jätkuks loomade liikumist soodustav rada. Eelistatud on poolkaarekujulised ja nelinurkse ristlõikega tunnelid, mille seinad on vertikaalsed.

Sild või truup vooluveekogu ületamiseks. On kohti ja aastaaegu, kui maismaaimetajate liikumist takistavad veekogud. Üldiselt oskavad kõik loomad ujuda ja mõned teevad seda meeleldi, kuid alati pole see võimalik. Metsloomadele sobiv sild on piisavalt lai ja pinnakattega, mis ei ole neile astudes ebameeldiv. Laius sõltub ületatava veekogu laiusest (silla pikkusest) ja sihtliikidest. Väikeulukitele piisab väikese kraavi ületamiseks umbes meetri laiusest ülepääsust, kuid laiema oja või jõe ületamiseks peaks käiguraja laius olema oluliselt

suurem (5–20 m). Hea variant on truup, mis on pealt kaetud liiva või kruusa, mulla ja rohuga. Loomadele sobimatud pinnakatted on metallvõre ja killustik.

Väikeulukite tunnelid rajada kohtadesse, kus puuduvad vooluveekogud, aga on oluline tagada kahepaiksete ja väikeulukite elupaikade sidusus (nagu kujutatud joonisel 3, kuid ilma veekoguta). Need tunnelid võivad funktsioneerida ka erakordse suurvee juhtimiseks. On oluline, et tunnelisse ja selle otste ette ei kogune vett. Oluline on jälgida, et läbipääsu otstest jätkuks loomade liikumist soodustav rada. Tunnelite seinad peavad olema vertikaalsed ja põhi kaetud niiske loodusliku pinnasega (liiv, kõdu vms). Ümartruubid tuleb vähemalt 1/3 ulatuses pinnasega täita ja sellevõrra peavad need olema suurema läbimõõduga. Optimaalse niiskuse saavutamiseks on kõige lihtsam kasutada alt avatud tunneleid. Minimaalsed väikeulukitunneli mõõtmed on kõrgus 0,5 m ja laius 0,5 m. See tähendab, et tunnelis oleva loomade käiguraja kohal olevasse vabasse ruumi peab mahtuma 0,5 × 0,5 m suurune kujuteldav ristkülik. Tee laiuse ja tunneli pikkuse suurenedes peab olema suurem ka ava suurus. Väiksema läbimõõduga tunneleid on keeruline hooldada. Kui tunneli pikkus ületab 12 m, siis normaalseks hoolduseks peab see olema vähemalt 1,5 m kõrge.

Suunavad tõkked on vajalikud tunnelite juures selleks, et juhtida loomad läbipääsudeni ja takistada nende sattumist ohtu (nt sõiduteele).

- Tõkete kõrgus valida vastavalt piirkonna sihtliikidele. Linnakeskkonnas piisab enamasti ilmselt 40 cm kõrgustest tõketest, mis toimivad üldjuhul erinevatele pisiimetajatele, siilile, kahepaiksetele ja roomajatele. Metskitsede jaoks on vaja kasutada vähemalt 1,8 m kõrguseid aedu.
- Seinte otsad peavad olema u-kujuliselt tagasi pööratud, et suunata vastassuunda liikuvad loomad tunneli poole ning takistada nende liikumist teele ümber tõkke otsa.
- Suunavate tõkete materjal peab olema sileda pinnaga ja ilmastikukindel (betoon, metall, ilmastikukindel puit, plastik vms). Asulates on oluline materjalivalikul arvestada ka materjali tugevusega. Teeserva paigaldatud tõkked peavad vastu pidama sellele, kui inimene ülemise serva peale astub.
- Tõkete paigaldamisel tuleb jälgida, et ühendused tunneli suudmega oleks tihedad ja sujuvad. Pragusid ei tohi olla elementide vahel ega alumise serva ja maapinna vahel. Samuti ei tohi olla vahet ega üle ulatuvat serva tõkke ja tunneli otsa vahel.
- Tõkete hoolduse käigus on oluline jälgida, et teest eemale jääval poolel ei kasvaks liigselt taimi, mida mööda on väikestel loomadel võimalik üle tõkke ronida.

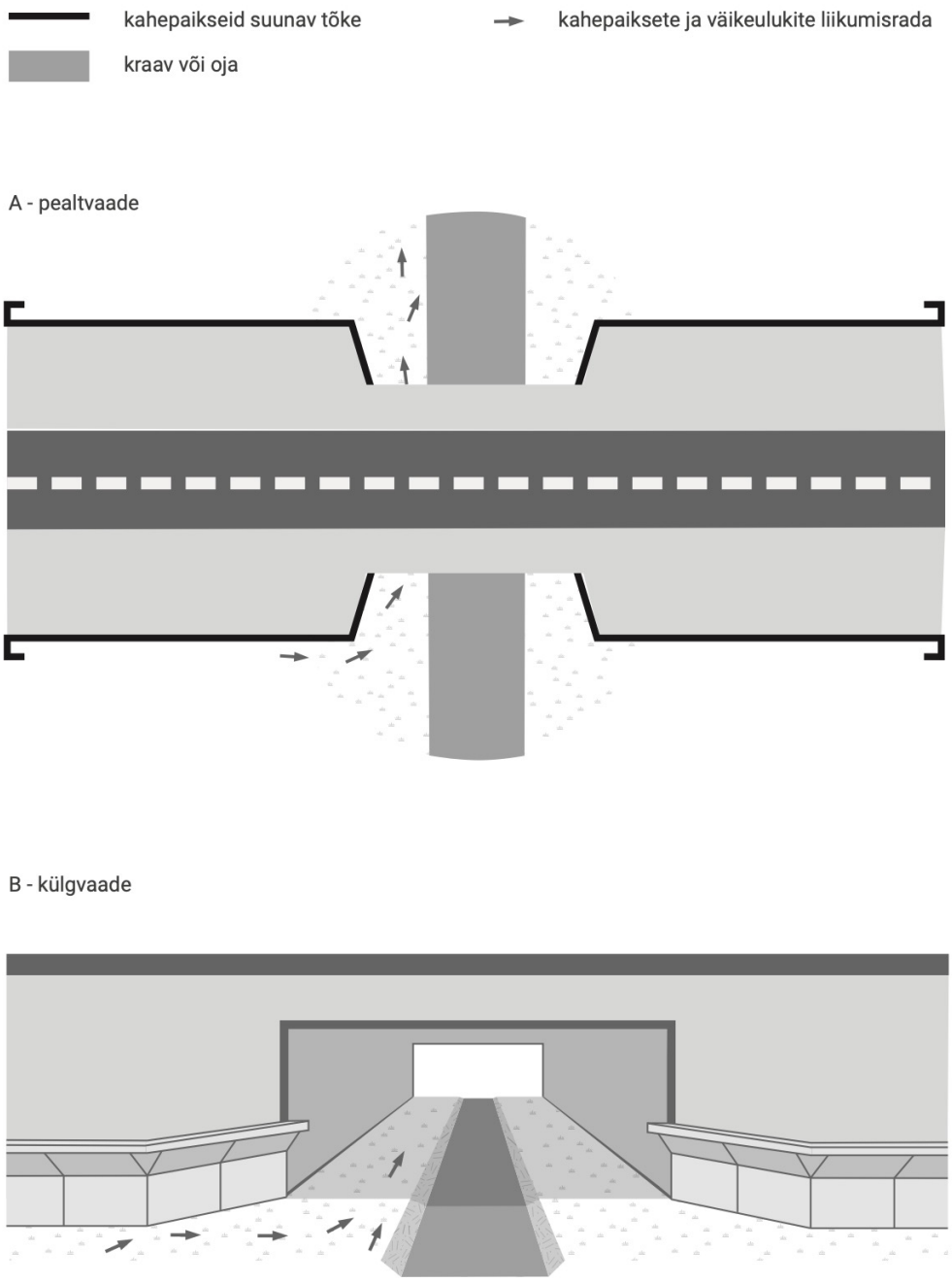

Joonis 39. Vooluveekogu kallastel oleva ulukitunneli (kallasradade) lahenduse skeem. Oluline on tagada, et tunneli külgsein oleks maapinna lähedal võimalikult vertikaalne nii, et kahepaiksed jt väikesed loomad ei saaks seda pidi üles ronida. Kahepaikseid suunavad tõkked peavad olema tihedalt omavahel ja tunneli suuga ühendatud nii, et loomad ei pääse neist mööda. Kallasrajad peavad olema loodusliku pinnaga ning püsivalt kuivad, st veepinnast kõrgemal ja ilma loikudeta.

Võrasillad. Oravate jt puuvõrades liikuvate loomade (arboreaalsete imetajate) ülepääsudena on kõige lihtsam lahendus kasutada olemasolevate puude tüvede ja postide vahele kinnitatud kolmekordset rippkeerdkaablit, mis ulatub puude võradeni (Joonis 40). Päris elus toimivad

väga hästi olemasolevad elektri õhukaablid, mille maa alla viimisega ei tasu oravate elupaikades kiirustada. Võrasillad toimivad ka nahkhiiri suunavate objektidena. Oluline on paigaldada ühendusköied tugipostist lähimate puudeni. Keerdkaabli sobiv läbimõõt on 4–10 cm ja postivahe soovituslikuks pikkuseks on kuni 25 m (sellist vahemaad läbivad oravad edukalt ka nt mööda elektri õhukaableid), kuid kindlasti mitte rohkem kui 50 m. Puude võrade ühendamiseks võib kasutada ka kahe trossi vahele kinnitatud ilmastikukindlat võrku, lauajuppe vms (laius 20–30 cm; sarnased seiklusparkides kasutatavate sildadega). Üheks võimalikuks variandiks on võrasillaks kohaldada üle tee ulatuvad raamid, mida kasutatakse liiklusmärkide, valgusfooride jm kinnitamiseks, lisades neile puidust käigurajad ja ühenduskaablid lähimate puude võradesse. On olemas ka spetsiaalselt võrasillaks loodud tooteid.

→ ***NB*! Toimivate loomaläbipääsude lahenduste puhul on palju olulisi üksikasju, seetõttu tuleb tehnilise projekteerimise töösse ja ehituse järelevalvesse kaasata pädev loomastiku ökoloogia ja tee ulukilahenduste ekspert ning juhinduda tema antavatest suunistest. Samuti on eksperdi kaasamine vajalik hoolduskavade koostamisel ja rajatud lahenduste hilisemal seiramisel.**

Inimeste teadlikkuse parandamine. Tallinna linna elanikke tuleb harida, et tagada imetajate elupaikade ja nende vaheliste ühendusteede säilimine. Kindlasti tuleks käsitleda järgnevaid teemasid.

- Loomasõbralikud piirde(aia)d. Milliseid piirdeaedu rajada, et vältida loomade vigastusi. Kuhu ja kui suuri avasid jätta, kui ma soovin oma aias näha siili. Jne.
- Robotniidukid kui oht loomadele. Millal ja kuidas muru niita, et oht oleks väiksem.
- Mida teha aiajäätmetega. Miks ei tohi haljastusjäätmeid metsa alla viia.
- Mida ja kuidas kompostida. Võimalikud soovimatud külalised, kui kompostida lahtiselt toidujäätmeid.
- Metsloomade lisasöötmine.
- Elurikkust soodustav haljastus. Kuhu milline variant sobib. Kuidas hooldada.
- Mis on ühiskondlikult kasutava maa eesmärk. Lubatud ja keelatud tegevused.
- Kallasraja seadus.

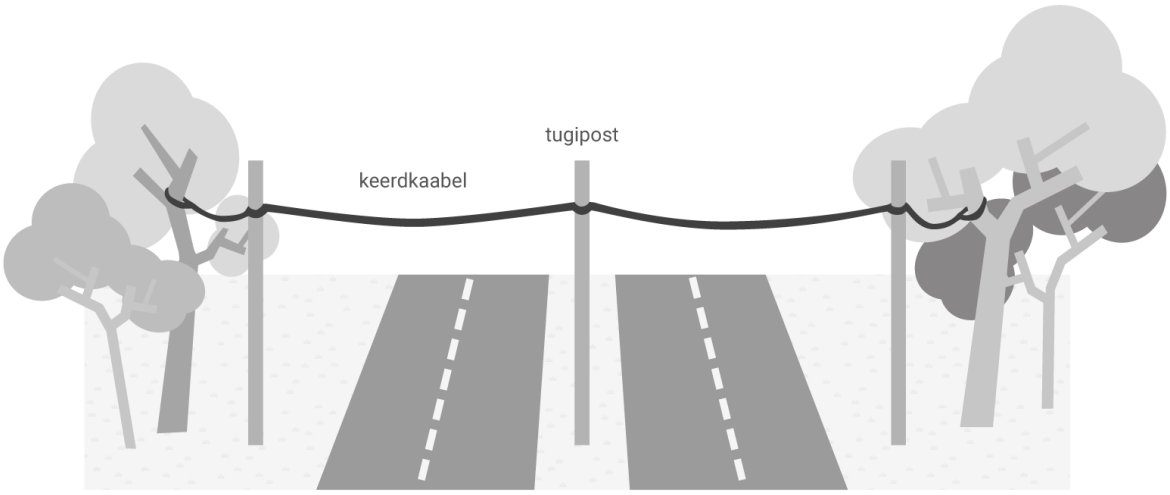

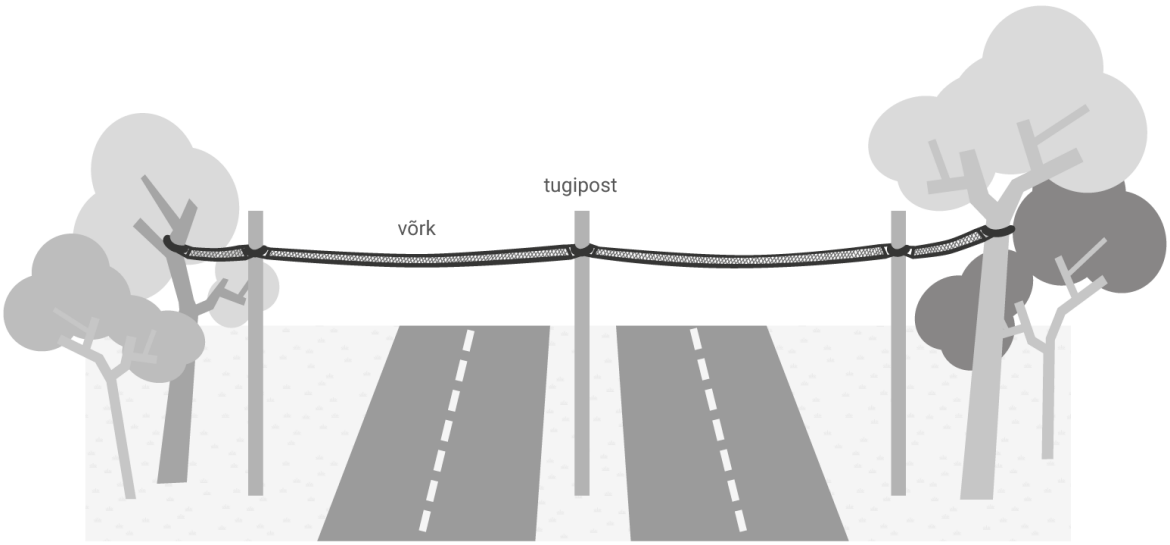

Joonis 40. Üle eraldusribaga (2+2 liikluskeem) tee ulatuva võrasilla skeem: keerdkaabliga (ülal) ja võrguga (all) lahendus. Juhul, kui võrasillaks on kasutatud võrku (või nn redelit) sobib ülepääs rohkematele liigirühmadele, kuid paljudel juhtudel piisab siiski lihtsast keerdkaablist. Võrasilla pikad silded tuleb ühendada spetsiaalsete postide vahele, kust edasi tuleb ühendada lühike sille lähima puu võrasse. Soovitav paigutada võrasild tänavavalgustusest kõrgemale.

7 KOKKUVÕTE

Kokkuvõtvalt on Tallinna rohevõrgustiku planeerimisega umbes 20 aastat hiljaks jäädud. Mitmed kriitilised ühendusteed nii Tallinna linnas kui ka ümbritsevates omavalitsustes on juba hoonestatud. Või on kehtestatud detailplaneeringud, mille muutmine või tühistamine on komplitseeritud. Arusaadavalt ei pea suurulukid linnas igale poole saama, aga suurtel rohealadel, kus nad elavad, peab säilitama laiad ühendused. Lähteülesandes toodud soovituslikud laiused rohekoridoridele (100/50/25 m) on Tallinnas vähestes kohtades reaalselt saavutatavad.

Oluliselt parandaks Tallinna rohevõrgu sidusust järgnevad meetmed:

- Muuta Vabaõhumuuseumi aed metskitsedele läbitavaks.
- Avada Tuluste tn koridor loomadele, eemaldada seda tõkestav piirdeaed.
- Laiendada Lõuka tn rohekoridori.
- Laiendada Harku järve kallasrada Tiskre oja väljavoolu juures. Koostöös Harku vallaga säilitada lai ühendus Apametsa suunal.
- Säilitada Astangu-Mäeküla roheala terviklikkus ja ühendused. Mitte kehtestada DP-sid, mis sellega vastuolus on.
- Rohesild üle Paldiski mnt klindinõlva ülaosas (koostöös Harku vallaga). Alternatiiviks on Veerme tn ristmiku sulgemine ja samatasandilise ülekäigukoha rajamine (ohutuse seisukohalt halvem variant).
- Tühistada Sooviku tn ja elamute DP, et säilitada Nõmme-Mustamäe MKA sidusus.
- Muuta Ülemiste järve piirdeaed Järve metsast lõunas ja Vana-Tartu mnt ääres metskitsele läbitavaks.
- Mitte rajada Karuse tn läbimurret.
- Mitte rajada Tallinna väikest ringteed.
- Suur tunnel Männiku teele ühendamaks Pääsküla raba ja Männiku järvistu tuumalasid.
- Laiendada Mõigu rohekoridori ja rajada Tartu mnt alla tunnelid.
- Lauluväljaku rohesild üle Narva mnt.
- Mitte rajada Rahu teed.
- Väo karjääriala terviklik rohevõrgustiku planeering ja laiad rohekoridorid.
- Koostöös Jõelähtme valla ja Transpordiametiga muuta Nehatu sild funktsionaalseks ulukiläbipääsuks. Ühendada kallasrajad ümbritseva maastikuga.
- Iru silla kõrvale laiad kallasrajad või suured tunnelid, et parandada Pirita jõeoru MKA sidusust.
- Säilitada Teelehe tee koridor, Vabaõhukooli tee 84 DP osaliselt tühistada.
- Säilitada Miku tee koridor. Teha koostööd Viimsi vallaga ja muuta DP-sid viisil, et säiliks suurulukitele sobiv lai rohekoridor üle Pärnamäe tee.
- Laiendada läbipääsu Laiaküla raba kirdenurgas.

- Nihutada Tallinna Botaanikaaia piirdeaeda jõest eemale nii, et kallasrada jõe paremkaldal oleks suurulukitele läbitav.
- Säilitada Kõlviku tee rohekoridor, mitte kehtestada menetletavat DP-d.
- Mitte rajada Mustakivi tee pikendust.
- Mitte tarastada kalmistuid.

Tallinnas ja selle piiril on veel säilinud mitmeid terviklikke rohealasid, mida tasub koostöös naaberomavalitsustega hoolega hoida. Sama oluline on hoida ja täiustada nende suurte rohealade omavahelisi ühendusi ja liikumisteid Tallinnast eemale. Looduslike alade ja koridoride taastamine on kordades keerulisem kui olemasolevate säilitamine. Tallinnas on mitu piirkonda, kus on oluline potentsiaal rohevõrgustiku arendamiseks hetkel muus kasutuses olevatel aladel – Kopli kaubajaam ja raudteed, Männiku ja Väo karjäärialad.

Järjest enam jõuab inimesteni arusaam looduse väärtustest linnas ja selle lähiümbruses. Siiski tuleb leida mõistlik tasakaal inimeste tegevuste ja metsiku looduse vahel. Kindlasti ei ole linn see koht, kus kõik maha langenud puud peavad jääma sinna, kuhu nad kukkusid. Pigem võiks läheneda neile loominguliselt. Lagedamate rohealade niitmine on ka üldiselt vajalik, sest muidu on radadel liikumine keeruline ja niidud vallutavad võsa ja võõrliigid. Niitma ei pea liiga tihti, ikka mõistlikult ja vastavalt vajadusele. Kindlasti tasub linnaelanikke teavitada selles osas, millised loomad meiega koos siin elavad, millised on nende vajadused ja kuidas nendega arvestada.

Selle töö tulemused saavad aluseks Tallinna rohealade teemaplaneeringu koostamisel. Pikka aega on looduskeskkond kui väärtus omaette linna planeerimisel pigem tahaplaanile jäänud. Loodetavasti ei pea me tulevikus enam tõdema, et oli väga hea rohekoridor, aga paari mõtlematult ehitatud maja tõttu seda enam ei ole. Kahtlemata peab linn arenema ja vahel ka rohealade arvelt, kuid igal juhul tasub eelistada juba varem hoonestatud alade ümbermõtestamist (head näited on Kopli tööstusaladel) ning rohealade puhul alati läbi analüüsida, kas piirkonna rohevõrgustik jääb toimima ka pärast arenduse ellu viimist. Metsa maha võtmine võtab aega vaid mõned päevad, aga taastumine aastakümneid.

Kuigi inimtegevus, liiklus, taristud ja rohked häiringud on linnas paratamatus, on Tallinna rohevõrgustiku toimimise ja elurikkuse püsimise jaoks oluline, et loomade elupaigad kestaks ja liikumiskoridorid ei katkeks.

LISAD

Lisa 1 Tallinna rohealad, mis moodustavad linna loodusliku elupaigavõrgustiku;
ESRI SHP ja MapInfo TAB formaadis kaardikiht
(kodeering: UTF-8, koordinaadisüsteem: L-EST97):
reWiLD Rohealad Tallinnas 2024-12-21.

Lisa 2 Eri andmeallikatest kokku koondatud Tallinna imetajate liigivaatlused ning põdra ja metskitse olulisemad liikumisteed;
ESRI SHP formaadis kaardikihid
(kokku 9 kaardikihti; kodeering: UTF-8, koordinaadisüsteem: L-EST97):
reWiLD *[LIIGI/LIIGIRÜHM]* ***vaatlused Tallinnas 2024-12-21***
ning
reWiLD Põdra ja metskitse olulisemad liikumisteed Tallinnas 2024-12-21.

Lisa 3 Olemasolevad läbipääsud ja takistused;
ESRI SHP ja MapInfo TAB formaadis 2 kaardikihti
(kodeering: UTF-8, koordinaadisüsteem: L-EST97):
reWiLD Imetajate läbipääsud Tallinnas 2024-12-21
ning
reWiLD Imetajate takistused Tallinnas 2024-12-21.

Lisa 4 Fookuskohad;
ESRI SHP ja MapInfo TAB formaadis kaardikiht
(kodeering: UTF-8, koordinaadisüsteem: L-EST97):
reWiLD Imetajate fookuskohad Tallinnas 2025-01-21
ning Microsoft XLSX formaadis tabel:
reWiLD Imetajate fookuskohad Tallinnas tabel 2025-21-01.xlsx

Lisa 5 Meetmed elupaikade sidususe ja rohevõrgu toimivuse parandamiseks;
ESRI SHP ja MapInfo TAB formaadis kaardikiht
(kodeering: UTF-8, koordinaadisüsteem: L-EST97):
reWiLD Imetajate meetmed Tallinnas 2025-01-21.